PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 150 lir

Leto XXX. Št. 288 (8994)

TRST, sreda, 11. decembra 1974

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

Obračun

Po dokončnem zaključku dolge, več kot dvomesečne vladne krize, bi lahko poskusili podati obračun, ne samo zadnjih dogodkov, ampak celotnega političnega leta: leta, ki ga je označeval prehod od «klasičnega» levega centra k nečemu drugemu, kar sicer formalno ostaja «v okviru» levosredinske formule, v bistvu pa ustvarja premike za nov odnos sil med strankami z odpravo jasnih ločnic znotraj večine in med večino in manjšinami.

Prvi podatek je nedvomen poraz tako imenovane «stranke krize» — se pravi kompleksa tistih sil, ki bi hotele porušiti demokratični sistem ali z nasilnimi akcijami (kot kaže dolga vrsta nameravanih «golpejev»), ali s formalno političnimi rešitvami (kot na primer poskus predčasnega razpusta parlamenta). Pri tem je treba takoj dodati, da je sestava Morove vlade v tem pogledu pomenila, da je bila dobljena neka bitka, ne pa vojna. Če je Moru uspelo, se je to najbrž zgodilo predvsem zaradi krize, ki pretresa krščansko demokracijo in njene veljake, v prvi vrsti pa dorotejsko skupino, ki je z Morom v palači Chigi in s Fanfanijem na čelu stranke ostala trenutno odrezana od dveh najvažnejših centrov oblasti. Moro se bo moral sedaj spoprijeti s tem položajem v stranki, ki ocenjuje njegovo vlado — mimo uradnih solidarnostnih izjav — kot posledico nuje. Pa smo spet pri stari dilemi, ki jo mora krščanska demokracija razrešiti v svoji notranjosti: ali stopiti na pot prenovitve in reform (kar bi imelo kot posledico izgubo tridesetletne hegemonije nad oblastjo), ali pa se še naprej krčevito oprijemati svojega monopola, ki bi ga pa lahko obdržala samo s podporo konservativnih sil (če ne upoštevamo nevarnosti operacij po čilskem vzorcu, ki bi pa — kot kažejo izkušnje — prizadele tudi samo KD).

Te ugotovitve temeljijo na volilnih polomih, ki jih je KD doživela v zadnjih šestih mesecih: od referenduma o razporoki in volitev na Sardiniji do nedavnih upravnih volitev.

Pred KD stojijo sedaj deželne volitve prihodnje pomladi: v tem skopo odmerjenem času bo morala stranka relativne večine pokazati, ali je sposobna prevzeti vlogo demokratične reprezentativnosti, ali pa namerava vztrajati na poti pustolovskih rešitev. Novo dejstvo, ki karakterizira leto 1974, je prav konec dvajsetletnega tabuja, zaradi katerega je bila Italija edina država parlamentarne demokracije brez dejanske možnosti alternative oblasti.

Lahko torej zaključimo, da so demokratične sile končno le sposobne — če se znajo odreči skušnjavam demagoških pritiskov — pogojevati vsak poskus zaviranja demokratične rasti: ta ugotovitev pa je tudi bodrilo k nadaljevanju boja.

MARIO DEZMANN

DANES

Vladni poglavarji držav evropske deveterice so po dokaj žolčni razpravi odobrili ustanovitev posebnega evropskega sklada za nerazvita področja. Z njim se bo okoristila predvsem Italija, ki bo deležna kar 40 odst., njegovih sredstev, za katere so določili približno tisoč milijard lir. Vsota je občutno manjša od predlogov evropske komisije, kar pa gre v prvi vrsti pripisati odločnemu stališču nemškega kanclerja Schmidta, saj nima Nemčija takih področij, za razvoj katerih bi bila potrebna sredstva iz sklada. Kar zadeva vprašanje energetske krize pa so sklenili, da bodo za sedaj to vprašanje odložili, dokler se ne sestaneta Giscard D'Estaing in predsednik ZDA Ford.

Glavni svet sindikalne federacije CGIL, CISL in UIL razpravlja o kočljivem vprašanju sindikalne enotnosti, glede katerega obstajajo znotraj federacije ostro deljena mnenja. Tajnik CISL Storti, ki je imel včeraj uvodno poročilo, se je zavzel za čimprejšnjo uresničitev združitve med tremi sindikalnimi zvezami ter navedel nekatere kratkoročne cilje, ki bi pomenili napredek na poti k enotnosti. To stališče zagovarjajo CGIL, večina CISL in socialistična struja UIL, medtem ko sta manjšina CISL in večina UIL za ohranitev sedanjih struktur federacije kot najboljše oblike sindikalne enotnosti v sedanjem trenutku.

PO OSTREM SPOPADU MED MOROM IN KANCLERJEM SCHMIDTOM

PREDSTAVNIKI EVROPSKE DEVETERICE ODOBRILI USTANOVITEV SKLADA ZA NERAZVITA PODROČJA

Sklad bo v prvih treh letih razpolagal z 1000 milijardami lir, od katerih je 40 odst. namenjenih razvoju italijanskega Juga - Razpravo o vprašanju energije so odložili v pričakovanju srečanja med D'Estaingom in Fordom

PARIZ, 10. — Na današnjem zasedanju vladnih poglavarjev devetih držav EGS so dosegli nekaj pomembnih sporazumov, med katerimi naj omenimo predvsem ustanovitev posebnega evropskega sklada za manj razvita področja. Pogajanja med predstavniki deveterice o tem vprašanju nikakor niso bila lahka. Še zlasti trd je bil spopad med nemškim zveznim kancelerjem Schmidtom in italijanskim ministrskim predsednikom Morom. Italija je kot znano najbolj prizadeta, saj bi večji del finančnih sredstev iz tega sklada šlo prav za razvoj italijanskega Juga. Še pred sestankom na vrhu so predstavniki italijanske vlade večkrat poudarili, da se sestanka ne bodo udeležili, če ne bodo dobili konkretnih zagotovitev o ustanovitvi sklada za nerazvita področja.

Zvezni kancler Schmidt je v svojem posegu zahteval, naj bi sklad imel dotacijo približno 675 milijard lir, medtem ko je prvotni načrt evropske komisije predvideval 1.400 milijard lir. Proti Schmidtovemu predlogu sta ostro nastopila italijanski in irski predstavnik. Po daljši razpravi so dosegli kompromis, pri katerem pa se je vsekakor v večji meri uveljavilo nemško stališče, tako da bo sklad razpolagal s približno 863 milijardami lir, poleg tega pa s 112 milijardami lir, ki jih bodo začasno vzeli iz sklada za kmetijstvo. Gre torej skupno za nekaj manj kot tisoč milijard lir, se pravi za približno dve tretjini vsote, o kateri je govoril prvotni načrt evropske komisije.

Sklad je namenjen predvsem razvoju italijanskega Juga in Italija bo prejela 40 odst. iz njegovih finančnih sredstev, Vel. Britanija bo deležna 28 odst., Irska 7,5 odst., o ostanku pa bo sklepala evropska komisija. Naj omenimo še, da bo sklad za sedaj deloval za poskusno dobo treh let, sklep pa bo stopil v veljavo s 1. januarjem 1975.

Med zasedanjem vladnih poglavarjev v Elizejski palači, so dalj časa obravnavali tiste točke dnevnega reda, o katerih niso utegnili govoriti včeraj, predvsem o inflaciji, o zahtevah Vel. Britanije po ponovnih pogajanjih za njen pristop k EGS, o energetski krizi, poleg že omenjenega vprašanja sklada za nerazvita področja. Kar zadeva vprašanje inflacije so se vladni poglavarji navezali na razpravo, ki so jo imeli včeraj o gospodarski recesiji, ki je pravzaprav sinteza inflacije in brezposelnosti.

Kot je bilo predvidevati je vodilno vlogo odigral zahodnonemški kancler Schmidt, kot predstavnik najmočnejše evropske gospodarske sile. Schmidt je zahteval od svojih evropskih partnerjev konkretne dokaze solidarnosti v boju proti inflaciji. Države EGS bi morale pri svojih gospodarskih izbirah posvečati največjo pozornost previdnemu upravljanju z javnim denarjem ter strogemu nadzorstvu nad potrošnjo, da bi povišanje cen ostalo v znosnih mejah z ozirom na gospodarsko stabilnost in na uravnovešeno rast evropskega gospodarstva. Zahodnonemški kancler je poudaril potrebo po povečanju skupnih ciljev evropskih gospodarstev ter je podčrtal dejstvo, da morajo države s prebitkom v plačilnih bilancah ter tiste s primanjkljajem imeti komplementarne gospodarske politike. Države z velikim primanjkljajem v plačilnih bilancah, kot so Italija, Vel. Britanija, Francija in Danska, bi morale poslej dati večji poudarek borbi proti inflaciji, medtem ko bi Zahodna Nemčija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg, ki imajo plačilne bilance pozitivne ali v ravnovesju, morale prispevati v tem gospodarskem sistemu s povečanjem produktivnosti, da bi zaščitile svoje evropske partnerje pred recesijo in brezposelnostjo.

V poznih večernih urah, ko je bila razprava še v teku, je bilo treba še določiti stališče v zvezi z britansko zahtevo po ponovnih pogajanjih o pogojih za pristop Velike Britanije h gospodarski skupnosti. O tem sta imela daljši pogovor francoski predsednik Giscard D'Estaing in britanski ministrski predsednik Wilson. Stališče Francije je znano: Pariz namreč nasprotuje slehernemu ponovnemu pogajanju. Velika Britanija pa bi hotela ponovno obravnavati vprašanje prispevkov posameznih članic k skupnemu proračunu EGS.

Kar pa zadeva skupno evropsko politiko do energetskega vprašanja kaže, da so vsako odločitev preložili do pogovorov, ki jih bo Giscard D'Estaing imel z ameriškim predsednikom Fordom 15. in 16. decembra. Francoski predsednik je poudaril, da so o tem vprašanju razpravljali med današnjim kosilom v Elizejski palači in da so hoteli predvsem razčistiti pojme o stališčih posameznih članic EGS. Baje niso hoteli sprejeti o tem nobenega sklepa, saj gre za vprašanje, ki zadeva ves svet in ne samo deveterico.

Pred začetkom zaključnega zasedanja je italijanski ministrski predsednik Aldo Moro izjavil, da je s sedanjim sestankom na vrhu Evropa potrdila, da obstaja in da jo je v svetovni politiki treba upoštevati. Iz krogov italijanske delegacije poročajo, da so dosegli sporazum o številnih gospodarskih vprašanjih ter potrdili, da ostaja še vedno odprto vprašanje britanskega sodelovanja pri skupnosti. Kar zadeva splošne volitve v evropski parlament, so se baje sporazumeli, da bodo prve volitve leta 1978.

Odmevi v drugih delegacijah so tudi dokaj pozitivni. Francoski predsednik je potrdil bistveno soglasje med Francijo in Zahodno Nemčijo, glasnik nemške delegacije Boelling pa je dejal, da je zvezni kancler Schmidt zelo zadovoljen s potekom pogovorov. Prevladuje mnenje, da se je skupna evropska politika nekoliko premaknila z mrtve točke, na kateri je obtičala v zadnjem času. Koliko to ustreza konkretnim dejstvom, bomo videli v prihodnjih pristopih k reševanju skupnih problemov.

Rakete na palestinske organizacije

V Bejrutu so neznani atentatorji izstrelili 19 raket na tri poslopja, oziroma urade Palestinske osvobodilne organizacije (PLO). Rakete so namestili na prtljažnike avtomobilov, ki so bili parkirani v bližini poslopij. Na sliki: posledice eksplozije v enem od uradov PLO. Poročilo berite na 6. strani

ZASEDANJE CENTRALNEGA KOMITEJA KPI

Berlinguer o aktualnosti zgodovinskega kompromisa

Kongres partije bo v Rimu od 18. do 23. marca

RIM, 10. — Na zasedanju centralnega komiteja KPI, ki se je začelo danes v Rimu, je imel uvodno poročilo generalni tajnik Berlinguer, ki je v imenu strankinega vodstva predlagal, naj bi bil 14. vsedržavni kongres KPI od 18. do 23. marca v Rimu.

Prvi del svojega poročila je Berlinguer posvetil mednarodnemu položaju in predvsem krizi kapitalistične družbe na svetovni ravni. V tej zvezi je poudaril potrebo po novi, mirni, pravični in trajni ureditvi svetovnih odnosov, kar pa bo mogoče storiti samo z ostrim bojem proti imperializmu, proti njegovim pozicijam in njegovi logiki, ki je logika izkoriščanja in agresije. Tajnik KPI se je tudi izrekel proti takemu svetu, ki bi ga dominirali obe supersili, ter kot enega od temeljnih elementov mednarodnega življenja omenil željo vsakega naroda po uresničitvi lastne neodvisnosti in po izvajanju svoje teže, v pogojih enakopravnosti, pri reševanju problemov današnjega sveta.

Glede notranjega položaja je Berlinguer ugotovil, da je kriza kapitalističnega sveta zajela tudi Italijo, kjer pa ima še hujše posledice na gospodarskem, družbenem in političnem področju. Pri analiziranju vzrokov krize je tajnik KPI ugotovil, da je Italija v preteklosti doživela znatno gospodarsko rast, da pa so mednarodni in notranji faktorji že od vsega začetka dali industrijskemu razvoju izkrivljen značaj. Na mednarodni ravni je do tega prišlo zaradi podrejenosti gospodarstvu ZDA in drugih kapitalističnih držav, na notranji ravni pa je industrijski in gospodarski razvoj temeljil na treh osnovnih pogojih; na režimu nizkih plač in izkoriščanja delavskega razreda, na oropanju Juga in na zapuščanju širokega dela poljedelstva. Berlinguer je poudaril, da ima krščanska demokracija glavno odgovornost zaradi izkrivljanj, neravnovesij in neučinkovitosti, ki so označevali gospodarski in družbeni razvoj v zadnjem tridesetletju.

Znaten del svojega posega je Berlinguer posvetil aktualnosti politike KPI za «zgodovinski kompromis». Pri tem je poudaril, da je partija že na kongresu leta 1972 predlagala novo vodstvo države, tj. vlado demokratičnega preokreta, ki naj bi slonela na dogovoru in sodelovanju med vsemi ljudskimi silami in predvsem med tistimi silami, ki se sklicujejo na odločilne komponente italijanske zgodovine in politične realnosti: komunistične, socialistične in katoliške. Ta predlog vedno bolj ustreza potrebam države, zato se bo KPI borila za njegovo čimprejšnjo uresničitev.

Berlinguer je dejal, da bi neposredno sodelovanje KPI v vladi pomenilo kvalitetno spremembo v smernicah in v metodah političnega vodstva in v upravljanju države, pa tudi v splošnem vzdušju države in v zadržanju delavcev do javnih oblasti. Tajnik KPI je potrdil, da komunisti dajejo velik pomen pravični politiki v odnosih do katoliškega sveta, ki pa ga nikakor ni mogoče omejiti samo na KD. V zadnjih letih, je dejal Berlinguer, so se važne sile in organizacije katoliškega sveta premaknile na levo ter zavzele protikapitalistično in protiimperialistično stališče. Ta premik je prišel do izraza tudi kot odcep dela volivcev od KD in kot bolj živahen pritisk ljudskih sil znotraj KD.

V tej stranki obstajajo hude kontradikcije, na katere je treba pritiskati, da bi se povečala teža ljudskih, protifašističnih in demokratičnih komponent, ki obstajajo v krščanski demokraciji in okrog nje, in da bi se zmanjšala moč najbolj konservativnih skupin. To vprašanje je toliko bolj aktualno danes, ko KD doživlja hudo krizo.

Berlinguer je tudi govoril o vprašanju enotnosti levičarskih sil in v tej zvezi poudaril potrebo po razvoju odnosov med KPI in PSI, tudi kot pogoj za pritiskanje na razvojne procese v KD in v katoliškem svetu. Tajnik KPI je omenil tudi pozitivno vlogo, ki bi jo lahko odigrale druge komponente, kot na primer tista, ki jo je označil kot «liberalno-demokratično z napredno usmeritvijo». Tudi v PLI in v PSDI obstajajo manjšinske komponente, ki zavzemajo manj zaprta stališča, medtem ko je mogoče najti stične točke tudi s PRI.

V zaključnem delu svojega posega je Berlinguer govoril o Jugu, o ženskem vprašanju in o sindikalnem gibanju. Končno je še govoril o stanju v stranki in navedel, da šteje danes KPI 1.657.815 vpisanih, kar je 135.000 več v primerjavi z zadnjim kongresom.

ZASEDANJE GLAVNEGA SVETA FEDERACIJE CGIL, CISL IN UIL

Storti: Treba je napredovati na poti sindikalne združitve

Predstavnik CISL navedel pozitivne in negativne aspekte dosedanjega poteka združevalnega procesa - Razprava potrdila obstoj ostrih nesoglasij znotraj federacije

RIM, 10. — V Rimu se je danes začelo zasedanje glavnega odbora federacije CGIL, CISL in UIL; glavna točka dnevnega reda je proces sindikalne enotnosti, se pravi vprašanje, glede katerega obstajajo znotraj federacije ostro deljena mnenja. Kot je znano, so se CGIL, večina v CISL in socialistična manjšinska struja v UIL izrekle za izpopolnitev združevalnega procesa v kratkem roku, medtem ko sta manjšina v CISL ter večinska struja v UIL, ki jo sestavljajo republikanci in socialdemokrati, za ohranitev sedanje strukture, ki naj bi bila najboljša oblika enotnosti v tem trenutku.

O nesoglasjih, ki vladajo v federaciji, priča že samo dejstvo, da je generalni tajnik CISL Storti, ki je imel uvodno poročilo, govoril tokrat v osebnem imenu in ne v imenu tajništva federacije, kot se je doslej dogajalo.

Storti je v svojem poročilu podal kritično analizo pozitivnih in negativnih aspektov, ki so označevali združevalni proces od novembra 1971 do danes. Med pozitivne točke je navedel uresničitev načela nezdružljivosti med sindikalnimi in političnimi funkcijami, rešitev večjega dela vprašanj v zvezi z mednarodno opredelitvijo sindikalnih zvez ter skupno izdelovanje stališč tako na pogodbeni kot na splošni ravni. Predstavnik CISL je ugotovil, da je pogostoma prišlo do napetosti, razprav in celo spapadov, kar pa je razumljivo glede na različno ideološko osnovo treh sindikalnih zvez. To pa se bo dogajalo tudi takrat, ko bo uresničena enotnost, je dejal Storti, saj sta dialektika in razprava važna in potrebna značilnost sindikalnega gibanja.

Med negativne točke pa je Storti navedel v prvi vrsti sedanjo strukturo federacije CGIL, CISL in UIL, glede katere je ugotovil, da ne predstavlja enotnosti, niti ne veljavnega modela za dosego enotnosti. Govornik je tudi obžaloval, da ni bilo uresničeno to, kar je bilo že dogovorjeno glede tovarniških in okrajnih svetov. Kot glavni zaviralni moment na poti k enotnosti pa je Storti omenil vprašanje, ki ga predstavlja avtonomna vloga sindikata v demokratični državi in njegova avtonomna dialektika v odnosu do strank, do vlade in do drugih družbenih in poklicnih organizacij. Glede vrste enotnosti, ki naj jo sindikati zasledujejo, je Storti dejal, da mora do tega priti v avtonomiji z združitvijo med CGIL, CISL in UIL. Predstavnik CISL je tudi poudaril, da morajo biti delavci popolnoma svobodni, da prispevajo k združevalnemu procesu, pri čemer pa ne sme biti nobene diskriminacije med tako imenovanimi «naprednimi» in «zmernimi». Še posebno je poudaril, da je potrebno najstrožje spoštovanje političnih prepričanj vsakogar, v tej zvezi pa je tudi omenil nedavno epizodo v Neaplju, kjer so delavci izžvižgali generalnega tajnika UIL Vannija. Sektaštvo, pristranost in diskriminacije glede na politično prepričanje, je dejal Storti, objektivno pomenijo atentat proti sindikalni enotnosti.

V zaključku svojega govora je Storti navedel tudi cilje, ki naj si jih sindikalno gibanje zastavi za uresničitev nadaljnjega napredka združevalnega razvoja, med te cilje pa je med drugim omenil potrebo po odpravi struj, razširitev sindikalnih struktur na bazi ter potrditev prehodnega značaja sedanje federacije CGIL, CISL in UIL.

Po Stortijevem poročilu se je razvila široka razprava, ki je potrdila, da so mnenja glede sindikalne enotnosti znotraj federacije zelo deljena. Kljub temu pa je razprava potekala v umerjenem tonu: nasprotniki sindikalne enotnosti v kratkem roku so sicer potrdili svoja stališča, toda na sorazmerno konstruktiven način in brez groženj z razkolom. Razprava se bo nadaljevala tudi jutri.

TISKOVNA KONFERENCA KANCLERJA KREISKEGA

Avstrija pripravljena na pogajanja o položaju Slovencev na Koroškem

DUNAJ, 10. — Kot poroča italijanska tiskovna agencija ANSA je avstrijski kancler Kreisky na tiskovni konferenci potrdil, da je Avstrija pripravljena začeti pogajanja s SFRJ na ravni zunanjih ministrov ali tudi na ravni predsednikov vlad o položaju slovenske narodnostne skupnosti v avstrijski Koroški.

Predsednik KP Avstrije Muhri je medtem zahteval prepoved avstrijske ekstremistične nacionaldemokratske stranke NDP, ki širi, kot je tudi ugotovilo notranje ministrstvo ob nedavni prepovedi shoda te stranke v Kremsu, «nacionalsocialistične ideje». Muhri je poudaril, da pomeni prepoved shoda v Kremsu velik uspeh demokratičnih in protifašističnih sil ter komunistov. Gre za uspeh, ki po svojem obsegu presega ozke meje Kremsa.

Prepoved stranke NDP, ki nastopa z gesli, močno povezanimi z gesli nekdanje Hitlerjeve nacistične NSDAP, je v zadnjem času zahtevalo več organizacij komunistov in protifašistov v Avstriji.

WASHINGTON, 10. — Ameriški senat je danes odobril imenovanje Nelsona Rockefellerja za podpredsednika ZDA. Za imenovanje je glasovalo 90 senatorjev, proti pa 9. Med senatorji, ki so se izrazili proti njegovi kandidaturi naj omenimo skrajnodesničarskega predstavnika Barryja Goldwaterja.

Zasedanje odbora NATO v Bruslju

Kanadski obrambni minister Richardson (v sredi) v pogovoru z ameriškim ministrom Schlesingerjem in veleposlanikom ZDA pri NATO Davidom Bruceom

BRUSELJ, 10. — V Belgiji se nadaljuje zasedanje obrambnih ministrov NATO, v tem okviru pa se je danes sestal odbor za obrambne načrte, organizem, ki določa splošne strateške smernice za vojaško dejavnost atlantske zveze. Generalni tajnik NATO Luns je podal poročilo o strateškem in vojaškem položaju v državah članicah varšavskega pakta ter tako v bistvu nadaljeval z obravnavanjem vprašanja, ki je bilo na dnevnem redu že včeraj. Spregovoril je tudi norveški minister Fostervell, ki je poudaril, da so evropski nakupi orožja v Združenih državah Amerike več kot krili stroške, ki jih imajo Američani za vzdrževanje svojih oboroženih sil v Evropi.

Ameriški obrambni minister Schlesinger je govoril o vprašanju vojaških potreb v luči gospodarske krize, ki je prizadela ves zahodni svet. S tem v zvezi je dejal, da te težave gospodarskega značaja nikakor ne smejo povzročiti ošibitev obrambnega sistema atlantske zveze. V poznih večernih urah bo v Bruselj prispel ameriški zunanji minister Kissinger, ki se bo udeležil ministrskega sveta NATO.

ZIS o skupni politiki gospodarskega in družbenega razvoja v Jugoslaviji

BEOGRAD, 10. — Zvezni svet skupščine SFRJ je na današnji seji ocenil, da resolucija zveznega izvršnega sveta o sejah skupne politike gospodarskega in socialnega razvoja Jugoslavije v prihodnjem letu lahko služi kot osnova za sestavo dokončnega besedila resolucije in sklenil, da je o tem ter o pripombah na osnutek treba obvestiti svet republik in pokrajin, ki je pristojen za sprejem resolucije.

Svet posebno opozarja na dejstvo, da osnutek resolucije ni popolnoma v skladu z določili ustave, ko se posebno nanaša na način določanja subjektov odgovornih za uresničenje smotrov in drugih ukrepov, ki se v resoluciji predlagajo. Svet nadalje sodi, da se morajo podvzeti nadaljnji napori za konkretizacijo nalog in ukrepov, ki naj zagotovijo uresničenje resolucije. Zvezni svet skupščine SFRJ je zatem, po poročilu podpredsednika zveznega izvršnega sveta dr. Antona Vratuše, brez razprave sprejel predlog za sprejem zakona o zveznih svetih in osnutek tega zakona.

Na kraju seje je zvezni svet skupščine SFRJ po poročilu člana zveznega izvršnega sveta in predsednika zveznega komiteja za znanost in kulturo, proglasil prihodnje leto za leto tehnoloških novosti, to je leto, v katerem se bo organizirano spodbujalo in materialno pomagalo v raziskovalnem delu.

B. B.

30-LETNO POSOJILO BONSKE VLADE JUGOSLAVIJI

Ugoden gospodarski sporazum med SFRJ in Zahodno Nemčijo

Sporazum omogoča plodno sodelovanje med obema državama

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 10. — Danes je bil v zveznem izvršnem svetu podpisan sporazum med vladama Jugoslavije in Zvezne republike Nemčije, s katerim Zvezna republika Nemčija odobrava Jugoslaviji in jugoslovanski vladi kredit v znesku 700 milijonov nemških mark pod zelo ugodnimi pogoji. Kredit je namreč dan na odplačilo v tridesetih letih z 2-odstotnimi obrestmi, s tem da se odplačevanje prične po desetih letih.

Sporazum je v skladu z dogovorom obeh vlad izraženem v skupnem sporočilu o obisku takratnega zveznega kanclerja Willyja Brandta v Jugoslaviji aprila 1973, da se preostala odprta vprašanja iz preteklosti, to je vprašanje odškodnine žrtvam nacističnega terorja, reši z dolgoročnim sodelovanjem na gospodarskem in drugih področjih. Sporazum, po izjavi zveznega tajnika za finance Momčila Cemovića, ki je v imenu jugoslovanske vlade podpisal sporazum, omogoča vsestransko plodno in medsebojno koristno sodelovanje med Jugoslavijo in ZRN, istočasno pa je tudi močan prispevek k večjemu zaupanju in širšemu sodelovanju na mednarodnem področju.

Veleposlanik ZRN Joahim Joenicke, ki je sporazum podpisal v imenu svoje vlade, je spomnil na dogovor, ki je bil dosežen med obiskom Willyja Brandta v Jugoslaviji, na pomen razgovora predsednika Tita z Brandtom in leto kasneje s sedanjim kanclerjem Schmidtom v interesu bodočega sodelovanja. Sporazum je velikega političnega pomena, kajti z njim se rešuje vprašanje, ki je dolga leta obremenjevalo jugoslovansko-nemške odnose ter odpira široke možnosti za politično, gospodarsko, kulturno in drugo obojestransko koristno sodelovanje.

B. B.

RIM, 10. — Podpredsednik vlade La Malfa je po naročilu predsednika Mora predsedoval danes v palači Chigi medministrskemu sestanku, ki je bil posvečen proučevanju gospodarskega položaja v zvezi s programskimi izjavami vlade in v pričakovanju skorajšnjega začetka razgovorov s sindikati. Sestanka so se udeležili ministri za finance Visentini, za zaklad Colombo, za delo Toros, za industrijo Donat Cattin in za javno upravo Cossiga. Kot so povedali nekateri udeleženci ob zaključku sestanka, je šlo za prvi pregled vprašanj na dnevnem redu.

S SEJE OBČINSKEGA SVETA

Razprava o občinskem proračunu 1975 se bo verjetno zaključila v torek

Včeraj je govorilo deset svetovalcev - Za Vergeria (KD) je zahteva po uporabi slovenščine nesprejemljiva in škodljiva

Tržaški občinski svet je na svoji sinočnji seji, ki se je zavlekla do polnoči, nadaljeval diskusijo o občinskem proračunu za leto 1975. Na prihodnji seji v petek bodo na vrsti zadnji govorniki in načelniki svetovalskih skupin, v torek pa bi se morala razprava zaključiti z glasovanjem. Na včerajšnji seji je govorilo kar deset svetovalcev raznih strank. Vergerio (KD) je med drugim omenil Spetičevo resolucijo glede uporabe slovenščine v občinskem svetu. Rekel je, da gre za «demagoško» zahtevo, ki bi lahko «škodovala» medsebojnemu razumevanju. Počakati je treba, da parlament odobri zadevni zakon, medtem pa ne zahtevajte nemogoče stvari, je opozoril Vergerio, ki je skupno s fašisti zapustil dvorano, kot je znano, na skupščini vseh izvoljenih predstavnikov, ko je slišal slovensko besedo.

Morpurgo (PLI) je obširno govoril o dramatičnem gospodarskem položaju občine in našteval celo vrsto perečih problemov. Pesante (PSI) se je dotaknil nekaterih specifičnih problemov, zlasti političnega in moralnega značaja. Navedel je nekaj hudih primerov klientelizma in korupcije v vsedržavnem merilu; klientelizem pa pri nas ni še pognal globoke korenine, čeprav je «obrsnil» tudi občinski svet. Zato naj bi dali dober zgled in sprejeli predlog skupine PSDI (da bi namreč odstopili odborniki in svetovalci, ki so predmet sodne preiskave zaradi poneverb itd). Pesante je izrazil še upanje, da bo sodstvo znalo biti tako marljivo tudi v drugih zelo hudih in resnih primerih. Govornik je opozoril občinsko upravo na zelo resen položaj Ljudske knjižnice (Biblioteca del popolo), ki ji grozi ukinitev zaradi finančnih težav, in Mestne knjižnice, ki ni prejela deželnega prispevka.

Svetovalec Kocjančič (KPI) je v svojem govoru najprej ugotovil pozitiven premik večine v odnosu do zahtev, ki jih izražajo sindikati in KPI ter krajevne ustanove, toda od deklarativnih izjav je treba preiti na reševanje konkretnih in zelo perečih vprašanj. Tu pa nastajajo težave in stvari ne gredo naprej. Tako se zavlačuje rešitev vprašanja javnih prevozov, kritičen je položaj v Acegatu, za kar je nujno potreben poseg države in dežele, prizadetim uslužbencem pa gre vsa solidarnost in pomoč. Občinska uprava kaže svoj imobilizem in negativno stališče tudi v sindikalnem sporu glede upravičenih zahtev delavcev v industrijski coni in ne posreduje niti v primerih, ki ne terjajo finančnih izdatkov, pač pa le večji demokratični čut, kot npr. uporaba slovenščine v občinskem svetu. Večina, je pripomnil Kocjančič, naj naveže z levo opozicijo konstruktiven dialog. Svetovalec Gargano (PRI) je obširno govoril o finančni politiki in nujnosti krčenja izdatkov, oziroma omejitve nepotrebnih postavk in služb.

V SOBOTO NA UNIVERZI

Proslava 50-letnice ekonomske fakultete

Tržaška ekonomska fakulteta praznuje letos 50. obletnico svojega obstoja. Osrednja proslava bo v soboto, 14. t.m., v glavni dvorani univerze. Številne goste iz Italije in tujine bodo ob tej priložnosti pozdravili rektor nuiverze De Ferra, dekan ekonomske fakultete Calzolari, tržaški župan Spaccini, predsednik deželnega odbora Comelli in minister za šolstvo Malfatti. Krajši govor bo imel tudi prof. Tagliaferri, ki bo orisal razvoj študija ekonomskih ved v našem mestu. Sledila bo slavnostna proglasitev doktorjev «honoris causa». Ta častni naslov bodo prejeli Tržačan Ugo Irneri (zavarovalec) in Videnčana Rinaldo Bertoli in Rino Snaidero (industrijca).

Srečanje na deželi s predstavniki obrtnikov

Četrta stalna deželna komisija se je včeraj sestala pod predsedstvom svetovalca Manzona z zastopniki obrtnikov, med katerimi je bilo tudi Slovensko gospodarsko združenje. Razpravljali so o podaljšanju veljavnosti izvoljenih organov obrtniške stroke, ki so bili izvoljeni na podlagi deželnega zakona iz l. 1970.

CGIL, CISL in UIL s policisti za «sindikat policije»

Na sindikalnem sedežu pri Domju je bil včeraj sestanek, ki je velikega pomena za demokratični razvoj cele družbe: prvič v našem mestu so se zastopniki enotne federacije CGIL, CISL in UIL sestali s predstavniki vseh strok javne varnosti. Sestanek s policisti je veljal perečemu vprašanju ustanovitve «sindikata policije», ki nastaja ob skupnih naporih agentov in sindikatov, da bi policija res bila «v službi vseh državljanov». Podobni sestanki so že bili v Rimu in v drugih večjih mestih, seveda ob ostrem nasprotovanju nazadnjaških sil, ki imajo v zastareli ureditvi policijskih sil precejšnjo oporo.

Med srečanjem sindikalistov in policistov, ki so se ga udeležili tudi nekateri odvetniki in univerzitetni profesorji prava, je prišla do izraza skupna volja, da se obnovi struktura policije, ki mora ščititi državljana, ter demokratične in republiške svoboščine in inštitucije.

Sindikalna federacija je izrazila policistom popolno solidarnost delavcev pri njihovem naporu za demokratizacijo policije. V kratkem bo masovni sestanek policistov z zastopniki vseh sindikalnih strok, za poglobitev vprašanj v zvezi z novim sindikatom.

Marka Muniha poznamo v Trstu predvsem kot pevovodjo akademskega pevskega zbora «Tone Tomšič» iz Ljubljane. Tokrat ga bomo spoznali tudi kot dirigenta simfoničnega orkestra RTV Ljubljana, ki ga bo vodil na jutrišnjem abonmajskem koncertu Glasbene matice v Kulturnem domu. Na sporedu bodo skladbe Kogoja, Mozarta in Šoštakoviča

DREVI MODENA — NOVI SAD

Pobratena mesta na koprski TV

Koprska televizija bo drevi ob 20.30 oddajala prvo oddajo iz ciklusa «Pobratena mesta», ki bo posvečena Modeni in Novemu Sadu. Oddaja bo trajala približno 2 uri in bo v barvah. V njej se bomo seznanili z obema mestoma, z njunimi ljudmi, problemi, z njuno pokrajino, skratka z življenjem, ki ga bodo posredovale filmske slike, pa tudi izjave županov obeh mest in drugih osebnosti od upraviteljev do delavcev, kmetov, mladine in občanov sploh.

Koprska tclevizija se s temi in podobnimi oddajami vključuje pod geslom «Razumeti se in spoznavati se za boljše sodelovanje» v tisti proces neposrednega zbliževanja med sosednima državama, mesti in ljudmi, ki je nujno potrebno ze lepše sožitje in ki je specifična funkcija televizijskega medija, ki hoče zavestno služiti temu plemenitemu cilju.

Mest, ki so v Italiji in Jugoslaviji sklenila pobratimstvo zato, ker jih vežejo bodisi določene zgodovinske, kulturne, gospodarske ali drugačne interesne podobnosti, bodisi tudi povsem preprosto iskrena želja po vsestranskem sodelovanju, je že precej. Oddaje na koprski televiziji si bodo zato sledile v mesečnih ali dvomesečnih presledkih.

Naše čitatelje opazarjamo na to prvo oddajo iz te serije.

VČERAJ NA TRGOVINSKI ZBORNICI

Okrogla miza o perečem vprašanju dobave pitne vode

Na pobudo Akademije ekonomskih in socialnih ved za kmetijstvo je bila včeraj v prostorih tržaške trgovinske zbornice okrogla miza o perečem vprašanju dobave pitne vode v našem mestu. Razpravo je začel predsednik akademije prof. Rustia - Traine, ki je poudaril, da je potreba pitne vode že od nekdaj predstavljala težak problem za občinsko upravo. Zatem je predsednik na kratko orisal rezultate lanskega srečanja, nato pa je besedo prevzel predstavnik službe za vodo pri ACEGAT, ing. Devescovi. Ta je naštel vse dosedanje delo izvedencev občinskega podjetja pri iskanju novih virov vode. Nedvomno so imela pri tem glavno vlogo vrtanja v furlanski nižini, kjer so odkrili dve glavni nahajališči: v kraju C. Risaia in pri Casseglianu. Od tod bi lahko črpali zadostne količine vode, nujno pa je, da ACEGAT podrobneje analizira možnosti uporabe te vode. Devescovijev poseg je dopolnil prof. Mosetti, ki je točneje orisal glavne značilnosti nahajališč vode pri Risaii in Casseglianu.

V razpravo je nato poleg številnih drugih profesorjev in inženirjev posegel tudi industrijski izvedenec Lonzar, ki je odgovoren za tržiški vodovod in ki je želel vedeti, kakšna bo vloga izvirov pri Moščenici in pri Sabličih pri dobavi vode Trstu. Odgovor je bil jasen. Voda, ki jo nudijo ti izviri, je sicer čista, a količinsko nikakor ne zadostuje potrebam našega mesta. Prav zaradi tega ne more postati stalen faktor za dobavo pitne vode Trstu.

Izleti

ŠK Kras priredi v soboto, 14. t.m., ob priliki odbojkarske tekme C lige Brusegna — Kras, izlet v Padovo. Vpisovanje pri D. Krešević, Zgonik 49 ali pa na telefon štev. 22-91-20.

PD «Kraški dom» z Repentabra priredi v občinski kopalnici v Repnu v petek, 13. t.m. ob 20. uri predavanje Bruna Križmana

POTOVANJE PO KUBI

Predavanje bo ilustrirano z barvnimi diapozitivi. **Vabljeni!**

GLASBENA MATICA TRST
Koncertna sezona 1974/75

Četrti abonmajski koncert

Jutri, 12. t.m. ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

Simfonični orkester radiotelevizije Ljubljana

Dirigent: **Marko Munih**
Solist: **Jože Falout - rog**

Spored:
M. Kogoj - A. Srebotnjak: Bagatele za orkester
W. A. Mozart: Koncert za rog v Es-duru, št. 3
D. Šostakovič: Simfonija št. 1 v F-duru, op. 10

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (Ul. R. Manna 29 — tel. 418-605) ter eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Uredništvo mladinske revije
GALEB

obvešča vse naročnike, da bo

NAGRADNO ŽREBANJE

v TOREK, 17. DECEMBRA, OB 17.30 V KULTURNEM DOMU po predstavi mladinske igre

JURČEK

Uredništvo vabi vse tiste naročnike, ki niso še poslali dopisnic, naj to čimprej store, ali naj jih prinesejo v Tržaško knjigarno.

PREDAVANJA KMEČKE ZVEZE

Kmečka zveza priredi vrsto predavanj o temi:

«Kaj moramo vedeti o davkih»

ki jih bo imel dr. Stanislav Oblak po tem razporedu:

danes, 11. decembra ob 19. uri v Bazoviškem domu v **Bazovici;**
jutri, 12. decembra ob 19. uri pri Josipu Perčiču v **Saležu** št. 43; v petek, 13. decembra ob 19. uri v prosvetni dvorani v **Lonjerju.**

Vabljeni vsi kmetje in vaščani!

Tajništvo Kmečke zveze

V A B I L O

vsem borkam in borcem briško-beneškega odreda

Vse borke in borci briško-beneškega odreda vabimo na proslavo in tovariško srečanje ob 30. obletnici ustanovitve odreda. Jubilej bomo proslavili tako, da bomo 14. decembra 1974, ob 10. uri, odkrili spominsko ploščo na hiši v Gradnem, kjer je bil ustanovljen odred. Ob 13. uri bo v zadružnem domu na Humu pri Kojskem tovariško srečanje vseh borcev odreda, ob 17. uri pa bo družabni večer s kulturnim programom, prav tako v zadružnem domu na Humu pri Kojskem.

Želja odbora je, da se tega jubileja udeleži čim več bork in borcev odreda.

Posebnih vabil ne bo.

Pripravljalni odbor

Gledališča

POLITEAMA ROSSETTI
Ob 20.30 predstava dramske skupine Tina Buazzellija **«SOVRAŽNIK LJUDSTVA»** Henrika Ibsena. Prevod Claudia Magrisa, režija Edma Fenoglia, scene in kostumi Sergia d'Osma. Druga abonmajska predstava. Osrednja blagajna v Pasaži Protti sprejema rezervacije za vse ponovitve.

VERDI
V petek ob 20. uri prva predstava Puccinijeve opere «La Bohême». Dirigent Gianfranco Masini, režija B. de Tomasi; v glavnih vlogah bodo nastopili K. Ricciarelli (sopran), J. Carreras (tenor), R. Pizzo, A. D'Orazi, F. Furlanetto in L. Rolli.

STALNO TRŽAŠKO GLEDALIŠČE
V času od 13. do 17. decembra si bodo v tržaškem Avditoriju sledile predstave D. Fabbrijevega dela «Inkvizicija» (režiser D. D'Anza, scene in kostumi S. d'Osmo). Nastopali bodo V. Sanipoli, W. Maestosi, M. Vannucci in G. Biavati, in sicer v okviru Sodobnega italijanskega gledališča.

S. Bolchi končuje v Trstu priprave za uprizoritev A. Millerjevega dela «Topilnik» (scenografija S. d'Osmo, kostumi M. Monteverde). Drama bo v našem mestu na sporedu šele v februarju, poprej pa bo Stalno tržaško gledališče nastopilo v Gradežu, Pordenonu, Gorici, Vidnu in drugih središčih v naši deželi in notranjosti Italije.

Kino

La Cappella Underground 19.00—21.30 «Un bacio e una pistola». Režija Robert Aldrich.
Ariston 16.30—22.00 «Ogni nudità sarà proibita». Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Nazionale 16.00 «La mafia lo chiamava il Santo, ma era un castigo di Dio». Roger Moore in Rosemary Dexter. Barvni film.
Excelsior 16.00 «La poliziotta». Barvni film, v katerem igrajo Mariangela Melato, Orazio Orlando, Renato Pozzetto, Mario Carotenuto
Grattacielo 16.00 «Amore libero - Free love», Emmanuelle, Enzo Bottesini. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Fenice 16.00 «Amore amaro». V glavni vlogi Lisa Gastoni. Barvni film.
Eden 15.00 «Tutta una vita», režiser Claude Leluch. V glavni vlogi Carla Gravina.
Ritz 15.30 «Un uomo, una città», barvni film, igra E. M. Salerno, prepovedan mladini pod 18. letom.
Aurora 16.30 «L'erotomane». Gastone Moschin. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Capitol 16.30 «Milano odia: la polizia non può sparare», T. Milian in H. Silva. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Cristallo 16.30 «A muso duro», barvni film, igra Charles Bronson.
Impero 16.30 «Luci della ribalta». C. Chaplin.
Filodrammatico 16.30 «Zelda». Jane Avril. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Moderno 16.30 «La gatta sul tetto che scotta», Elisabeth Taylor in Paul Newman. Barvni film.
Ideale 16.00 «Il teatro della morte», C. Lee. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Vittorio Veneto 15.30 «Serpico», v glavni vlogi Al Pacino. Barvni film.
Abbazia 16.00 «Il silenzio si paga con la vita». Lee J. Cobb. Barvni film.
Astra 16.30 «I due assi del guantone». Franco Franchi in Ciccio Ingrassia. Barvni film.
Volta - Milje 16.00 «Speedy Gonzales». Barvna risanka.
Mignon 16.00 «Gappa il mostro che minaccia il mondo». Barvni film.
Radio 16.00 «Unico indizio una sciarpa gialla». Barvni film.

Razstave

V občinski umetnostni galeriji na Trgu Unità bodo drevi ob 18. uri odprli razstavo del slikarja Irenea Ravalica. Razstava bo odprta do vključno 19. decembra.

Šolske vesti

Odbori združenj staršev iz Trebč, Gropade, Padrič in Bazovice vabijo vse starše osnovnošolskih otrok na sestanek, ki bo danes, 11. decembra, ob 20. uri v osnovni šoli v Gropadi - Padriče. Na sestanku bo g. ravnatelj predaval in objasnil nove šolske zakone in potek volitev. Prosimo starše, da se sestanka udeležijo.

Roditeljski sestanek na državnem učiteljišču A. M. Slomšek v Trstu bo v soboto, 14. t.m., ob 17.30. Na dnevnem redu bo tudi poročilo o novih zbornih organih, ki bodo začeli delovati že to šolsko leto. Starši so vabljeni, da se sestanka polnoštevilno udeležijo.

Ravnateljstvo

Razna obvestila

Kulturno združenje Most vabi na predavanje **Tarasa Kermavnerja: Moje osebno srečanje z Edvardom Kocbekom** v soboto, 14. decembra, ob 18. uri v Mali dvorani Kulturnega doma.

Združenje staršev otrok osnovne šole «Oton Župančič» in otroškega vrtla pri Sv. Ivanu ter prijateljev mladine vljudno vabi na letošnji prvi skupni večer, ki bo v četrtek, 12. decembra 1974 ob 20. uri v šolskih prostorih v Ul. Caravaggio 4. Pavla Kolarič bo prikazala «SV. IVAN V PRETEKLOSTI». Po predavanju se bodo prisotni pomenili o bližnjih šolskih volitvah.

Prispevki

Ob 20. obletnici smrti predrage sestre Malke darujeta Franc in Lojzka 20.000 lir za Glasbeno matico.

Namesto cvetja na grob Vetota daruje družina Sosič - Nussdorfer 5 tisoč lir za pevsko društvo Tabor.

Stanko Ferluga daruje 2.500 lir za Dijaško matico.

Filip Fischer daruje 1.200 lir za Dijaško matico.

PRED TRŽAŠKIM PRIZIVNIM SODIŠČEM

Nepričakovan izid procesa proti Fredi in kameradoma Neamiju in Portolanu

Lani so jih popolnoma oprostili zločina izsiljevanja, tokrat pa samo zaradi pomanjkanja dokazov - Javni tožilec je proti mnenju tožilstva predlagal popolno oprostitev

Proces zaradi izsiljevanja Gabrieleja Forziatija, ki je januarja lani vzbudil toliko razburjenja v demokratični javnosti zaradi nacističnih izpadov publike in glavnega obtoženca Franca Frede, zlasti pa zaradi popolne oprostitve, ki jo je izrekel predsednik sodnega zbora Corsi, so včeraj obnovili na prizivnem kazenskem sodišču. Proces je potekal v «nižjem tonu», saj je manjkal Freda, ki sedi v zaporu v južni Italiji, kjer čaka na proces zaradi strahovitega pokola v milanski kmečki banki, kjer je decembra 1969 bilo ubitih 16 oseb. Manjkala je torej največja «atrakcija» za tržaške fanatične škvadriste, ni pa zmanjkalo nepričakovanih in presenetljivih sklepov javnega tožilca in sodnega zbora.

Na zatožni klopi sta sedela znana tržaška novofašista Francesco Neami in Manlio Portolan, ki ju je nekdanji kamerad Forziati predlanskim poleti prijavil zaradi poskusa izsiljevanja. Freda je namreč pisal iz zapora tržaškima «znancema», naj izsilita od Forziatija prispevek pol milijona lir za njegovo založniško podjetje. Forziati pa je o zadevi obvestil karabinjerje in tako sprožil kazenski postopek. Ker pa je sam Forziati medtem izginil — skrival se je v Grčiji, ker se je bal, da bi ga vpletli v procese o strahovitih atentatih Fredove «črne celice» — je vsa preiskava bila precej meglena, tudi ker so tukajšnji fašisti — z voditelji MSI na čelu — vrgli Forziatiju pod noge vsa možna polena. In res so vse ti obtožence popolnoma oprostili na znanem procesu januarja lani, ko je sodni zbor med drugim menil, da «sicer obstajajo sumi», vendar pa je obtožence oprostil, češ da dejanja niso zakrivili.

Javno tožilstvo je vložilo priziv — po mnenju obrambe dva dni po predvidenem roku, kot bi lahko dokazoval popravek na ovojnici prizivnega akta. To so na vsak način skušali dokazovati včeraj branilci (odv. Alberini in Bezicheri za Fredo in misovska občinska svetovalca Giacomelli in Barbagallo za Neamija in Portolana), ki bi tako radi zavlekli in celo prekinili proces. Vendar je po daljši razpravi sodni zbor zahtevo v bistvu zavrnil in tako je lahko spregovoril zastopnik Forziatija odv. Villa iz Milana, ki je zahteval obsodbo obtožencev in zlasti opisal vse fizične in moralne grožnje proti Forziatiju s strani dobro znanih krogov.

Vsi so si pričakovali, da bo javni tožilec Ballarini izrekel podobno zahtevo, le-ta pa je dejal, da prekršek ni zelo hud, vsa zadeva pa je postala tako razvpita zaradi osebnosti obtožencev, zlasti enega. Ker pa se pravica ne sme ozirati na to, in ker ni Forziati doprinesel nobenega dokaza, se je javni tožilec izrekel proti zahtevi svojega urada in predlagal popolno oprostitev za vse tri obtožence.

V imenu vseh zagovornikov je odv. Alberini takoj dejal, da po takem govoru tožilca ne namerava več govoriti v obrambo obtožencev, kar je povsem razumljivo, saj je to storil že tožilec. Vendar so se zagovorniki ušteli: sodni zbor je zasedal v sejni dvorani pod predsedstvom dr. Boschinija dobro uro in nato izrekel povsem nepričakovano razsodbo: Fredo, Neamija in Portolana je oprostil, vendar samo zaradi pomanjkanja dokazov, kar je vsekakor poraz za obtožence, saj je razsodba bistveno slabša od prvostopenjske popolne oprostitve.

Odvetniki novofašistov so takoj vložili nov priziv, zlasti pod pretvezo popravka na kuverti priziva, vendar so se ob spremstvu najbolj razvpitih tržaških škvadristov kaj kmalu poparjeno pobrali iz sodne palače, v kateri so doživeli svoj prvi, čeprav zelo omejen in komaj omembe vreden poraz, ki je samo moralnega značaja. Očitno pa si v Trstu niso pričakovali niti tega.

Solidarnost dežele z občinskim svetom

Deželni odbor, ki se je sestal pod predsedstvom odv. Comellija, je izrazil solidarnost z občinskimi svetovalci, proti katerim je pred nekaj dnevi sprožil kazenski postopek tržaški preiskovalni sodnik. O tej pereči zadevi je poročal odbornik za krajevne uprave prof. Ribezzi, ki je tudi orisal, kako je pokrajinski nadzorni odbor odobril sklep, ki so ga v občinskem svetu sprejeli z glasovi predstavnikov vseh strank. Poudaril je tudi, da je treba zagotoviti — ob spoštovanju svobode in avtonomije sodstva — vse sklepe demokratično izvoljenih teles.

Za popolno avtonomijo slovenske šole

Resolucija staršev obeh šol pri Sv. Jakobu

V ponedeljek so se v telovadnici šole pri Sv. Jakobu zbrali starši osnovne in nižje srednje šole, katerim je prof. Samo Pahor predaval o pooblaščenih odlokih. Po razpravi o tem vprašanju so soglasno sprejeli naslednjo resolucijo:

«Združenji staršev slovenske osnovne šole in srednje šole «Ivan Cankar», zbrani na skupnem sestanku dne 9. decembra 1974, ugotavljata, da pooblaščeni odloki o šolskih organih ne dajejo slovenski šoli tiste avtonomije, ki je nujno potrebna za njen popoln razvoj, temveč krši določbe posebnega statuta od 5. oktobra 1954 o pravičnem zastopstvu slovenske etnične skupnosti na šolskem področju. Združenji staršev izražata svoje nezadovoljstvo in zahtevata, da se s posebnim pooblaščenim odlokom zagotovi slovenski etnični skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini dejanska šolska samouprava.»

Resolucijo so poslali šolskemu skrbništvu v Trstu, deželnemu šolskemu skrbništvu in italijansko - jugoslovanski mešani komisiji.

● **Na pobudo rajonske konzulte za Sv. Vid in Staro mesto** bo jutri, 12. t.m., ob 18. uri v dvorani delavske zbornice na Trgu Papa Giovanni XXIII 6 javno zborovanje o pooblaščenih odlokih.

Zahteva svetovalcev KPI po televizijskih oddajah

Deželni svetovalci KPI Colli, Lovriha, Cuffaro in Baracetti so včeraj poslali deželnemu predsedniku Comelliju pismeno vprašanje v zvezi z reformo italijanske radiotelevizije. Kot je znano, se bo v teh dneh začela v parlamentu razprava o zakonskem osnutku, ki naj bi usmeril to reformo, potem ko je zapadla koncesija ustanovi RAI-TV za upravljanje radijske in televizijske službe. Komunistični svetovalci v svojem pismu deželnemu predsedniku ugotavljajo, da vsebuje vladni odlok kljub nekaterim pozitivnim aspektom precej pomanjkljivosti. Najbolj občutna pomanjkljivost je v tem, ugotavljajo svetovalci, da v vladnem osnutku ni niti z eno samo besedico omenjeno vprašanje ustanovitve televizijskih oddaj v slovenskem jeziku, kar je svoj čas izrecno zahteval tudi deželni svet Furlanije - Julijske krajine. Sklep, da je treba pri reformi televizijskih oddaj vključiti tudi slovenske oddaje v obrambo pravic manjšinske narodnostne skupnosti, ki živi v naši deželi, je svet izglasoval na seji dne 3. julija letos.

Komunistični svetovalci zato sprašujejo deželnega predsednika, kaj je doslej ukrenil, da bi v zakonski osnutek vnesli tudi to zahtevo. Obenem predlaga takojšen poseg pri pristojnih komisijah poslanske zbornice, ki so že začele preučevati zakonski osnutek.

POGREŠAJO GA

Dvainpetdesetletni Danilo Sedmak iz Boršta stev. 117 je pred dvema dnevoma odšel od doma in od tedaj ga svojci pogrešajo. Kdor bi kaj vedel o njem, naj to sporoči na telefonsko številko 22-84-07. Za pomoč se iskreno zahvaljujemo

Predsednik Comelli pri ministru Colombu

Deželni predsednik Comelli je med včerajšnjo sejo deželnega odbora poročal o srečanju, ki ga je v preteklih dneh imel v Rimu z zakladnim ministrom Colombom. Comelli je izrazil potrebo po njuni odobritvi izvršilnih zakonov na področju zdravstva in poklicnega oblikovanja ter predvsem po premostitvi težav finančnega značaja. Colombo je s svoje strani zagotovil, da bo v čim krajšem času proučil vse elemente, ki so izšli iz tega srečanja ,na katerem so bili prisotni tudi minister za delo Toros in stavništvo parlamentarcev iz naše dežele.

OBVESTILO SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

Danes, 11. decembra bo odborova seja. Na dnevnem redu bo še vedno razprava o pooblaščenih odlokih s posebnim ozirom na slovensko šolo, o neizpolnjevanju zakona Belci - Škerk ter o morebitni interpelaciji v Parlamentu zaradi kršitev predpisov omenjenega zakona in zlasti o dodelitvi slovenskega osebja šolskima skrbništvoma v Trstu in v Gorici.

Tajništvo priporoča odbornikom, da se seje točno in zagotovo udeležijo, člane pa opozarja, da se seje lahko udeležijo in pripomorejo s svojimi nasveti k poglobljeni razpravi o napovedanih vprašanjih.

Seja konzulte za zahodni Kras

Na svojem sedežu na Proseku 220 se bo danes ob 20. uri sestala rajonska konzulta za zahodni Kras. Na dnevnem redu je razprava o občinskem proračunu za prihodnje leto in o vprašanju šolskega avtobusa v Križu.

Na predsedniški mizi občnega zbora SKGZ je v Kulturnem domu nekdo v nedeljo pustil usnjeni tok (etui) za očala. Dobi ga v uredništvu Primorskega dnevnika.

NOV PRIMER GROBE DISKRIMINACIJE

Davčna izterjevalnica ne priznava pravice do rabe slovenskega jezika

Izterjevalnica ni ugodila zahtevi prof. Sama Pahorja, da se pri plačevanju davkov poslužuje materinega jezika

Kljub jamstvom, ki jih naši narodnostni skupnosti dajeta italijanska ustava in posebni statut se še vedno ne moremo posluževati v javnih uradih najosnovnejše pravice, kot je raba materinega jezika. To dejstvo je v zadnjem času zopet potrdil nov primer zavestne ali nezavestne neobčutljivosti do vprašanja rabe materinega jezika v javnih uradih. Primer je sprožil prof. Samo Pahor, ki bo, med drugim, imel v petek, 13. decembre, spet proces na tržaškem sodišču, ker je svoj čas zahteval od nekega mestnega redarja, ki mu je hotel naprtiti globo zaradi prometnega prekrška, da mu da na razpolago prevajalca.

Prof. Samo Pahor je že poleti leta 1972 zahteval, da mu tržaška davčna izterjevalnica omogoči, da se pri plačevanju davkov v njenem uradu poslužuje slovenskega jezika. Tej zahtevi izterjevalnica ni ugodila. Njen ravnatelj se je izgovoril, da ni pristojen za reševanje teh vprašanj, pozneje pa je izjavil, da bi želji že zdavnaj ugodili, če bi bil razlog zahteve neznanje italijanskega jezika in bi bil zato potreben prevod.

Prof. Pahor je zato pisal predsedniku tržaške hranilnice odv. Terpinu s prošnjo, da mu potrdi ali zanika pravilnost stališč ravnatelja izterjevalnice ter zagotovi točno izvajanje čl. 5 posebnega statuta z dne 5. oktobra 1954. Obenem je sporočil, da bo suspendiral plačevanje davkov dokler ne prejme pozitivnega odgovora.

Odgovora ni bilo, medtem pa so prenehali s pošiljanjem slovenskih prevodov davčnih listov. Le opomin zamudnim davkoplačevalcem je bil dvojezičen. Prof. Pahor je nato skušal plačati davke s poštno položnico, a so mu jo zavrnili, ker je bila vsota izpisana v slovenskem jeziku. 1. nov. 1973 je o tej zadevi spet pisal ravnatelju izterjevalnice ter predsedniku tržaške hranilnice. Tudi v tem primeru ni bilo odgovora. Po vrsti, kot rečeno, dvojezičnih opominov, sta zadnje dni novembra letos prišla na njegov dom dva davčna uslužbenca, da bi rubila. Ker nista imela pooblastila s slovenskim prevodom, kot je prof. Pahor zahteval od predsednika hranilnice, ju je odslovil. Pred odhodom sta mu le zagotovila, da se bosta vrnila z orožniki, oziroma da mu bodo dolžno vsoto odtrgali pri plači. Odgovorov na vsa njegova pisma pa še ni bilo.

Zaradi pijanosti, upora in nasilja proti javnemu funkcionarju so aretirali 27-letnega Claudia Bertolija iz Ul. del Pozzo 4. Pred dnevi je bil Bertoli že v zgodnjih dopoldanskih urah pijan, da se je sprijel z nekim gostom lokala na nabrežju, ko pa je priskočil agent kvesture, ga je Bertoli napadel s pestmi, da se je moral zateči v bolnišnico. Bertolija so kmalu nato ujeli na Trgu Cavana

Včeraj - danes

Danes, SREDA, 11. decembra
DANIJEL

Sonce vzide ob 7.35 in zatone ob 16.21 — Dolžina dneva 8.46 — Luna vzide ob 5.15 in zatone ob 14.41.

Jutri, ČETRTEK, 12. decembra
ALJOŠA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 9,7 stopinje, najnižja 7,1, ob 19. uri 8,6 stopinje, zračni pritisk 1021,8 mb rahlo narašča, veter 7 km na uro zahodni - severozahodnik, vlaga 91-odstotna, padavine 2 mm dežja, nebo oblačno s slabo vidljivostjo, morje skoraj mirno, temperatura morja 11,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 10. decembra 1974 se je v Trstu rodilo 7 otrok, umrlo pa je 8 oseb.

UMRLI SO: 89-letni Mario Zuccolin, 71-letna Eleonora Milavc vd. Bross, 82-letni Celso Baseggio, 70-letni Giordano Comisso, 78-letna Giovanna Riosa vd. Bruni, 80-letni Giovanni De Marchi, 67-letni Luigi Crallini, 77-letna Giacomina Zago vd. Lonzar.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)

All'Esculapio, Ul. Roma 15; INAM. Al Cammello, Drevored XX. septembra 4; Alla Maddalena, Istrska ulica 35.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 7.30)

Pizzul - Cignola, Korzo Italia 14; Prendini, Ul. T. Vecellio 24; Serravallo, Trg Cavana 1.

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec (tel. 228-124), Bazovica (tel. 226-165), Općine (tel. 211-001), Prosek (tel. 225-141), Božje polje — Zgonik (tel. 225-596), Nabrežina (tel. 200-121), Sesljan (tel. 209-197), Žavlje (tel. 213-137), Milje (tel. 271-124).

BCT
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10 - ☎ 61-446

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	665,50
Funt šterling	1545.—
Švicarski frank	250,50
Francoski frank	144,75
Nemška marka	267,60
Avstrijski šiling	37,60
Dinar: debeli	36.—
drobni	36.—

MENJALNICA
vseh tujih valut

Tovornjak z mesom v morje

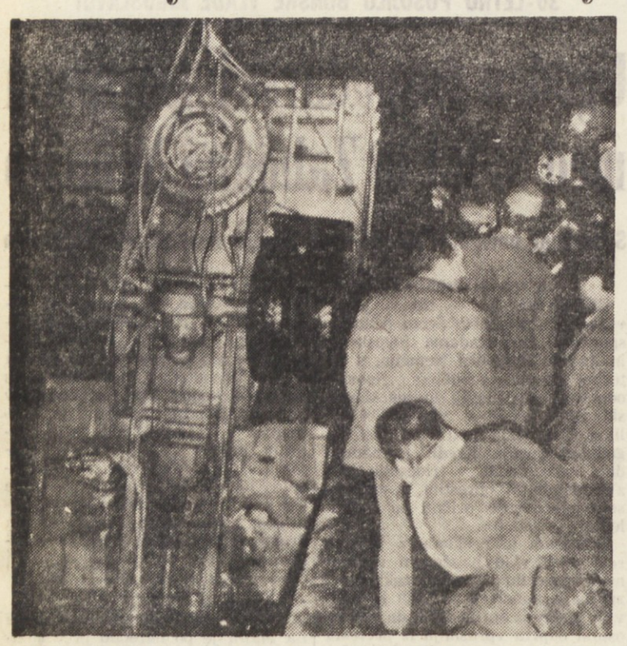

Včeraj popoldne, nekaj minut po 16. uri, je padel v morje s pomola pomorske postaje jugoslovanski tovornjak, ki je bil naložen z zmrznjenim mesom. Pri nesreči se ni nihče ranil in tudi večji del tovora je nepoškodovan, medtem ko je tovornjak skoro povsem neuporaben.

Nesreča se je pripetila zaradi slabega delovanja ročne zavore, ki jo je šofer Vojko Bučenović iz Kragujevca, star 48 let, sicer potegnil, preden je stopil iz vozila, vendar je zmanjkalo pritiska zavoram, da se je tovornjak začel premikati vedno hitreje proti robu pomola in končno padel v vodo na strani proti Trgu Unità. Prihiteli so gasilci z žerjavom, motornim čolnom in skupino potapljačev, ki so imeli veliko dela do večera, preden so tovornjak dvignili na pomol, saj je tam voda globoka nad 10 metrov.

Na tovornjaku je bilo nad 4 tone zmrznjenega mesa, ki so ga naložili v poseben hladilnik. Ravno zaradi hladilnika, ki je nepropusten, se večji del mesa ni skvaril. Tovornjak je last podjetja Inex - Crvena zvezda, ki izvaža meso v Italijo, kjer ga prodaja tukajšnjemu podjetju «Frigoriferi generali».

SKLEP OBČINE O 25 NAKAZANIH MILIJONIH

Trebčam odvzeli že dodeljena sredstva za gradnjo športnega objekta v vasi

Oster protest vaške skupnosti - Domačini nasprotujejo tudi sklepu, da bi dodelili krosistom jusarsko zemljišče v Trebčah

Med trebensko vaško skupnostjo je v teh dneh spet završalo. Razburili sta jo dve novi odločitvi občinskih upravljalcev, ki so popolnoma prezrli dejanske zahteve in potrebe trebenskega prebivalstva ter s tem posredno tudi vsega prebivalstva vzhodnega Krasa. Vsem so namreč dobro znana dolgoletna prizadevanja slovenske skupnosti tega področja, da bi tržaška občinska uprava usmerila vsaj del svoje pozornosti k reševanju številnih problemov tega področja. Žal so bile sad teh prizadevanj doslej le drobtinice. Sedaj pa se je dogodilo, da bi rada še te drobtinice spet odvzela.

Prejšnji teden je kot strela z jasnega prišla odločitev, da bo občinska uprava dodelila 25 milijonov, ki jih je svoj čas namenila za gradnjo športnega igrišča v Trebčah, za druge potrebe na drugem področju. Ta predlog je dal na seji občinskega sveta dne 6. decembra podžupan in odbornik za javna dela Giuricin in svet je predlog sprejel. Proti je glasovala le komunistična skupina. Odločitev je seveda prizadela in razburila vaško skupnost, ki je na ta sklep takoj odgovorila. Nemudoma so se sestali predstavniki domačega Združenja staršev, prosvetnega društva «Primorec» ter športnega društva in naslovili na župana Spaccinija in odbornika Giuricina pismo, v katerem v prvi vrsti zahtevajo preklic tega skepa ter uresničitev že večkrat iznešenih predlogov. V pismu predstavniki omenjenih vaških organizacij ugotavljajo, da je treba to odločitev, ki ubija še zadnje upanje po gradnji športnega objekta v vasi, pripisati dejstvu, da občinska uprava še ni izdelala podrobnih načrtov za športne gradnje k splošnemu regulacijskemu načrtu, čeprav to predvideva deželni zakon. Pismo omenja tudi, da je vaška skupnost ponudila svoje sodelovanje tehničnemu uradu za izdelavo načrta. Ker se ni v vsem tem času nič premaknilo z mrtvega tira, je skupnost sama poskrbela za izgradnjo nogometnega igrišča ob pokrajinski cesti, ki vodi na Opčine, ter za postavitev slačilnic ob občinskem odbojkarskem igrišču, ki ga uporablja domače športno društvo. Kasneje, in sicer 26. aprila letos, so vaške organizacije zaprosile za razgovor z županom in predložile že izdelan načrt za gradnjo navadne telovadnice ob poslopju osnovne šole. Telovadnica bi seveda pomenila veliko pridobitev ne samo za Trebče, temveč za vse sosednje vesi, saj ni na celotnem področju tržaškega Krasa ene same telovadnice, če odštejemo telovadnico v nižji srednji šoli na Opčinah, ki pa je stalno zasedena in še zdaleč ne krije vseh potreb niti samih Opčin. Z zadnjim sklepom občinskega odbora je seveda padlo v vodo še zadnje upanje, da bi z gradnjo takšne telovadnice sploh kdaj začeli.

V pismu vaške skupnosti županu in podžupanu je poudarjeno tudi dejstvo, da so bile vse dosedanje pobude občinske uprave na tem področju vzhodnega Krasa le v škodo prebivalstvu. Pismo ob tem navaja znamenito mestno smetišče v Trebčah, ki so ga pred leti sicer ukinili, a se njegove posledice poznajo še danes. Nadalje navaja begunsko taborišče za tujce v Padričah ter namen, da bi v bivšem padriškem taborišču za istrske begunce uredili zapor za mladoletne prestopnike.

Temu bi lahko dodali še marsikaj, kar je bilo za slovensko prebivalstvo tega predela Krasa škodljivo, v zameno pa bi mogli pokazati na bore malo koristnega.

Trebenci se še niso dodobra sprijaznili s tem problemom, ko je že prišel drug udarec. Predvčerajšnjim smo namreč lahko brali v dnevnem tisku, da je občinski odbornik za šport prof. Lanza (KD) obvestil tržaški motoklub «Parlotti», ki nima primernih prostorov za svoja tekmovanja v motokrosu, da bi v ta namen lahko uporabljalo zemljišče, kjer je bilo pred kratkim odlagališče smeti pri Trebčah. To zemljišče je izredno primerno za prirejanje tudi zahtevnih mednarodnih tekmovanj v motokrosu, ugotavlja v svojem poročliu MK «G. Parlotti», treba bo pač še prej opraviti vrsto del.

«Kaj pa zelena oaza, ki so jo nekdaj obljubljali vrli občinski možje», sprašujejo s svoje strani Trebenci. «Potem ko smo morali nad petnajst let prenašati ropot smetarskih tovornjakov in neznosen smrad, bomo sedaj lahko zastonj poslušali strahovit ropot motorjev,» ironično dodajajo. «Ni nam dovolj trušč, ki ga povzročajo vojaška oklopna vozila na rednih vsakodnevnih vajah na zapadni strani vasi, sedaj pa se nam obeta novo veselje». Kar pa prebivalstvo ob vsem tem najbolj zaskrbljuje, je dejstvo, da gre za jusarsko zemljišče in zato za last vaške skupnosti, ki jo sicer upravlja občina. Kot vselej, občina tudi v tem primeru ni vprašala za mnenje prizadetega prebivalstva, čeprav je za to dolžna. «Ni jim dovolj, da nam odtržejo že odobrena finančna sredstva — je mnenje ogorčenih vaščanov — radi bi nam sistematično odvzeli še to malo zemlje, kar jo je še ostalo in povrh vsega še v namene, za katere gotovo nismo najbolj navdušeni».

Obrt potrebuje novih posojil

V preteklih dneh so se v deželnih uradih v Miramarskem drevoredu sestali na pobudo odbornika za obrtništvo Maura predstavniki vseh sindikalnih združenj te kategorije, predstavniki ESA ter pokrajinskih komisij za obrtništvo. Na sestanku so obravnavali najbolj pereče probleme pravnega in upravnega značaja v obrtniškem sektorju. Posebej so se dotaknili vprašanja zagotovitve kreditov na nadaljnji razvoj področja, ki je zašlo v precejšnjo krizo. Novo srečanje bo v sredo, 18. januarja 1975.

Mehiški minister Carrera obiskal predsednika Comellija

Mehiški minister za pomorstvo adm. L. M. Bravo Carrera je včeraj obiskal predsednika deželnega odbora dr. Comellija Srečanja so se udeležili tudi člani mehiškega gospodarskega odposlanstva, ki se te dni mudi na našem področju, da bi ugotovilo možnosti za sodelovanje na področju ladjedelstva. Mehiški gostje so se namreč povezali z vodstvom «Italcantieri», poleg tega pa tudi z vodstvom tovarne «Grandi Motori» pri Boljuncu. Na srečanju s predsednikom deželnega odbora so gostje pokazali veliko zanimanje za gospodarske zmogljivosti industrije v Furlaniji - Julijski krajini, Comelli pa je poudaril stremljenja naše dežele, da bi se gospodarsko, družbeno in kulturno povezala s čim širšim krogom bližnjih in daljnjih dežel. Pred odhodom odposlanstva je Comelli podaril mehiškemu ministru spominsko kolajno dežele Furlanije - Julijske krajine.

Poziv poštne uprave

Poštna uprava je izdala poročilo, v katerem vabi vse meščane, da čimprej razpošljejo voščilnice za bližnje božične in novoletne praznike, da bi se tako izognili nevšečnostim, ki se ob takšnih priložnostih pojavljajo na poštnih uradih zaradi prenatrpanosti voščilnic in drugih poštnih pošiljk.

● **Občinska uprava** sporoča, da bo občinski bazen v nedeljo 15. decembra odprt za občinstvo samo od 13. ure dalje, ker bo v njem v dopoldanskih urah vrsta tekmovanj v plavanju.

Jutri zvečer sestanek dijakov in profesorjev

Za učinkovitejšo vzgojo po načelih antifašizma

Odgovor ministra Guia poslancu Škerku

Po vsej Italiji je, od zadnjih fašističnih zločinov in vesteh o prevratniških poskusih, v teku reorganizacija enotnih protifašističnih odborov. Ti namreč menijo, da je minil čas, ko so odbori združevali le predstavniške organizacije in reagirali šele takrat, ko je javno mnenje pretreslo fašistično izzivanje, pač pa postaja potrebno, da se odbori aktivno vključijo v splošno politično dinamiko na terenu in postanejo stalni katalizator skupnih akcij v procesu demokratičnega osveščanja prebivalstva.

V ta namen se bo prihodnji torek sestal v Trstu enotni protifašistični odbor, ki bo razpravljal o nujnosti reorganizacije dela, predvsem ob upoštevanju dejstva, da obstajajo na tržaškem pokrajinskem ozemlju tudi drugi, v glavnem občinski antifašistični odbori, s katerimi je nujno usklajevanje dejavnosti.

Še posebno pažnjo bo antifašistični odbor posvetil vprašanju antifašističnega osveščanja v šolah, med profesorji in dijaki. V ta namen je sklical za jutri zvečer sestanek vseh profesorjev in dijakov, ki delujejo v okviru organizacij, članic protifašističnega odbora. Na sestanku bodo razpravljali o tem, kako vključiti v dejavnost tržaških šol tudi antifašistično vzgojo in osveščanje. V ta namen bo odposlanstvo odbora šlo tudi k šolskemu skrbniku dr. Fidenziju, da si zagotovi, če že ne sodelovanje, vsaj jamstva, da taki akciji ne bodo metali polen pod noge.

Poročilo na sestanku antifašističnih dijakov in profesorjev bo imel predsednik združenja partizanov ANPI—VZPI Arturo Calabria.

V okvir politične dejavnosti za pobijanje fašističnih pojavov spada tudi stalno opozarjanje javnih oblasti na njihove dolžnosti. To nalogo si je pred meseci prevzel poslanec Albin Škerk, ki je tedanjemu notranjemu ministru Tavianiju poslal vprašanje, v katerem ga je opozoril na rovarjenje fašističnih polvojaških skupin na nabrežinskem Krasu in še posebej pri šempolajskem kamnolomu. V svojem vprašanju navaja Škerk več primerov, od odkritja vežbališča pri kamnolomu do zagonetne smrti mladega karabinjerja med nočno zasedo in požiga naprav istega kamnoloma, ter sprašuje ministra, kako nameravajo sile javnega reda preprečiti to dejavnost.

Medtem je prišlo do vladne krize in odgovor poslancu Škerku je poslal novi notranji minister Gui. Odgovor se glasi: «V zvezi z navedenimi dejstvi odgovarjamo, tudi v imenu obrambnega ministrstva, da je policija izvedla skrbno preiskavo in njene izide posredovala sodnim oblastem za pristojno ukrepanje. Zaščitniki javnega reda budno nadaljujejo svoje delo, ker hočejo preprečiti in zatreti vsako dejavnost, ki nasprotuje javni varnosti in zakonitosti.»

Srečanje na deželi o vprašanju tovarne Aulan-Marzotto

V deželni palači so se sestali predstavniki deželne uprave, krajevnih ustanov, sindikalnih organizacij ter delavskega sveta tovarne Aulan - Marzotto. Na srečanju so obravnavali položaj tovarne, predvsem kar zadeva vprašanje ohranitve delovnih mest ter možnosti obnovitve proizvodnje. Srečanja so se udeležili deželni predsednik Comelli, podpredsednik De Carli, odbornika Coloni in Stopper, predsednik Friulie Gioffrè, ravnatelj bančne ustanove Mediocredito za F-JK Driussi, župan iz San Giorgia di Nogaro Bolzan z nekaterimi odborniki in načelniki svetovalskih skupin KPI in PSI, sindikalista Molinari in Cavedoni ter predstavništvo delavskega sveta. Posebej so na srečanju proučili možnosti in perspektive, ki bi se odprle za delavce tovarne Aulan - Marzotto, če bi podjetje prevzeli operaterji same družbe Marzotto ali operaterji drugih industrijskih podjetij.

O položaju tovarne je včeraj razpravljal deželni odbor, že v tem tednu pa bi moral odbor posredovati pri ministru za delo Torosu za čim učinkovitejšo rešitev tega problema. Vzporedno bo imel odbornik Stopper vrsto razgovorov z industrijskimi operaterji.

131 milijonov lir deželnega prispevka za šole s celodnevno zaposlitvijo

Deželni odbor je na predlog odbornika za šolstvo in kulturne dejavnosti Volpeja nakazal 131 milijonov lir (tretje letošnje nakazilo) za poslovanje raznih šol s celodnevno zaposlitvijo. Takih šol je danes v Furlaniji - Julijski krajini 51. Z novim nakazilom je deželni prispevek v korist celodnevne zaposlitve na šolah dosegel 709 milijonov lir. Finančne pomoči po včerajšnjem nakazilu bodo med drugimi deležne šole v Dolenjah, Gradežu, Zagraju, Števerjanu, Miljah, Dolini, Zgoniku in Trstu.

Deželni odbor je nadalje sklenil dovoliti deželno jamstvo za posojilo v višini 130 milijonov lir, ki ga bo najela občina Dolenje pri Goriški hranilnici za ureditev osnovne šole, ter za dve posojili (205 oziroma 83 milijonov lir), ki ju bo najela civilna bolnišnica v Gorici pri istem denarnem zavodu. S temi sredstvi bo uprava bolnišnice uredila nekatere notranje storitve in namestila novo termično centralo.

SEJA OBČINSKEGA SVETA V GORICI

Izvoljena 15-članska konzulta za vprašanja etnične skupnosti

Z manipulacijo svojih glasov so demokristjani onemogočili, da bi levičarski stranki, ki sta se za ustanovitev konzulte najbolj borili, izvolili svojega predstavnika

Goriški občinski svet je v ponedeljek zvečer izvolil člane konzulte za vprašanja etnične skupnosti v občini Gorica. To novo posvetovalno telo sestavlja petnajst članov. Njihovo število je določeno v pravilniku, ki ga je odobril občinski svet, ko se je odločal za njegovo ustanovitev.

Občinski svet je najprej izvolil tri strokovnjake iz vrst večinskega naroda. V pravilniku o izvolitvi je zapisano, da skupine, ki so zastopana v občinskem odboru, izvolijo dva predstavnika, skupina, ki v občinskem odboru ni zastopana, pa enega.

Ko je župan po opravljenih volitvah prebral volilni izid (vsak svetovalec je imel pravico glasovati za enega samega svetovalca), je zaradi izključitve predstavnika levice prišlo do hudih obtožb levičarskih svetovalcev na račun demokristjanskega manipuliranja z glasovi, ki so si z minimalnim številom glasov (štirimi) zagotovili izvolitev svetovalke Di Gianantonio, vse preostale glasove pa so usmerili na liberalnega kandidata dr. Lebanija ter socialdemokratskega kandidata dr. Antoninija, ki sta bila izvoljena. S sedmimi glasovi, ki jih je prejel, prof. Ivan Bratina (kandidat KPI) ni bil izvoljen. Po pravilniku imajo namreč pravico do izvolitve trije predstavniki strank, ne oziraje se na to, če so svetovalci ali ne. Di Gianantonio je bila izvoljena, ker je predstavljala eno stranko v odboru (KD), izvoljen je bil tudi Antonini (PSDI), ki je predstavljal drugo stranko v odboru. Skupino, ki v odboru ni zastopana, predstavlja liberalni kandidat prof. Lebani, vendar ta izvolitev ne ustreza duhu pravilnika, ki je bil tako sestavljen, da se zajamči izvolitev predstavnika levice, zlasti komunistov, ki v odboru niso zastopani in ki so bili eden izmed nosilcev akcije za sestavo takšne konzulte. Nič čudnega, če je po objavi rezultatov vsa levica ostro reagirala ter obtožila demokristjanske svetovalce nemoralnosti.

«Zaradi takšnega ravnanja izgubljate glasove,» je komunistični svetovalec odv. Battello zavrnil demokristjanska opravičila o pravilnosti volitev. «In zaradi tega bo prihodnje leto na naši strani še več, na vaši strani (tu je z roko pokazal na demokristjanske klopi) pa še manj svetovalcev,» je zaključil.

Župan De Simone je spričo takšnega glasovalnega izida želel od občinskega sveta, da raztolmači in utemelji svojo odločitev. Odvetnik Battello (za njim pa tudi odvetnik Sanzin) je rekel, da je preusmeritev demokristjanskih glasov na liberalnega nemoralno politično dejanje, ki onemogoča stvarno demokracijo ter je napovedal priziv na nadzorni organ.

Ker se župan ni zadovoljil niti s predlogom, naj interpretacijo volilnega izida in člena pravilnika prepustijo nadzornemu odboru, je sam prevzel odgovornost. Priznal je izid volitev ter dejal, naj o zadevi razsodi nadzorni odbor.

Sledile so volitve ostalih kandidatov. Sindikat slovenske šole je predlagal Vitomiro Vesel in Marizo Perat, ki sta bili izvoljeni. Prav tako so svetovalci izvolili predstavnike Slovenske kulturno gospodarske zveze arhitekta Jožeta Ceja, odv. Karla Primožiča, dr. Mirka Primožiča, prof. Alda Rupla in Marka Waltritscha ter predstavnike Zveze slovenske katoliške prosvete prof. Lojzko Bratuž, Danila Čotarja, prof. Kazimira Humarja, Božidarja Tabaja in dr. Emila Valentinčiča.

Z izvolitvijo posvetovalne manjšinske konzulte, na katero smo dolgo čakali, se uresničuje želja naše narodnostne skupnosti, da se pojavi v prvi osebi, to gre za naše pravice in za naš razvoj. Prav gotovo delo, ki čaka to komisijo, ne bo lahko. Kakor smo mogli ugotoviti v samem glasovalnem postopku, so v večinskem narodu močno prisotni odpori proti takšnemu telesu ter težnje po odstranitvi iz tega telesa ljudi, ki bi zastopali odprta stališča. Vseeno predstavlja ta konzulta korak dalje na težavni poti naše skupnosti, da večinski narod prepriča, kako malo ali nič smo doslej prejeli od oblasti in da je nujno potrebno, da nam dajo veliko več pravic, če hočemo zaustaviti asimilacijo.

Včeraj stavka v tovarni LACEGO

Lastnik podjetja LACEGO ni delavkam in delavcem tovarniškega obrata v Sovodnjah izplačal mezd za letošnji november. Skoro vse delavstvo te tovarne je bilo cele tri mesece v dopolnilni blagajni, pred časom pa so z delom ponovno delno pričeli. Ker so bili delavci v dopolnilni blagajni, so prejemali ves čas manjše plače. Dejstvo, da niso dobili denarja za novembrsko delo še bolj otežuje njihov položaj.

Zaradi tega so včeraj eno uro protestno stavkali. Lastnik tovarne ni znal povedati, kdaj bo denar izplačal. Tovarniški svet bo opravil potrebne korake pri pokrajinskih in deželnih forumih.

Zaradi goste megle zaprto prometu letališče v Ronkah

Včeraj popoldne so zaradi goste megle zaprli prometu letališče v Ronkah. Letali, ki sta prišli iz Milana, oziroma iz Rima, sta morali pristati na letališču v Benetkah. V večernih urah je ostalo letališče še vedno zaprto prometu in zgleda, da ga bodo usposobili komaj danes zjutraj, ko se bo megla nekoliko zredčila.

ZANIMIVA POBUDA MLADINSKEGA KROŽKA

Koncert dua Pahor-Slama je v Gorici žel precejšen uspeh

Veliko občinstva v sejni dvorani SKGZ

V sejni dvorana Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Gorici je bil v ponedeljek zvečer prijeten glasbeni večer, ki ga je priredil Mladinski krožek Gorica. S samostojnim koncertom sta nastopila duo Pahor - Slama iz Trsta.

Vsekakor je tak glasbeni večer predstavljal novost za goriško publiko, ki se je v precejšnjem številu odzvala vabilu Mladinskega krožka. Novost pa je tudi v tem, da ste se gosta predstavila s kompozicijami za flavto (kljunasto in prečno) ter čembalo, to je z inštrumenti, ki so svojo prvotno veljavo zadobili komaj pred približno petimi leti.

Dina Slama (igrala je na kljunasto flavto in čembalo) in Miloš Pahor (kljunasta in prečna flavta) sta se v prvem delu programa predstavila s skladbami Orlanda Di Lassa, Daniela Demoivreja, Bigija in Benedetta Marcella.

V drugem delu programa sta glasbena umetnika izvajala skladbe Johanna J. Quantza, Henryja Purcella in Jeana Baptiste Loeilleta.

Omeniti je treba da je občinstvo z veliko pozornostjo sledilo izvajanju dveh gostov. Za ta uspeh pa gre predvsem pohvala odbornikom goriškega krožka, ki so v letošnjem programu dali precejšnji poudarek inštrumentalnim koncertom.

Dario Fo in Franca Rame nastopita v Tržiču

S farso v dveh dejanjih «Non si paga, non si paga» se bo jutri, v četrtek, ob 20.30 v kinodvorani Azzurro v Tržiču predstavila gledališka skupina Daria Foja in France Rame. Delo, ki je pravzaprav idejno nadaljevanje prejšnjih, ki jih je skupina predstavila, je spisal in pripravil za odrsko uprizoritev sam Dario Fo.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI
in ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI
v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice
Pavel Golia

JURČEK

Pravljica v štirih dejanjih s prologom
Scena: DEMETRIJ CEJ
Kostum: MARIJA VIDAU
Glasba: ALEKSANDER VODOPIVEC
Režija: MARIO URŠIČ
Jutri, 12. decembra, ob 10. uri v gledališču «G. Verdi» v GORICI

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI
in ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI
v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice
GOSTOVANJE DRAME SNG IZ LJUBLJANE
Sergej A. Najdenov

VANJUŠINOVI OTROCI

(drama)
Prevedla: Nuša Bulatovićeva
Scena in kostumi: Nikolaj E. Epov
Glasba: zaslužni umetnik RSFSR Ilja Meerovič
Asistent režije: Anatol A. Sergejev
Lektor: Mirko Mahnič
Režija: narodni umetnik RSFSR ANDREJ A. GONČAROV (Deti Vanjušina)
Jutri, 12. decembra, ob 20.30 v gledališču «G. Verdi» v GORICI
(Goriški abonma in abonma red G - tržaški)

PROCES, KI GA NAREKUJE POTREBA PO BOLJŠEM GOSPODARJENJU

Živinopromet, Primorje export in Grosist se združujejo v največje podjetje v Gorici

Novo podjetje, ki se bo imenovalo Primorje Gorica, bo postalo nositelj splošnega razvoja

Ker prevladuje na območju novogoriške občine še vedno velika razdrobljenost v gospodarstvu, razmišljajo, kako bi se gospodarstvo medsebojno še bolj povezalo in tako doseglo večje učinke. V zadnjem razdobju so zabeležili velik napredek pri povezovanju trgovine, kmetijstva, lesne industrije, kovinske industrije in drugih panog v nove, močnejše delovne organizacije. Vendar zaželenega cilja o povezovanju proizvodnje in trgovine, tako kot je zapisano v ustavnih določilih, niso še uresničili. Tako so se nekatera podjetja dogovorila, da bodo odpravila nesmisle, da se s trgovino ukvarja več delovnih organizacij. Prav tako tudi kmetijska proizvodnja ni povezana s predelovalno industrijo, obe skupaj pa nista povezani s trgovino, kot bi bilo najbolj koristno.

Na podlagi teh potreb se je izoblikovala pobuda o združitvi Živinoprometa, Primorje exporta in Grosista Gorica v novo delovno organizacijo, ki se bo za vsej verjetnosti imenovala Primorje Gorica, njen direktor pa naj bi bil Zorko Debenjak. V omenjenih treh delovnih organizacijah se bodo v prihodnjih dneh izrekli o združitvi, tako da bo po pričakovanju nosilcev te pobude novo podjetje zaživelo s pričetkom prihodnjega leta.

Integracijski razvoj na tem sektorju pa po vsej priliki še ni končan, saj se je za pridružitev k novemu podjetju pokazal interes tudi pri Kombinatu Vipava ter pri Pecivu Gorica. S temi ukrepi se daje velik napor za uresničitev ustavnih določil ter se ustvarja nova podlaga za nadaljnje odpiranje v širši primorski, slovenski in tudi jugoslovanski prostor. Takšna politika, ki v konkretnem primeru združuje proizvodnjo, promet trgovino in gostinstvo, ima vso podporo družbenopolitičnih dejavnikov.

V sedanjem združevalnem postopku ne gre samo za sredstva, ampak tudi za kadre, ki bodo poslej prav gotovo veliko prispevali k razvoju in uspešnemu poslovanju novega podjetja, več kot so lahko prispevali, dokler so delovali v razdrobljenih delovnih organizacijah.

Primorje Gorica bo največje podjetje na območju novogoriške občine ter bo s svojimi, ogromnimi sredstvi postalo nosilec splošnega razvoja. Ker pa bo seglo v tri primorske občine, bo nujno kot pomemben dejavnik vplivalo tudi na ostale. Ne na koncu pa velja pripomniti, da bo s tako velikim denarnim in gospodarskim potencialom ta temeljna delovna organizacija nudila neprimerno večjo socialno varnost ljudem, ki živijo v Novi Gorici in sosednjih krajih.

V teh odstavkih smo združili osnovne misli in namene, ki so jih predstavniki treh delovnih organizacij včeraj opisali predstavnikom tiska. Te svoje namene so podkrepili tudi s podatki, iz katerih si je moč ustvariti popolno sliko gospodarskih kapacitet poprejšnjih kakor tudi nove delovne organizacije, ter priti do zaključka o utemeljenosti te spojitve.

Zanimiv večer za briške vinogradnike

V občinskem gledališču v Krminu so pred nekaj dnevi imeli zanimiv večer posvečen vprašanjem, ki zanimajo vinogradnike. Pobudnika večera sta bila konzorcija za zaščito tipičnih briških in posoških vin. Na tem večeru so govoril predsednik briškega konzorcija grof Attems, dr. Carniel s fitopatološkega observatorija v Gorici ter dr. Cargnello z vinogradniškega inštituta v Conegliano. Slednji je tudi poročal o letošnjem obisku vinogradnikov v Porenju in svoja izvajanja pojasnil s številnimi diapozitivi.

Javni sestanek zadruge «Srečanje»

Upravni odbor knjižne zadruge «Srečanje» sklicuje jutri, v četrtek, ob 18. uri na sedežu delavske zbornice v Ul. 24. maja 1, sestanek s kulturnimi, političnimi, sindikalnimi in zadružnimi organizacijami pokrajine. Namen tega sestanka je seznaniti javnost o odprtju knjižne zadruge v Ul. San Giovanni. Na sestanek so povabljeni tudi predstavniki tiska.

Manj zaposlenih v Gradežu

V Gradežu so imeli v nedeljo področni kongres delavske zbornice CGIL. Razpravljali so o gospodarskem položaju in ugotovili krizo, ki je nastala v zaposlitvi v Gradežu. Na gradbenem področju se je število zaposlenih v dveh letih znižalo s 513 na 117; v tovarni ribjih konzerv pa s 350 na 210; za 150 enot se je znižalo število zaposlenih v hotelih in restavracijah.

Dokončno zaprta opekarna Vriz

Opekarno Vriz v Medeji bodo dokončno zaprli. To je sklenil lastnik podjetja, ki je sindikalistom dejal, da so naprave v tovarni zastarele in da se proizvodnja na tak način ne izplača več. On sam pa nima namena vlagati denarja v obnovo naprav opekarne. Okrog dvajset delavcev, ki je sedaj zaposlenih v tej tovarni, bo zato prenehalo z delom 20. decembra. Do konca februarja jih bodo dali v dopolnilno blagajno. Sredi februarja pa se bodo spet sestali in preučili položaj. Zaprtje te tovarne pomeni hud udarec za zaposlitev, saj bo kar na lepem brez dela dvajset mož. Je pa to odraz krize, ki je zajela gradbeništvo.

● **Goriška prefektura javlja**, da so v letošnjem novembru odvzeli 12 šoferskih dovoljenj, od teh polovico ljudem, ki so povzročili s svojimi vozili hude prometne nesreče.

● **V četrtek zvečer**, ob 21. uri, bodo na sedežu furlanskega filološkega društva v Ulici Bellini predvajali tri dokumentarne filme o ljudskih običajih, in sicer o «poljubu križev v San Pietru v Karniji», o «nabornih navadah v vzhodni Furlaniji» in o nekaterih aspektih pusta.

Zlatnine za tri milijone ukradene v Gradežu

V Gradežu so neznanci izvršili tatvino v stanovanju 57-letne Ines Zaramelli, ki trenutno biva v Padovi. Iz nekega predala so tatovi odnesli zlatnine za tri milijone lir vrednosti. Zaramellijeva je tatvino ugotovila komaj te dni, ko je prišla iz Padove v Gradež, zgleda pa, da je bila ta izvršena že zadnje dni novembra. O dogodku je bilo obveščeno vodstvo orožnikov v Gradežu.

Prosveta

V klubu «Simon Gregorčič» na Korzu Verdi 13 je vsak dan, od 11. do 12. ure, odprta razstava o 200-letnici obvezne šolske naredbe na Slovenskem.

V Kulturnem domu v Sovodnjah bo danes, v sredo, 11. decembra, ob 20. uri na pobudo prosvetnega društva «Sovodnje», predvajanje kratkometražnih filmov goriškega kinoamaterja Zdenka Vograča. Prikazal bo razne filme o večjih dogodkih pri nas in o raznih potovanjih.

Slovenska prosvetna zveza vabi prebivalce Jamelj na prikazovanje filmov goriškega kinoamaterja Miladina Černeta o potovanju po deželah jugovzhodne Azije. Filme bo predvajal v hiši Jožeta Pahorja - Smoleta v petek, 13. decembra, ob 20. uri.

Prosvetno društvo «Skala» v Gabrjah vabi v petek 13. t.m. ob 20. uri v osnovno šolo, kjer bodo predvajali slovenski celovečerni film «Cvetje v jeseni».

Šolske vesti

Ravnateljstvo gimnazije-liceja «Primož Trubar» v Gorici sporoča, da bo jutri, 12. decembra, ob 18. uri v risalnici učiteljišča, Ulica Croce 3, roditeljski sestanek. Starši dijakov ali njihovi namestniki so vabljeni, da se sestanka udeležijo.

Ravnateljstvo učiteljišča «Simon Gregorčič» v Gorici sporoča, da bo danes, 11. decembra, roditeljski sestanek. Ta bo v risalnici šole v Ulici Croce 3 s pričetkom ob 18. uri. Starši dijakov učiteljišča in tečaja za otroške vrtnarice ali njihovi namestniki so vabljeni, da se udeležijo roditeljskega sestanka.

NAROČITE SE NA PRIMORSKI DNEVNIK

Razna obvestila

Goriško šolsko skrbništvo javlja, da je ministrstvo za šolstvo razpisalo javni natečaj za 89 mest podravnatelja šolskega računovodskega urada. Interesenti naj se za podrobnejša pojasnila obrnejo na pristojni urad na šolskem skrbništvu.

Kino

Gorica

VERDI 20.30 gledališka predstava: «Un lungo giorno di viaggio nella notte».
CORSO 16.45—22.00 «Romanzo popolare». Ugo Tognazzi in Ornella Muti. Barvni film.
MODERNISSIMO 17.30—22.00 «Non si uccidono così anche i cavalli». J. Fonda in S. York. Barvni film.
VITTORIA 16.30—22.00 «Slam! Colpo forte». J. Brown in J. Pace. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.
CENTRALE 17.15—21.30 «Il mio nome è Shangai Joe». K. Kinski in K. Lee. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Tržič

AZZURRO Zaprto.
EXCELSIOR 16.00—22.00 «20—22: I sopravvissuti». Barvni film.
PRINCIPE 17.30—22.00 «Sarada per quattro spie». Barvni film.

Nova Gorica

SOČA «Užiška republika», jugoslovanski barvni film ob 18.00 in 20.00.
SVOBODA «Kocka je padla», ameriški barvni film ob 18.00 in 20.00.
DESKLE «Veseli rekruti», francoski barvni film ob 20.00.
PRVAČINA Prosto.
RENČE Prosto.

Včeraj-danes

Iz goriškega matičnega urada

ROJSTVA: Kristijan Marvin, Antonella Paradiso, Laura Altieri, Alessandra De Biasi, Alessandra Casonato.

SMRTI: 58-letna gostilničarka Angela Primožič por. Primožič, 61-letni kmet Quinto Cantarutti.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Provvidenti, Travnik 34, tel. 29-72.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna Alla Salute, Ulica Cosulich, tel. 72-480.

Oktet «Gallus» v nedeljo v palači Attems

V nedeljo, 15.12.1974, ob 16.30 bo v dvorani goriškega muzeja Attems vokalni koncert znamenitega okteta J. Gallus iz Ljubljane. To je druga prireditev, ki jo organizirajo Glasbena matica, Slovenska prosvetna zveza in Zveza slovenske katoliške prosvete v okviru letošnjega koncertnega abonmaja.

Oktet sodi med najbolj renomirane tovrstne vokalne skupine v Jugoslaviji. Njegovi pevci slovijo kot izvrstni interpreti renesančnih skladb, posebno Gallusovih mojstrovin. Vendar priznanja kritikov in publike, ki jih je ansambel zašlužil na številnih koncertih doma in na tujem, pričajo tudi o visokokvalitetnem podajanju slovenske in jugoslovanske pesmi.

V palači Attems nam bo oktet predstavil več pesmi iz svojega bogatega repertoarja. Spored se deli v tri dele. Po skupini renesančnih skladb, bomo lahko poslušali izbrane kompozicije jugoslovanskih in drugih evropskih skladateljev; zadnja točka pa bodo slovenske narodne pesmi, s katerimi bodo pevci počastili goriško publiko. I.M. II

Iz razprave na nedeljskem 10. občnem zboru SKGZ

Kakor smo najavili včeraj, nadaljujemo danes z objavo skrčenih posegov v razpravo na nedeljskem, desetem občnem zboru Slovenske kulturno gospodarske zveze. Drugi del razprave začenjamo s posegom režiserja Maria Uršiča.

Mario Uršič

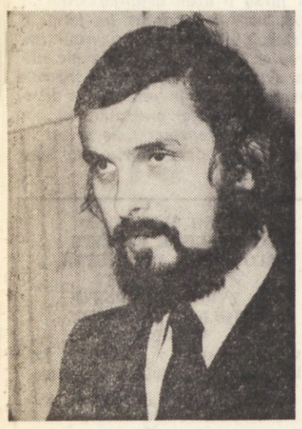

Režiser *Mario Uršič* je poročal o problemih delovnega kolektiva Stalnega slovenskega gledališča v Trstu. Dejal je, da so bili kulturni komisiji SKGZ že prikazani problemi, ki zadevajo sledečo tematiko: striktno obojestransko upoštevanje sindikalnih predpisov, ki so praktični in zakoniti del vsakega delovnega razmerja (to velja seveda tako za delojemalca kot delodajalca); problemi repertoarnega, organizacijskega, programskega značaja; problemi polne in upravičene uporabe umetniškega potenciala ansambla; problemi pomlajevanja ansambla; problemi poslanstva in kulturne politike gledališča in problemi soodločanja delovnega kolektiva pri programiranju gledališkega dela ter upoštevanja dolgoletnih gledaliških izkušenj posameznikov. Uršič je ob tem ugotavljal, da doslej ni prišlo s strani krovne organizacije do globljega preverjanja.

Po nadaljnjem navajanju težav, s katerimi se kolektiv gledališča soča, je Uršič poudaril, da se ta kolektiv ne more odpovedati upravičeni zahtevi po demokratizaciji odnosov znotraj ustanove.

«Uverjeni smo, je nadaljeval govornik, da je demokratizacija notranjih odnosov v naših ustanovah prvi pogoj osvestitve ter odgovornosti do naših nalog, do ustanov, v katerih delujemo ter do manjšine, v kateri živimo. Samo tako, v jasnih, nedvoumnih, vsakodnevnih kontaktih znotraj pravilnega ter pravičnega odmerjanja pravic in dolžnosti lahko zainteresirano delujemo kot posamezniki. Zato pričakujemo, da pride čimprej do srečanja med glavnim odborom SKGZ in našim kolektivom ter v tem okviru do razčiščenja problemov, ki nas težijo.»

Lucijan Volk

Kot predstavnik Kmečke zveze se je oglasil k besedi Lucijan Volk, ki je podčrtal, da je SKGZ v svoji dosedanji dvajsetletni dejavnosti dosegla lepe rezultate na raznih področjih, da pa se bo morale sedaj zavzeti za bolj konkretno dejavnost za uveljavitev in razvoj manjšinskega gospodarstva kot temelja za nacionalno ohranitev in uveljavitev. Pri tem je Lucijan Volk posebej poudaril nujnost, da se na slovenskem nacionalnem ozemlju uveljavlja predvsem naš, slovenski človek.

V tem smislu je podčrtal nujnost, da se odpravi diskriminacija, ki še vedno velja nasproti kmečkemu prebivalstvu. Priznati je treba namreč kmetu njegovo vlogo, hkrati pa je skrajni čas, da se spremenijo odnosi med mestom in podeželjem. Mesto je doslej vedno od podeželja le dobivalo, namreč ne le pridelek podeželja pač pa tudi delovno moč in to po navadi najboljšo. Zdaj pa bi bilo treba da mesto začne podeželju vračati, kar je od podeželja dobilo.

Druga nadaljnja naloga je, uveljaviti stare zadružne organizacije in tudi tiste zadružne organizacije, ki nastajajo v zadnjih časih. V zvezi s tem je podčrtal potrebo uveljavitve in razvoja številnih zadružnih gostiln, posojilnic, hranilnic, zadruge za govejo živino, torej zadružnih organizacij, ki so preživele celo fašizem, nato pa je podčrtal vlogo novonastajajočih zadružnih organizacij kot na primer zadružno mlekarno na Repentrabru, zadružni hlev v Praprotu, podobno zadrugo v Dolini itd. Vse to, je podčrtal, bi moglo pripomoči k ohranitvi našega človeka kot gospodarja na lastni zemlji. Vsem tem zadrugam in zadružnim organizacijam nasploh bi bilo treba pomagati. Toda ne več na dosedanji način, pač pa bi bilo treba sklicati na primer okrogle mize oziroma organizirati seminar, na katerem bi se izdelali konkretni načrti.

V tem smislu je podčrtal tudi morebitno pozitivno vlogo slovenskega raziskovalnega zavoda in nekaterih drugih inštrumentov, da bi se omogočila nova usmeritev, konkretna, praktična.

Sergij Radovič

V imenu Glasbene matice je govoril Sergij Radovič. Prikazal je svetle in senčne strani te ustanove, ki odigrava tako pomembno vlogo na kulturnem področju pri nas. Predvsem je poudaril, da ustanovo premalo vrednotimo in pri tem je omenil tisk, ki prevečkrat ne prikaže celotne njene razsežnosti. Po kratkem orisu strukture (Glasbena matica namreč obsega nad 400 gojencev, šteje 4 harmonikarske ansamble, dva komorna ansambla in dva otroška pevska zbora in razširja svojo bogato in koristno dejavnost od dolinske občine do skrajnih mej Goriške), je Radovič omenil tudi kakovost, ki jo ta šola ustvarja. Žal pa je premalo učnega osebja, zaradi česar Glasbena matica ne more popolnoma razviti svoje dejavnosti. Zanimiv je podatek, da imajo sorodne šole za isto število gojencev štirikrat več glasbenih učiteljev. Zaradi teh težkih pogojev, v katerih je prisiljena delovati, bi morala prej ali slej prevzeti breme vzdrževanja Glasbene matice država. Čeprav je bilo predstavništvo šole že pred dvema letoma v Rimu, kjer je izrazilo to zahtevo, ni bilo doslej še nobenega odgovora.

Radovič je poročal tudi o uspeli koncertni dejavnosti ter o razširitvi kroga občinstva. Zaključil je z ugotovitvijo, da nudijo naši šolniki na šolah premalo glasbene vzgoje, ter z željo, da bi se ta negativni odnos do glasbene umetnosti spremenil na bolje.

Duško Udovič

Duško Udovič je načel in obširneje obravnaval probleme, ki so povezani z mladino. Potem ko je ugotovil, da so bili doseženi pomembni rezultati, se je lotil tudi senčnih plati in vprašanj, ki so načelnega značaja. Poudaril je, da si ne moremo predstavljati nadaljnje uspešne rasti, če ne bo rešeno vprašanje pomlajevanja aktivnega kadra. Priliv mladih v angažirano delo, po njegovih ugotovitvah, ne ustrezna pričakovanju, in vendar smo v zadnjih časih priča vrsti poskusov za organiziran nastop mladih. med katerimi so n.pr. Mladinska iniciativa, SAK Jadran, množične kontestacije na šolah, vrhu tega pa nenavaden razmah na športnem področju, kjer smo doživeli izredno množičnost.

O vsebinah teh poskusov je bil Duško Udovič mnenja, da so jih pogajale trenutne politične razmere, vendar pa da so bili ti poskusi večinoma spontanega značaja in je treba zato tudi iskati razlago, zakaj so nekateri zašli v slepo ulico politične nejasnosti in osamljenosti. Toda prav to posredno kaže na šibko točko osrednje organizacije in njenega odnosa do mladine.

Duško Udovič je nato obširneje govoril o pozitivni, napredni antifašistični angažiranosti mladine in o njenem vključevanju v boje za demokratično preobrazbo italijanske družbe, nato pa je podčrtal težave, ki izhajajo iz nezadostne idejne osnove mladih ljudi pri dojemanju naših problemov, pri angažiranju v naših razmerah. Pri tem je govornik priznal, da je del krivde za nezadostno idejno podlago na mladini sami, toda krivdo je treba iskati tudi drugje, kajti organizacija ni dovolj poskrbela za ideološko usposabljanje mladih.

Ko je govoril o vključevanju mladine v organizirano delo članic SKGZ, je podčrtal, da je mladina najbolj množično prisotna na prosvetnem in športnem področju. In ko je včasih govor o nepravilnem dojemanju naših idej v športu, vidi govornik vzrok temu v oddaljenosti osrednjih organov SKGZ od osnovnih organizacij in zato v nepoznavanju njenih smernic, saj pogosto mladinci, ki delajo v prosvetnih ali športnih društvih, malone ne poznajo organizacijske strukture in idejne usmerjenosti vodstva. Ta oddaljenost pa se najbolj maščuje zato, ker odpira pot nezaupanju in ne daje zadostnega jamstva za bodočnost.

Samo Pahor

Po pavzi je razpravo začel prof. Samo Pahor, ki je v samem začetku očital Slovenski kulturno gospodarski zvezi «preveliko razumevanje za težave vladnih koalicij, prevelik strah, da bi naše odločnejše akcije povzročile negativne reakcije».

Prof. Samo Pahor vidi pravilnejšo pot v odločnejši akciji, ki je v sedanjih razmerah edina, ki hitro privede do cilja. V svojih izvajanjih je tudi rekel, da je že skrajni čas, da nehamo verjeti le lepim besedam, kajti «dokler se bomo zadovoljevali z lepimi besedami, ne bomo dobili nič. To lepo dokazuje preteklih dvajset let».

Marko Waltritsch

Tajnik SPZ v Gorici Marko Waltritsch je poročal o ljudsko - prosvetnem in kulturnem delovanju na Goriškem ter o preporodu tega delovanja, ki smo mu priča v zadnjem času. «Današnji čas, je v uvodu dejal tajnik goriške SPZ, nudi ljudem z novimi tehničnimi sredstvi obveščanja veliko več možnosti kulturnega izživljanja, kot so jih uživali naši predniki in tudi mi sami pred petnajstimi leti. In vendar je med nami še vedno veliko ljudi, ki so dovzetni za prosvetno-kulturno dogajanje in za vsako manifestacijo javnega in družbenega življenja.»

To nedvomno v zadnjem času drži še posebno za Goriško. Korenito in požrtvovalno delo goriških prosvetnih delavcev se danes obrestuje. To dokazujejo že same gole številke. V prvih šestih mesecih letošnjega leta je bilo po goriških društvih, ki so včlanjena v SPZ, skoraj sto različnih prireditev in nastopov. Samo v zadnjih dveh mesecih, ko se je pričela jesenska sezona, pa so zabeležili kar 31 raznih prireditev. Veliko prireditev je bilo tudi v poletni sezoni in vse to si je ogledalo na tisoče ljudi.

V nadaljevanju svojega opisa je Waltritsch dejal, da se žal vsa ta dejavnost odvija po večini v zastarelih in tesnih prostorih, čeprav je Goriška sedaj tudi v fazi gradnje in urejanja kulturnih in prosvetnih domov, s čimer se bo prosvetna dejavnost nedvomno še razmahnila. Goriški tajnik SPZ je tudi povedal, da so v zadnjem času začeli obnavljati prosvetna društva tam, kjer jih dolgo časa ni bilo, obenem pa je goriškim prosvetnim delavcem uspelo, da so s pomočjo krajevnih oblasti prodrli v javne dvorane, ki so bile slovenskim prireditvam še do nedavnega zaprte. «Zato ni danes nič čudnega, je dejal Waltritsch, če slovenska gledališka skupina nastopa v Verdijevem gledališču, če slovenski zbor poje v palači Attems, če slo-

venski slikar razstavlja v dvorani «Pro loco». Kljub temu pa je še vedno občutiti nekoliko odpora do slovenskih prosvetnih pobud, predvsem s strani italijanskih predstavnikov javnih in upravnih ustanov.

Waltritsch je na koncu opozoril še na nekatere druge uspehe, kot je preporod folklorne dejavnosti, ki je zaživela z ustanovitvijo folklorne skupine, ter na nekatere težave, kot so še vedno zakoreninjene težnje, da določeni ljudje pri iskanju stikov z drugimi narodi v funkciji ustvarjanja mittelevropskega duha v Gorici, prepogostokrat pozabljajo ravno na bližnjo Slovenijo in še bolj na sam obstoj slovenske manjšine v Gorici. Svoj poseg je Waltritsch zaključil s prepričanjem, da bodo tisti, ki bodo čez dve leti poročali o kulturno-prosvetnem položaju na Goriškem, nanizali še več uspehov.

Jurij Kufersin

Ker delujem v Slovenskem gospodarskem združenju — je v svojem posegu rekel Kuferzin — se bom omejil na delovanje te ustanove. V celoti lahko pritrdim besedam v tajniškem poročilu, ki podčrtujejo vse večjo angažiranost v smeri vedno boljše strokovnosti tako kar zadeva kadre kot usluge. Za naprej moramo stremeti, da bomo še bolj okrepili svoje strukture in v svoje delovanje vključili prav vse slovenske gospodarstvenike, neglede na njihovo strokovno pripadnost, politično prepričanje, socialno-podjetniško strukturo. Taka vsesplošna angažiranost naših operaterjev je edini način, da postanemo enakopravni podobnim italijanskim organizacijam.

Kako to doseči? Predvsem z nadaljnjo okrepitvijo uslužne zmogljivosti organizacije. Toda to terja povečanje delovnih struktur, s čimer se zvišajo tudi stroški. Jasno pa je, da bi tudi dosedanjih uspehov ne bili dosegli, če bi pravočasno vsaj delno ne bili poskrbeli za nove delovne moči. Kvalificirano osebje je danes nujnost, zlasti na področju, kjer delujemo mi. Potrebna je stroga specializacija služb.

Ko omenjam specializacijo, naj se dotaknem na kratko delovanja patronata Kmečke zveze. Optimalno je opravil naloge na svojem ožjem področju, manj pa kar zadeva pomoči, ki bi jo lahko nudil gospodarskemu združenju. Vodilni odbor je menda v tem pogledu premalo preučil vse možnosti. Podobne italijanske organizacije svoje nove člane namreč pridobivajo prav preko kapilarne akcije patronatov. Menim, da bi naj tudi naš patronat ne omejil svojih uslug le na določeno področje, ko ima možnosti širšega delovanja v korist tudi drugih manjšinskih organizacij.

Par besed še o nekem drugem važnem vprašanju. Mnogi gledajo na SGZ kot na organizacijo slovenskih pridobitnikov, ne slovenskih gospodarstvenikov, aktivno vključenih v živo manjšinsko telo, kjer naj bi v ospredju vedno bili prav narodni problemi, često še pred sektorialnimi interesi. Tudi s tem v zvezi je treba sprejeti zaključke, ki bodo najugodnejši tako za posameznike kot skupnost.

Na kratko še o vrašanju kadrov. S tem v zvezi je izredno pereče vprašanje ustreznega šolstva. Tu mislim predvsem na nerešeno vprašanje slovenskega industrijsko-tehničnega zavoda in pa zavoda za geometre. Oba zavoda sta nam nujno potrebna in je zadnji čas, da nam ju omogočijo. Isto velja za slovensko paralelko šole za gostinstvo.

Kot tajnik Športnega združenja Bor, pa želim za konec še podčrtati nujnost, da bi v Trstu čimprej prišli do nove športne dvorane, ker pač stadion «1. maj» ne ustreza več potrebam, je zaključil Kuferzin svoj poseg.

Marko Kravos

Pri obravnavanju kulturne problematike v zamejstvu imamo navadno v mislih le tradicionalne kulturne inštitucije: gledališče, Glasbeno matico, prosveto. Izven teh pa ostaja precejšen kulturni potencial, ki ni organiziran in uveljavljen v taki meri, da bi organsko živel z našim prostorom. Te pomanjkljivosti zadevajo predvsem ustvarjalce na literarnem, znanstvenem, likovnem, filmskem, glasbenem področju, ki so prepuščeni lastni iznajdljivosti in naključjem, medtem ko ambient destimulativno deluje na njihove umetniške ambicije.

Potreben bi bil nov organizem, ali bi to nalogo morala prevzeti že obstoječa organizacija, ki bi skrbela za uveljavitev in družbeno integracijo take ustvarjalnosti: ta bi se morala razgledati po možnosti objavljanja — v tisku, na radiu in televiziji in drugod, o načrtni in organizirani razstavni dejavnosti in o umetniški galeriji, o spodbudah na glasbenem področju, med skladatelji in poustvarjalci, o filmu.

Prav tako bi moral tak organizem skrbeti za ostala stanovska in organizacijska vprašanja kulturnih ustvarjalcev, saj je teh že okrog petdeset ali več.

Sergij Verč

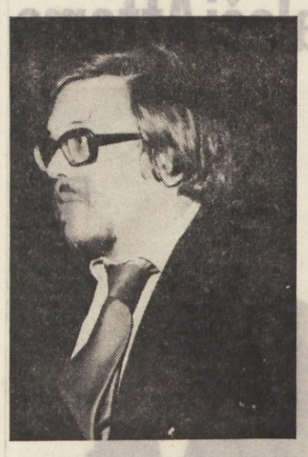

V razpravo je kot delegat SPZ posegel tudi *Sergej Verč*, ki je občni zbor seznanil z delovanjem, uspehi in težavami Slovenskega amaterskega gledališča, edine in osrednje nepoklicne gledališke organizacije slovenske narodnostne skupnosti v Italiji z organiziranim in rednim delovanjem, ki stopa letos v svojo četrto redno in nepretrgano sezono. «Dinamična in nekonvencionalna repertoarna izhodišča,» je med drugim dejal Verč, «smotrnost repertoarnega izbora, načrtno uvajanje sodobnega gledališkega prepričanja, s katerim smo se seznanjali in soočali med samim delom, kot tudi v končnem izsledku, porast obiskovalcev in končno dokaj številne predstave, ki rastejo iz sezone v sezono, so nemara najzgovornejši podatki, ki pričajo o tem, da je danes SAG živ dejavnik v kulturnem snovanju naše narodnostne skupnosti in da bo odslej, tudi v bližnji perspektivi reorganizacije notranje strukture gledališča, potrebno pri načrtovanju kulturne politike v zamejstvu, tako s praktičnega kot teoretičnega stališča, upoštevati tudi to gledališče.»

Med drugim je Verč poudaril tudi dejstvo, da je vodstvo gledališča skušalo vključiti v svoje vrste amaterje z vsega našega področja, ne glede na politično prepričanje. Zaključil je z željo, da bodo celotna skupnost in njene organizacije pravilno vrednotile vlogo SAG ter ga podprle.

Vojko Kocman

Po enem letu, odkar se je ZSŠDI vključila v SKGZ — je v svojem posegu rekel Vojko Kocman — v slovenskem športu pri nas ni prišlo do tistega polemičnega vzdušja, ki so ga nekateri pričakovali. Zdaj bo organizacija lahko uspešneje delovala na vseh ravneh, v sodelovanju z vsemi članicami SKGZ, razvijajoč svojo dejavnost samo v interesu naše slovenske skupnosti.

V združenju je 17 društev, kjer je včlanjenih okrog 2000 mladih ljudi. Mnogi drugi sodelujejo tudi v organizacijskem delu.

Vrata ZSŠDI so odprta vsem, sodelovati hočemo tudi z društvi, ki še niso včlanjena v naši zvezi. Razvijali bomo vsestransko športno dejavnost in varovali amaterizem športnega udejstvovanja, zavedajoč se obenem naše vloge in nalog kot udeležencev skupnega boja za naše slovenske pravice. Nadalje bomo morali biti prisotni v vseh tistih javnih organizmih, kjer se odloča o slovenskem športu. Če bo le mogoče, bo že januarja prihodnje leto prišlo do sestankov z deželnimi vodstvi SS, PSI in KPI. Zaželeno je tudi čim plodnejše sodelovanje med ZSŠDI in SPZ. Mi bomo vedno vztrajali pri takem sodelovanju, je zaključil Vojko Kocman.

Rudi Vremec

Predsednik prosvetnega društva «Tabor» z Opčin in delegat SPZ na občnem zboru *Rudi Vremec* je posegel v razpravo s perečim problemom pomanjkanja prostorov, ki so eden glavnih razlogov počasnosti v razvoju kulturno - prosvetne in drugih družbenih dejavnosti pri nas. Specifično je spregovoril o položaju na Opčinah, kjer je sicer prosvetna dvorana, a je kljub temu močno čutiti potrebo po tem, da bi dogradili še ostali, od vojne porušeni del Prosvetnega doma. «Pretekla je že vrsta let, je dejal Vremec, toda do sedaj nam ni uspelo premostiti glavnih ovir, da bi lahko začeli prve korake za uresničitev že izdelanega in od občine odobrenega načrta.»

Potreba po novih prostorih je še toliko bolj občutena, kolikor je na Opčinah, z nenehnim naseljevanjem italijanskega prebivalstva, močno občuten raznarodovalni pritisk. Raznarodovalci se dobro zavedajo vloge Opčin, kot družbeno - kulturnega središča vzhodnega Krasa, ter skušajo zato postavljati ovire na vsakem koraku. Ravno zaradi tega je pospeševanje kulturnega udejstvovanja Slovencev v tem predelu tržaškega ozemlja še toliko bolj potrebno, v tem okviru pa so potrebne tudi strukture. Svoj poseg je Vremec zaključil z željo, da bi SKGZ prevzela v globlji pretres vprašanje dozidave Prosvetnega doma na Opčinah ter pri tem pomagala.

Stojan Spetič

Časnikar *Stojan Spetič* je uvodoma dejal, da je učinkovitost SKGZ v njeni avtonomiji, notranji dialektiki in naporih, da v celoti izraža težnje naše narodnostne skupnosti. To lahko dela še posebej zato, ker si je v dvajsetih letih priborila, mimo polemik in neprijetnih trenutkov, svoj življenjski prostor in vlogo.

Danes nihče več ne oporeka zvezi pravice, da skuša biti katalizator enotnih naporov, da zavzema stališča, predvsem pa, da preko svojih članic uveljavlja napredne pobude na terenu in v odnosih do italijanskih someščanov.

O nujnosti enotnih pobud je Spetič dejal, da se moramo zavedati, da obstaja globoka vrzel med stopnjo zrelosti italijanske družbe in izrazi njenega političnega predstavništva. Vozel je še vedno pri KD in njeni teoriji o postopnosti, ki ni bila razčiščena niti na manjšinski konferenci. Toda italijanski sodržavljani tega «alibija» KD ne sprejemajo več in zato je prav, da se Slovenci soočamo kot subjekt v boju za pravice z italijanskimi demokratičnimi silnicami, ker imamo v njih zaveznike v splošnem boju za družbeni napredek. V tem smislu lahko to zrelost prekvasi pobuda o skupni peticiji za globalno zaščito, za katero naj bi se — poleg vseh Slovencev — množično izražali tudi italijanski napredni in demokratični državljani, kajti zahteva po globalni zaščiti mora postati temelj nove kvalitete antifašistične enotnosti.

Enotna stališča so potrebna pri razpravah o šolskih vprašanjih (pooblaščene odredbe) in možnosti ustanovitve samostojnega Slovenskega šolskega sveta, ki naj bi s svojimi stališči vezal ostale organe v okrožjih in pokrajinah. V boju za uveljavitev slovenskih gospodarskih interesov pa se moramo vključiti v boj za reforme in nov demokratičen način načrtovanja, za to, kar imenujemo «novi gospodarski in družbeni model», tako v Italiji kot v naši deželi. V tem odklanjamo, je dejal Spetič, poskuse «etnične izolacije», ki iz zgolj obrambnih vzgibov lahko zaleze v vode zmernega kvalunkvizma.

Spetič je predlagal enoten pritisk, da bi se v občinskih in drugih svetih uveljavila pravica do rabe slovenskega jezika. V ta namen bi lahko sprožili, s pozivom, javno razpravo med italijanskimi someščani, da se prisilijo KD in njeni voditeli k spoznanju, da jih je demokratična zrelost družbe že zdavnaj prerasla in je rešitev tega simboličnega problema zdavnaj dozorela.

Spetič je na koncu govoril o vključevanju v napore za demokratično reformo tiska in radiotelevizijskih oddaj v Italiji, kjer moramo Slovenci zaščititi svoje interese. Slovenske gospodarstvenike je pozval, naj zaradi čedalje večjih režijskih stroškov v večji meri podprejo manjšinski tisk z reklamo.

Stanislav Oblak

Dr. Stanislav Oblak je v svojem posegu govoril o prisotnosti Slovencev v javnih upravah in javnih organih in ugotovil, da «soudeležba Slovencev v javnih upravah kaže povsem nezadovoljivo sliko na vseh področjih javne uprave in javnih ustanov na vseh ravneh in stopnjah». Prisotnost Slovencev, ki je malenkostna v upravi krajevnih ustanov, se pri deželni upravi zmanjša, na ravni državne administracije pa je praktično ni. V deželi, v kateri živimo in ki je mlada ustanova, so od obilnih 2000 članov kolektiva Slovenci le redki in še ti v nizkih in najnižjih kategorijah. Pričakovanje, da se bodo Slovenci uveljavili vsaj v tem organizmu, ki je nastal na novo, se je potemtakem izjalovilo.

Pri vejah državne uprave se slika kaže takole: v sodni upravi, kjer smo pod avstro - ogrsko monarhijo bili Slovenci močno zastopani, smo že izločeni. Letos je umrl zadnji slovensko govoreči sodnik. Celo na tabularnem uradu, kjer je mnogo vknjižb v slovenskem jeziku in ki ima stike z množico slovenskih nepremičninskih lastnikov, ni nobenega kvalificiranega slovenskega uradnika. Na finančni upravi so v povojni dobi odšli v pokoj še poslednji uradniki in funkcionarji tega važnega resorja.

Svoje zadevno poročanje je dr. Oblak zaključil: Minimalna zahteva slovenske skupnosti bi morala biti, da se takemu položaju čimprej odpomore vsaj tam, kjer so stiki z občestvom najpogostejši.

Nato je dr. Oblak prešel na področje tehničnih služb in ugotovil, da nikjer v krajevnih ustanovah, ki spadajo v okvir ministrstev za pro-

met, trgovino in industrijo, ni enega samega Slovenca ne le v vodilnih pač pa niti na ekzekutivnih ravneh. Izjema so le nekateri uslužbenci najnižjih kategorij. Celo krajevni uradi za kmetijstvo in gozdarstvo, ki so prešli v kompetenco dežele, niso upoštevali možnosti, da bi iz notranjosti države odpoklicali vsaj nekaj tam službujočih funkcionarjev Slovencev.

Dr. Oblak je nato govoril o razlogih za takšno stanje in ugotovil da je bila državna služba tako v času stare fašistične Italije kot po zadnji vojni skoraj nedostopna pripadnikom slovenske narodnosti. Nadalje da se je slovenska šolska izobrazba pričela pred 29 leti in so se prvi diplomiranci z visoko šolsko izobrazbo začeli uveljavljati šele pred petnajstimi leti. Končno je omenil še odpor ali bolje nezanimanje mladine za službene natečaje v javnih upravah. Kar velja tudi za mlajše Slovence, ki se ne potegujejo za službovanje v javnih državnih upravah, pa tudi ne v deželni upravi.

Končno je dr. Oblak govoril o zastopstvu Slovencev v raznih organih in komisijah in podčrtal, da se vprašanje pravičnega zastopstva vleče že ves čas po vojni. Če je bil ob oblikovanju dežele zabeležen rahel napredek, — je ugotovil — smo že več let priča zastoju ali celo nepopravljivemu nazadovanju na tem področju. V zvezi s tem je omenil primer prizivnih komisij za davčno preosnovo in pa primer zbornice za trgovino, industrijo, obrt in poljedelstvo v Trstu in Gorici.

Aldo Rupel

Aldo Rupel je v svojih izvajanjih načel problem vzgoje kadrov. Poudaril je, da brez vzgojenih ljudi, brez pripravljenih kadrov vsi načrti odpovedo. Za našega človeka, je rekel, je poleg strokovne sposobnosti potrebna tudi posebna pripravljenost. In ker nimamo dovolj takih ljudi, moramo često krpati in mašiti luknje. V zvezi s tem je navedel več kritičnih primerov in nato prišel do sklepa, da je osnovna napaka Slovenske kulturno - gospodarske zveze v tem, da prepušča posameznim organizacijam preveliko avtonomije. Po njegovem je treba to napako popraviti, da bi SKGZ ne imela raprezentačne, pač pa da bi prevzela usmerjevalno vlogo. Dajati bi morala smernice in hkrati bi morala tudi preverjati, ali se te smernice tudi izvajajo. In tudi kadrovanje spada v ta okvir.

Aldo Rupel je nato postavil zahtevo po idejni vzgoji mladih ljudi, zahtevo po pripravi programa in nato po doslednem preverjanju izvajanja programa. V zvezi z vsem zadevnim kompleksom je svoja izvajanja zaključil s trditvijo, da ob sredstvih, ki jih ima nasprotnik, je bilo v idejno trdnost našega človeka predvsem mladine premalo investirano.

Bogo Samsa

Bogo Samsa je obravnaval tri osnovne temelje slovenske narodnostne skupnosti v Italiji: lastno aktivnost, ki pa je tesno povezana s splošnim demokratičnim razvojem in podporo matičnega naroda v okviru enotnega kulturnega prostora. V procesu demokratizacije, večje participacije in krepitve avtonomije so še zlasti važne krajevne ustanove: občine, pokrajine in dežela, v katerih so Slovenci neposredno prisotni in kjer soodločajo o lastni usodi in o usodi tudi italijanskih sodržavljanov. SKGZ lahko deluje v smeri krepitve teh ustanov in v smeri njih osveščanja glede specifičnih vprašanj slovenske narodnostne skupnosti. V tem procesu je SKGZ tudi neprecenljiv katalizator za skupne nastope in za usklajevanje stališč znotraj slovenske narodnostne skupnosti ter za dosego širše demokratične fronte za reševanje specifičnih slovenskih vprašanj.

Karel Primožič

Dr. Karel Primožič je v svojem posegu govoril o posledicah odprte meje, o izmenjavi misli in dobrin, o enotnem kulturnem prostoru in o počasni vendar pa nezadržni demokratizaciji italijanske družbe, kar je vse pripomoglo, da se odnosi do nas spreminjajo in da nas družba sprejema. Še več, končno se ugotavlja, da mi predstavljamo obogatitev družbe. Izkušnje pa nas vendarle učijo, da bo pot do novega ozračja, do novih odnosov in do konkretnih rezultatov, predvsem do globalne zaščite, še dolga in naporna.

Ob tej ugotovitvi pa je dr. Karel Primožič nanizal nekaj že doseženih rezultatov, ki se nanašajo predvsem na Goriško in sicer gradnjo oziroma dograditev kulturnih ob-

jektov v Sovodnjah in Štandrežu, postavitev koče jamarskega kluba in začetek del za gradnjo kulturnega doma v Gorici, omenil je nato spontane iniciative za postavljanje spomenikov padlim, podčrtal naraščanje števila otrok v slovenskih šolah, vedno večje in bolj živo delovanje slovenskih prosvetnih društev na Goriškem, ustanovitev združenja slovenskih športnih društev, ustanovitev strokovnih zavodov in uveljavljanje Slovencev na gospodarskem področju itd.

Dr. Primožič na koncu svojega posega ugotavlja, da je pri vsem tem še najbolj važno to, da se krepi narodna zavest in samozavest, ko se Slovenci vedno bolj zavedajo, da so čedalje bolj važna komponenta političnega, kulturnega in gospodarskega življenja in da začenjajo igrati vlogo mostu med sosednima narodoma.

Hijacint Jussa

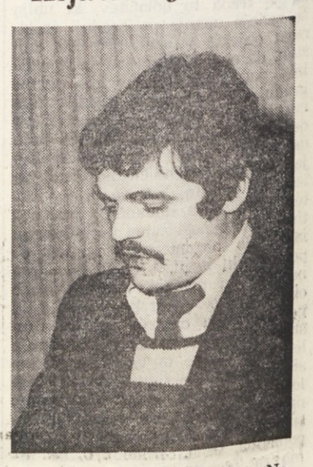

Hijacint Jussa je spregovoril o Novem Matajurju, glasilu beneških Slovencev. Kako je prišlo do njegove ustanovitve? Zlasti mladi beneški Slovenci so želeli imeti časopis, ki bi bil glasilo vseh, ki bi beležil vsa važna dogajanja in bil pobudnik, nosilec teženj društev in skupin, ki se bore za narodni, socialni, kulturni in gospodarski preporod Beneške Slovenije.

Kako je Novi Matajur opravil svojo nalogo? Lahko rečemo, uspešno navzlic pomanjkanju časnikarskega kadra. Bil je prisoten na vseh političnih, kulturnih in drugih manifestacijah, pri čimer se ni omejeval le na beleženje dogodkov. Spodbujal je, dajal napotke za reševanje problemov, odstranjevanje napak. In ko je bilo potrebno, je kritiziral.

Časopis je pridobil na ugledu. Danes ga bere več sto naročnikov. Dosti, če upoštevamo, da so oblasti storile vse, da bi se naši ljudje ne naučili slovenščine. Prav zaradi tega je bilo treba nekatere članke pisati tudi v italijanščini, za prijatelje in nasprotnike, da bi jim pojasnili nekatere probleme oziroma jim preprečili, da bi jih po svoje tolmačili.

Časopis bo treba vsebinsko in tehnično še izboljšati da bo privlačen, da bo prišel v vsako našo družino.

Franc Škerlj

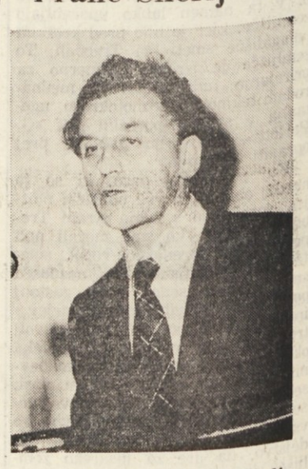

Dr. Franc Škerlj je izrazil željo, da naj bi SKGZ še nadalje ostala katalizator slovenskega javnega življenja v našem zamejstvu, nato pa je spregovoril o delegiranih odlokih, ki bodo v veliki meri vplivali na nadaljnji razvoj šolstva pri nas. Pri tem je podčrtal, da profesorji zahtevajo poseben odlok za slovenske šole. Glede tega je rekel, da naj se Slovenska kulturno-gospodarska zveza zavzame za to, da naj bi se za slovensko šolstvo v zamejstvu izdal poseben ustrezen odlok. Nato je dr. Franc Škerlj govoril o vtisih s seminarja o kulturah etnično jezikovnih skupnosti v Italiji, ki ga je v Livornu organiziralo ministrstvo za javno vzgojo v dneh od 2. do 8. decembra za profesorje višjih srednjih šol.

Odvetnik svetuje

V tej strokovni rubriki naš pravni svetovalec, goriški odvetnik dr. Peter Sanzin, seznanja čitatelje z vsakdanjo problematiko pravnega značaja, tako z lastnimi sestavki, kot z odgovori na vprašanja, ki jih lahko čitatelji naslovijo na uredništvo v Trstu (Ul. Montecchi 6) in v Gorici (Ul. 24. Maggio 1) ali na pisarno dr. Sanzina v Gorici (Ul. Duca d'Aosta 42).

Posebni zakon za ureditev zemljiške posesti zapade 31. decembra 1974

31. decembra tega leta zapade veljavnost zakona z dne 14.12.1962 št. 1610, po katerem je mogoče urediti zemljiške posesti kmečkega značaja s poenostavljenim postopkom brez večjih stroškov.

Ko sem pred enim letom začel z rednim sodelovanjem s Primorskim dnevnikom za to rubriko, se mi je zdelo primerno objaviti prvi sestavek prav s to tematiko, ker se mi je zdelo, da utegne biti predmet zanimanja precejšnjega dela čitateljev. Tako sem v nedeljski številki z dne 13.1.74 nakazal koristi in ugodno priliko za naše ljudi, da se poslužijo ugodnosti omenjenega zakona ter sprožijo postopek za prepis nepremičnin na svoje ime, če imajo seveda za to potrebne pogoje.

Zakon št. 1610/62 je bil že takrat dobro poznan in je že mnogim koristil, tako na Tržaškem kot na Goriškem; v zadnjih desetih letih je bilo stalno opaziti na razglasnih deskah predvsem podeželskih občin, kako prizadeti postavljajo in objavljajo zahteve po priznanju lastništva nad zemljišči in kmečkimi poslopji. Razen res redkih izjem, ko se je kdo protivil in ugovarjal postavljenim zahtevam o priznanju lastništva (pri čemer je nastal spor, ki je zahteval navadno sodno ugotavljanje posesti s končno razsodbo), so se prizadeti po enoletnem postopku vknjižili na posedovane nepremičnine.

Znano mi je, čeprav nimam točnejših podatkov, da se je veliko ljudi v tržaški okolici poslužilo ugodnosti omenjenega zakona, čeprav včasih le iz nuje, da dobijo odškodnino za razlaščeno nepremičnino. V zadnjih letih je namreč vedno bolj pogost pojav razlastitve slovenske zemlje, enkrat zaradi industrializacije, drugič zaradi cestnih infrastruktur, tretjič zaradi plinovodov ali naftovodov itd; v takih primerih je odškodnina izplačana lastniku, ki je identificiran na zemljiški knjigi. Tako je moral posestnik zemlje poskrbeti za priznanje lastništva, kajti drugače bi ne mogel nikoli dvigniti odškodnine, ki bi ostala vezana v državnih blagajnah.

Kmetje — neposredni obdelovalci, so tudi v precejšnji meri uredili svoja premoženja, sicer večkrat iz potrebe, da dokažejo obseg svojega posestva za dosego raznih državnih in deželnih prispevkov ter dolgoročnih brezobrestnih ali nizkoobrestnih posojil.

V Gorici in okoliških občinah je bilo zanimanje precejšnje. Števerjanski občani, posebno kmetje, so v zadnjih letih prepisali in uredili precej premoženj. Manj je bilo videti zanimanja v sovodenjski in doberdobski občini in v štandrežu, ki spada pod goriško občino.

Zanimivo izjemo predstavljajo Jamlje. Ta vas ima neverjetno razdrobljeno parceliranje zemljišč (s parcelami skoro nerodovitnega terena do nekaj desetin kvadratnih metrov) in je bila neverjetno zanemarjena; po izidu zakona št. 1610/62 pa so si Jameljci — tudi zaradi razlastitev za avtocesto, naftovod in plinovod — v veliki večini uredili svoja premoženja tako da verjetno danes njih zemljiške knjige najbolj točno odražajo pripadnost lastnika.

Težko je razumeti brezbrižnost ostalih, ki jim ni mar, če so njih premoženja še vpisana na imena že zdavnaj umrlih prednikov ali celo na imena tretjih oseb. Opravičujejo se samim sebi, da «kaj bodo metali proč denar za prepise», da «saj je zemlja vedno njihova», da jih «ne briga, ker ne mislijo prodati premoženja», ali celo da «so že stari, da si bodo že pomagali otroci» itd. Res pa je, da se taki ne zavedajo vedno večje škode in stroškov, katerim gredo naproti s takim neurejenim stanjem, saj nekdo bo končno moral vse to urediti in takrat bodo stroški in sitnosti neprimerno večji od danes. In ob določenih primerih so in bodo izpostavljeni nevarnosti, da zemljo celo izgubijo.

Poglavje zase, o katerem nisem še govoril, predstavljajo jugoslovanski državljani, ki posedujejo nepremičnine (v glavnem zemljišča) tonstran meje. Zadnja državna meja je ločila premoženja, tako da ima marsikatera nepremičnina v Italiji svojega lastnika v Jugoslaviji (n.pr. v Solkanu, Mirnu, Opatjem Selu, Kojskem, Dobrovem itd.). Obravnavani zakon o ureditvi nepremičnin ni veljaven samo za italijanske državljane, ampak se ga lahko poslužujejo vsi posestniki — tudi Jugoslovani — ki uživajo zadevne nepremičnine v naši državi. Poznam nekaj primerov ljudi iz obmejnega jugoslovanskega področja, ki so se (v glavnem na pobudo svojcev iz Italije) obrnili na goriško, tržiško in krminsko okrajno sodišče (Pretura) ter dosegli prepis posameznih zemljišč na njihova imena; škoda bi bilo za vse druge če bi zamudili priliko in se ne posluževali ugodnosti, ki jih nudi zakon št. 1610/62.

Svoječasno sem bil povedal, da je postopek po omenjenem posebnem zakonu precej enostaven: posestnik mora dokazati s pričami ali drugače, da poseduje nepremičnino javno, neposredno in trajno nad 20 let, nakar sodnik izda odločbo, s katero prizna lastnino; ves postopek je prost zapuščinskih in drugih taks ter pride do prepisa ob izključno sodnih stroških.

Veljavnost zakona zapade 31.12.1974, torej čez dobre tri tedne, če se upošteva potreba, da se predhodno opravijo pregledi na katastrskem uradu in zemljiški knjigi, naročijo izvlečki in prepisi map ter sestavi prošnja na sodnika in izvedejo zahtevane objave, ostane prizadetim le še slabih petnajst dni za posluževanje in postavitev postopka po obravnavanem zakonu.

Patronat KZ - INAC svetuje

V tej rubriki naš izvedenec Boris Simoneta seznanja čitatelje z vsemi vprašanji v pristojnosti Patronata Kmečke zveze. Za vsa pojasnila se lahko zainteresirani obrnejo na Patronat KZ INAC, Ul. Cicerone 8/b, tel. 62-785. Urad je odprt vsak dan od 8.30 do 12.30 in popoldne od 15. do 17. ure, ob sobotah pa od 8.30 do 12. ure.

Važno za uradnike s prvim delovnim nastopom pred 1. septembrom 1950

Številni delojemalci uradniške kategorije, ki so prvič nastopili službo v povojni dobi, so z začudenjem opazili, da jim INPS ni priznal v korist pokojninskih prejemkov delovne dobe vse do 1. septembra 1950, čeprav jih je delodajalec redno prijavil in plačeval predpisane prispevke. Najpogosteje so zainteresirani delojemalci opazili to vrzel šele ob upokojitvi ali pa ob pregledovanju zavarovalne dobe v osebni knjižici, kjer so navedena zavarovana delovna obdobja.

Kaj je pravzaprav na stvari?

Vedeti moramo, da je temeljni zakon o obveznem zavarovanju z dne 14. aprila 1939 vseboval za današnje pojme dokaj čudno določbo. Prejemki delojemalcev uradniške kategorije, kolikor so presegali 1.500 lir mesečno, niso bili podvrženi prispevkom za pokojninsko zavarovanje. Takrat so verjetno menili, da uradnik s sorazmerno visoko plačo, ne bo ob upokojitvi socialno ogrožen in ga zaradi tega niso vključili v ustroj obveznega zavarovanja. Čeprav je zaradi vojnih razmer vrednost denarja padla in so se plače začele naglo višati, je ostala v veljavi stara meja obveznega zavarovanja. To je bila naravnost pošastna pozabljivost takratnih organov INPS, a tudi takratnih zakonodajalcev, saj mora biti vsaka sprememba pokojninskega zavarovanja potrjena z državnim zakonom. Pomanjkljivost, da jo tako imenujemo, so odpravili šele z zakonom 28. julija 1950 št. 633, ki je zapovedal z učinkom od 1. septembra istega leta obvezno pokojninsko zavarovanje za vse delojemalce, ne glede na višino njihovih prejemkov.

Isti zakon je dajal vsem prizadetim možnost, da odkupijo pokojninske pravice za vsa nezavarovana obdobja. Breme odkupa je bilo minimalno: uradnik je moral poravnati le znesek, ki je ustrezal osnovnim prispevkom socialno nezavarovanih plač. Vendar je bil za ureditev zadeve postavljen rok ki pa je kljub podaljšanju že zdravnaj zapadel. Kljub temu je predvsem neobveščenosti (pred četrt stoletja niso še učinkovito delovali današnji patronati) precej uradnikov spregledalo to priliko, ki se jim je ponujala. Kasneje je stopilo v veljavo zakonsko določilo, da lahko prizadeti uredijo svoj pokojninski položaj na podlagi pokojninskega odkupa v polni meri, kar pa je bilo za prenekaterega pretežko breme.

Zakon z dne 30. aprila 1969 št. 153 pa ponovno nudi možnost vsem tistim uradnikom, ki so zamudili prejšnjo ugodno priložnost, da uredijo svoj pokojninski položaj. Člen 51 navedenega zakona omogoča namreč vsem, ki so bili izključeni iz obveznega zavarovanja, da odkupijo manjkajočo jim zavarovano dobo s polovično odkupnino.

Zlasti med uradniki slovenske narodnosti, ki so nastopili prvo službo pri privatnem delodajalcu po vojni, je veliko takih, ki bi lahko to izkoristili. Zaradi tega priporočamo zamudnikom, naj se zglasijo pri našem Patronatu, da vložijo ustrezne prošnje. Pripominjamo, da se ugodnosti lahko poslužijo tudi že upokojeni. Odkupnino lahko prosilec plačuje obročno v dobi 5 let z doplačilom 6-odstotnih obresti.

POKOJNINSKA OSNOVA

Mnogokrat jugoslovanski upokojenci vprašujejo, kaj je pravzaprav pokojninska osnova in po kakšnih kriterjih se le-ta izračuna. Pokojninska osnova je mesečno poprečje osebnih dohodkov, ki jih je zavarovanec dobil v določenem obdobju. Za izračun pokojninske osnove se upoštevajo le osebni dohodki zavarovanca po 1. januarju 1966. Če zavarovanec po 1.1. 1966 ni imel vsaj enega leta zavarovanja, se zanj vzame kot pokojninska osnova osebni dohodek, ki je po splošnem družbenem dogovoru določen kot kalkulativni osebni dohodek za skupino delavcev, kateri zavarovanec pripada.

VAŽNO ZA JUGOSLOVANSKE UPOKOJENCE

Sicer je že potekel rok, ki ga je Patronat določil za tiste upokojence ki prejemajo od Jugoslavije samostojno ali sorazmerni del invalidske, starostne ali družinske pokojnine, vendar pa smo podaljšali časovni termin še do konca tega tedna. Upokojenci morajo namreč podpisati pooblastila, da jim Patronat preskrbi vso potrebno dokumentacijo, ki jo je treba obvezno poslati dvakrat letno na Skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja za redno nakazovanje pokojninskega zneska.

KAJ PRINAŠAJO ŠOLSKE POOBLAŠČENE ODREDBE (7)

OKRAJNI ŠOLSKI SVETI

Devetnajsti člen zakona 477 je bil popolnoma uresničen glede šol na Tridentinskem - Južnem Tirolskem s 35. členom pooblaščene odredbe 416. Ta člen določa, da se država glede okrajnih in pokrajinskih šolskih organov drži določil deželnega posebnega statuta. Glede Doline Aosta pa nobena petih šolskih odredb ne določa posebnih členov, ker se morajo novi šolski organi držati deželnega posebnega statuta in morajo v skrajnem primeru izhajati iz predhodnega posvetovanja z deželo. Položaj v obeh deželah s posebnim statutom je naslednji: v Dolini Aosta je šola dvojezična in je zato nujno, da jo vodijo mešani francosko-italijanski organi; v bocenski pokrajini po poseben statutu obstajata dve ločeni avtonomni šolski ureditvi — nemška in italijanska, z ladinsko šolsko ureditvijo, ki ima neke posebnosti. Zato je jasno, da bo nemška šola od vrtcev do višjih srednjih šol ostala popolnoma ločena od italijanske in se bo njena uprava samo zaradi koordinacije finančnega in vsedržavnega značaja združevala v pokrajinskem merilu, ki pa je **zakonodajno** merilo, ker ima bocenska pokrajina vse značilnosti posebnega zakonodajnega telesa.

V tem smislu so torej pooblastilni zakon in pooblaščene odredbe priznali nekatere izjemne primere, ki zadovoljujejo posebne interese dveh, oz. treh narodnostnih skupnosti: francoske, nemške in ladinske.

Pooblaščeni zakon izrecno ne omenja slovenske narodnostne skupnosti, ki jo spravlja v koš «šol z neitalijanskim učnim jezikom». Ker v Italiji ni drugih državnih šol z neitalijanskim učnim jezikom razen dvojezičnih francosko-italijanskih v Dolini Aosta, nemških, ladinskih in slovenskih, je zelo zanimivo ugotoviti, da je na ta način zakon izrecno zamolčal slovenske šole.

Vendar odredba štev. 416 tega obstoja ne zamolčuje, ker predvideva v svojem 34. členu z naslovom «Zaščita manjšin v tržaški in goriški pokrajini» mehanizem, ki naj bi veljal v okrajnih in pokrajinskih šolskih svetih za zastopstvo slovenskega učnega osebja in slovenskih staršev v okrajnih in pokrajinskih šolskih svetih. Naslov 34. člena je vseobsegajoč in bi površnemu opazovalcu zbujal vtis, da gre za nekaj globljega in bistvenejšega. Dejansko pa gre za grobo, nedemokratično in neustavno diskriminacijo na ozemeljski in vsebinski ravni: odredba omejuje «zaščito» na goriško in tržaško pokrajino in popolnoma izključuje videnskо pokrajino, t.j. beneške in kanalske Slovence; odredba vsiljuje slovenski šoli na Goriškem in Tržaškem odstotek «oblasti» v okrajnih in pokrajinskih šolskih svetih in s tem **ukinja** funkcionalno avtonomnost slovenske šole, ki je bila do sedaj vezana po vrstah in stopnjah na periferne organe ministrstva za javno vzgojo (pokrajinsko in deželno skrbništvo) in na samo ministrstvo za javno vzgojo, medtem ko bodo odslej vezane tudi na narodnostno mešane šolske okraje in pokrajinske šolske svete.

Določila 34. člena pravijo, da bodo morali zastopniki slovenskih učnih moči zasesti **četrtino** mest ter zastopniki slovenskih staršev petino mest v okrajnih in pokrajinskih šolskih svetih goriške in tržaške pokrajine. Za sedaj oglejmo si, kaj naj ta četrtina, oz. petina pomenita v okrajnih šolskih svetih.

Po črki odredbe štev. 416 četrtina zastopnikov učnih moči pomeni 1,25 zastopnika. Če bi k učnim močem pridružili še tri zastopnike vodilnega osebja (5 in 3), bi slovenski šolniki imeli 2 zastopnika. V resnici pa črka govori o učnem in ne o učnem in vodilnem osebju. Zato je zaradi črke odredbe verjetneje, da gre v tem primeru za 1,25 zastopnika. Glede števila zastopnikov staršev je jasno, da gre za petino sedmih zastopnikov, t.j. 1,40 odst. zastopnika. Temu slovenskemu zastopstvu v okrajnih šolskih okrajih tržaške in goriške pokrajine bi se dalo morebiti dodati kakšno slovensko zastopstvo sindikalnega, pokrajinskega in občinskega značaja, vendar pa bi bilo takšno zastopstvo tudi v tem primeru temeljito okrnjeno. Zgodilo bi se lahko v smislu črke odredbe, da bi okraj, ki bi imel v svojem delokrogu večje število slovenskih šol, moral imeti večino zastopnikov italijanskih učnih moči in italijanskih staršev, kar bi bil vsekakor vrhunec diskriminacije v obliki «zaščite». Po drugi strani pa bi se lahko zgodilo, da bi šolski okraj, ki bi morebiti ne imel nobene slovenske šole, **moral** imeti zastopnike slovenskih učnih moči in staršev. V obeh primerih je 34. člen odredbe štev. 416 popoln nesmisel in se vidi, da ga niso sestavljalci dobro preučili, zlasti pa da niso poklicali k njegovemu sestavljanju zastopnike Slovencev.

Iz vsega tega postaja jasno, da je nujno popolnoma spremeniti ta člen ob njegovem praktičnem uveljavljanju ali pa na podlagi določenega predloga dežele, ki se lahko konkretno sklicuje na 19. člen pooblastilnega zakona. V tem smislu člen pravi, da so popolnoma ohranjene pristojnosti dežel s posebnim statutom. Preučiti je treba torej takšen mehanizem, ki bi ohranil avtonomijo slovenske šole od šolskega zavoda in šolskega okoliša dalje jo povezoval s krajevnimi ustanovami in družbenimi silami ter ji zagotovil vse tiste storitvene dejavnosti na zdravstvenem, skrbstvenem, psihopedagoškem, kulturnem in urabnističnem področju, ki predstavlja bistvo pooblaščenih odredb.

V zaključku pa še o pristojnosti okrajnega šolskega sveta. Pristojnosti so navedene v 12. členu odredbe štev. 416. V okviru splošnih navodil ministrstva za javno vzgojo, s posveti na ravni zastopnikov šolskih okolišev in zavodov, s pristojnimi organi šolskih ustanov, s šolskim skrbnikom in s krajevnimi ustanovami pripravi okrajni šolski svet do julija vsakega leta letni program

glede polšolskih izven in medšolskih dejavnosti;

glede šolske in strokovne usmeritve ter šolskega in vzgojnega skrbstva;

glede krepitve kulturnih in športno-psiho-pedagoškega skrbstva;

glede tečajev za ljudsko izobrazbo, za izobrazbo odraslih in za trajno izobraževanje;

glede krepitve kulturnih in športnih dejavnosti za šolarje;

glede eksperimentacije.

V zvezi s tem programom ima okrajni šolski svet pravico, da konkretno predlaga rešitve pristojnim ustanovam in organom.

Poleg tega okrajni šolski svet lahko predlaga šolskemu skrbniku, deželi in krajevnim ustanovam v okviru posameznih pristojnosti vse, kar zadeva ustanovitev, lokalizacijo in krepitev šolskih ustanov, ureditev in razvoj odgovarjajočih storitev in struktur tudi v smislu ustanovitve ozemeljsko in družbeno enovite in integrirane šolske enote, da bi bile v vsakem okraju šole vseh vrst in stopenj.

Okrajni šolski svet ima tudi pravico, da predlaga ministrstvu boljše izkoriščanje učnih moči, čeprav mora pri tem spoštovati zakonske pravice osebja.

Prav tako ima okrajni šolski svet pravico predlagati ministrstvu za javno vzgojo vključitev preučevanj in raziskav v šolske programe, da bi se omogočilo boljše spoznavanje krajevne stvarnosti.

Poleg tega mora okrajni šolski svet povedati lastno mnenje na podlagi izrecne zahteve šolskega skrbništva, dežele in krajevnih ustanov. Istočasno dežela lahko daje okrajnemu šolskemu svetu nekaj pristojnosti v okviru šolskega skrbstva.

Novi šolski organ ima svoj predračun in obračun, uživa upravno avtonomijo v zvezi z lastnimi finančnimi sredstvi.

Iz gornjih navedb postaja jasno, da okrajni šolski sveti niso organi z določenim pravomočnim delokrogom, v svojem bistvu so le posvetovalni organi ki jim je dodeljena odločitev le v primeru deželnega delegiranja v zvezi s šolskim skrbstvom. V vseh drugih primerih okrajni šolski sveti imajo pravico predlagati marsikaj, o ničemer pa ne odločajo, ker so odvisni predvsem od šolskega skrbnika, od ministrstva, od dežele in krajevnih ustanov. V šolskih zadevah pa imajo le možnost vplivanja na odločitve glede ustanavljanja šol, ne striktno šolskih programov in splošnega skrbstva. Prav tako imajo veliko možnost vplivanja glede ustanovitve novih šol, racionaliziranja šol, eksperimentiranja novih šolskih metod, preučevanja krajevne stvarnosti, kar je zlasti važno za Slovence, v prvi vrsti pa za beneške in kanalske Slovence.

Brez stvarne in slovenski šolski avtonomiji od vrtca do srednjih šol in njihovih vodilnih organov prepotrebne drugačne uveljavitve 34. člena odredbe štev. 416 ne more biti pravega, demokratičnega in poživljajočega učinka za slovensko šolo.

K. Š.

(Prihodnjič: Pokrajinski šolski sveti in vsedržavni šolski organi)

Kdor kvari okolje naj tudi plača!

Ob konferenci skupnosti evropskih občin o tem vprašanju

V zadnjih časih se vrstijo srečanja, ki so namenjena razpravam okoli kvarjenja naravnega okolja in okoli problemov, ki so s tem povezani.

V tem okviru je bila v Rimu ob koncu preteklega novembra mednarodna konferenca, ki je osredotočila svojo pozornost na ekološko politiko v evropski skupnosti. Srečanje je priredil Svet evropskih občin, ki šteje okoli 50.000 tovrstnih krajevnih enot; udeležilo se ga je 300 delegatov.

Na zasedanju so odločno zavrnili teze, da pravzaprav ni mogoče točno določiti krivcev ekoloških okvar, češ da je to odgovorno občestvo v celoti in da je v obdobju sedanje gospodarske krize varstvo okolja nedopustno razkošje. Rešitev perečih vprašanj pa ni samo v tehničnih postopkih, kot so čistilne naprave, filtri itd. Resolucija, ki so jo odobrili na koncu zasedanja, vsebuje naslednja načela in ugotovitve:

1. Največji, če ne edini krivci ekoloških okvar so dejavniki, ki si s svojim početjem ustvarjajo velikanske profite. Od tod pravilnost načela: «Kdor onesnažuje, naj plača in naj ne vali posledic in bremen na ramena vse skupnosti.»
2. Potrebno je ustvariti temelje novega tipa človeške družbe, ki bi ne imela zgolj proizvodne in potrošniške cilje ob kopičenju največjega dobička.
3. Prizadevanja za obrambo okolja proti ropanju naravnih dobrin kot so zrak, voda in tla, bi ne smela okrneti zaradi trenutnega neugodnega gospodarskega položaja.

V priporočilih konference je tudi poudarek na nujnosti, da se pri obrambi okolja, zlasti kar zadeva razpolaganje s prostorom, in postavljanje novih industrijskih dejavnosti, vabi k sodelovanju najširše plasti prebivalstva in mobilizira upravitelje krajevnih enot. Javnost mora biti sproti obveščena o vseh ekoloških vprašanjih. Ponekod pa se je žal že oblikovalo zavezništvo med tiskom in mogočnimi gospodarskimi skupinami, ki jim profit pomeni vse.

Konferenca je brez dvoma začrtala odlične programe. Vprašanje je kako in do kakšne mere jih bodo mogle in utegnile krajevne enote uresničevati in upoštevati.

Če prenesemo zadevo v realnost razmer pri nas, bi lahko med drugim zastavili vprašanje: Kaj in koliko so vsemogočni petrolejci «plačali» ali bodo «plačali» za stalno onesnaževanje tržaškega in še posebej miljskega morskega zaliva? In kakšno odškodnino je družba SIOT odmerila za trajno brazgotino, ki jo je povzročila s speljavo kilometrskega naftovoda na našem Krasu? Nič! Petrolejci se upirajo celo plačilu okoli 3 milijard lir na leto za predpisane pristaniške pristojbine.

Žalostna je ugotovitev, da sloni danes obramba okolja v tem pogledu le na šibkih močeh in na omejenih možnostih malih občin, kot so Milje, Dolina ali Zgonik. V začetku precej polemične terjatve do petrolejcev s strani najrazličnejših krajevnih ustanov, so skoraj povsem ugasnile. In ni rečeno, da bo navsezadnje komisarski predpis nadomestil in spremenil sklepe izvoljenih organov tukajšnjih krajevnih ustanov — seveda v korist dobičkarjev.

S. O.

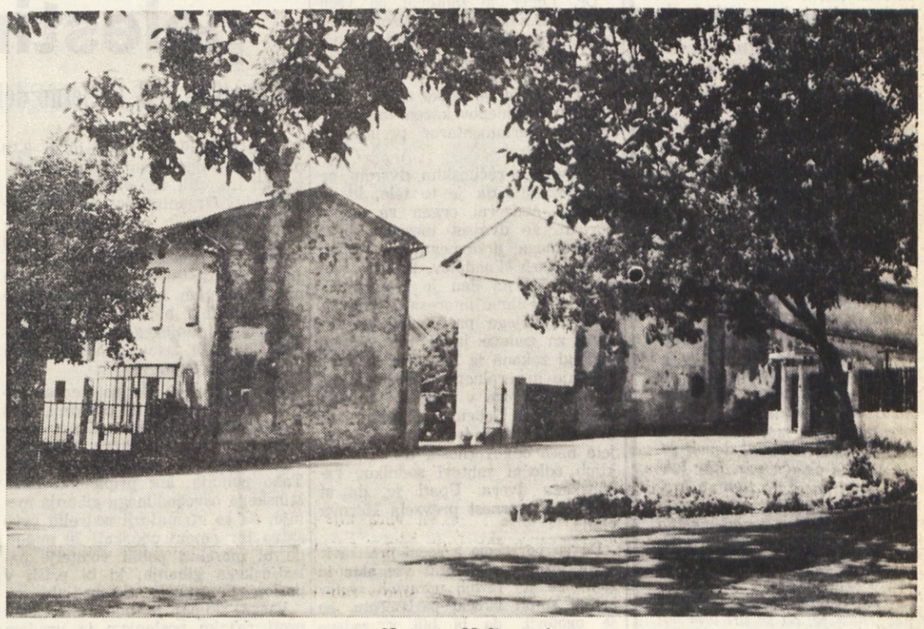

Motiv iz Medje vasi

SEMINAR V LIVORNU O ETNIČNO-JEZIKOVNIH SKUPNOSTIH V ITALIJI

V mejah italijanske republike prava mala Evropa narodnosti

Seminar je pokazal na nevzdržno ravnanje z narodnostmi v državi in opozoril na njihove neodtujljive pravice

V Livornu je bil od 2. do 8. decembra seminar o kulturah etnično-jezikovnih skupnosti v Italiji za profesorje na višjih srednjih šolah. Gre za prvi tovrstni seminar o zgodovini in kulturi narodnostnih jezikovnih skupnosti, ki ga je priredilo v Italiji ministrstvo za javno vzgojo (Urad AIM pri vzgojnem ministrstvu, ki skrbi za izpopolnjevanje učnega osebja na višjih srednjih šolah).

Tečaj je vodil prof. Antonio Piromalli, nadzornik pri ministrstvu in profesor na univerzi v Urbinu, predavatelje pa je preskrbel prof. Boris Pahor.

Mesto Livorno je zelo primerno kot sedež za podobne pobude, ker je bilo celo v bližnji preteklosti stičišče raznih narodnosti; v njem so prebivale močne narodnostne skupnosti: armenska, grška in še zlasti številna židovska: zato so bili vidni vplivi teh kultur v livornski mestni kulturi.

Uvodni govor je imel prof. Piromalli, ki je med drugim zlasti poudaril pomen podobnih pobud ter spodbudil profesorje (53 se jih je udeležilo tečaja) naj bi seznanili s tem, kar bi slišali, tudi kolege in študente na svojih šolah.

V ponedeljek 2. decembra sta predavala prof. Sergio Salvi na splošno o posameznih etnično-jezikovnih skupnostih v Italiji, prof. Gustavo Buratti pa o zaščiti teh skupnosti. Naslednji dan sta govorila prof. Ulderico Bernardi o kulturi etničnih skupnosti in o njihovem ekonomskem razvoju, prof. Domenico Minuto pa o Grkih v Kalabriji; v sredo je govoril prof. Samo Pahor o nekaterih aspektih kulturnega življenja Slovencev v deželi Furlaniji - Julijski krajini, prof. Antonio Sanna pa o sardinskem jeziku in kulturi; v četrtek je prof. Osvaldo Coisson predaval o provansalsko-okcitanskih govoricah v Piemontu, prof. Domenico Zanier pa o moderni furlanski književnosti. V petek je predaval prof. Aldo Pugliese o italsko-albanski skupnosti v Kalabriji, prof. Lois Crafonara o enotnosti in avtonomnosti ladinskega jezika; v soboto je govoril prof. Milko Matičetov o ljudski literaturi v Reziji, prof. Niccolini o socialnem in kulturnem položaju Ciganov in prof. Boris Pahor o škodljivosti vsiljevanja tuje kulture in jezika otrokom. Ob zaključku v nedeljo pa je predavala prof. Antonella Salvietti o katalonski skupnosti v Algheru na Sardiniji.

Predavanjem so sledile razprave, ki so dopolnile posamezna predavanja in poglobile posamezne teme. V popoldanskih urah so razpravljale o istih temah posamezne študijske skupine, ki so navadno po razpravah tudi izglasovale skupne resolucije. Predavanja so bila res zanimiva in so razkrila marsikomu, da je že v mejah italijanske republike prava mala Evropa narodnosti. Prof. Coisson je prikazal trd stoletni boj svojih rojakov Provansalcev za obstoj, čeprav še danes nimajo zagotovljenih nobenih jezikovnih pravic; prof. Minuto je živo prikazal tragični položaj svojih rojakov Grkov v Kalabriji; veliko zanimanje je vzbudilo predavanje profesorjev Crafonare in Zaniera, ki sta govorila o enotnem ladinskem jeziku Furlanov Ladincev na Južnem Tirolskem in v Švici ter še zlasti poudarila, da le Ladinci v Švici so jezikovno zaščiteni, saj imajo svojo avtonomno deželo, medtem ko so priznane pravice dolomitskim Ladincem le na papirju, v Furlaniji, pa je bila doslej furlanščina potisnjena v muzejske sobane.

Pozornost je vzbudilo tudi predavanje Albanca prof. Pugliesija; saj je s svojim predavanjem zgovorno prepričal, da je pripadnik kakršnekoli jezikovne skupnosti kulturno bogatejši od svojih sodržavljanov italijanske narodnosti in zato upravičeno ponosen in brez vsakega občutka manjvrednosti; predavanju je sledila zanimiva diskusija in še posebej izjava nekega profesorja, pripadnika albanske skupnosti, da je izpopolnil znanje svojega albanskega materinega jezika le na albanski fakulteti v Prištini v Jugoslaviji. Udeleženci seminarja so bili pripadniki vseh omenjenih narodnostnih skupnosti v Italiji, med njimi pa tudi nekateri slovenski profesorji iz Trsta in iz Gorice, Antonaz Rener in Škerlj, ter seveda tudi profesorji italijanske narodnosti.

Ob zaključku so udeleženci v posameznih študijskih skupinah izglasovali pet resolucij, ki jih bo vodja tečaja prof. Piromalli izročil ministrstvu za javno vzgojo. V vseh resolucijah zahtevajo profesorji popolno in enakopravno zakonsko socialno-gospodarsko in jezikovno zaščito za vse narodnosti v Italiji. V resolucijah se sklicujejo na republiško ustavo, na človečanske pravice, na mirovno pogodbo, na londonsko spomenico in na pravkar objavljene pooblaščene odloke; za slovensko narodnostno skupnost zahtevajo enako zaščito za vse Slovence v deželi in čimprejšnjo odobritev posebnega pooblaščenega odloka za slovenske šole kot v Dolini Aoste ter izglasovanje že predloženih zakonov o globalni zaščiti Slovencev v zamejstvu. V resolucijah niso bili pozabljeni niti Hrvati v južni Italiji.

Zaključki seminarja so zapustili globok vtis zlasti v profesorjih italijanske narodnosti, ki so se zahvalili predavateljem in kolegom pripadnikom raznih narodnostnih skupin, za nova koristna spoznanja, saj so mnogi med njimi prvič slišali, da živi v Italiji toliko različnih narodnosti in istočasno vsaj bežno spoznali tudi njihovo zgodovino, kulturo in jezikovne posebnosti. Šk

Davčna posvetovalnica

V tej strokovni rubriki naš davčni izvedenec dr. Stanislav Oblak seznanja čitatelje z davčnimi novostmi in odgovarja na vprašanja čitateljev, ki se nanašajo na novo davčno reformo in sploh na davčna vprašanja. Vprašanja lahko naslovite na uredništvo lista v Trstu (Ul. Montecchi 6) in v Gorici (Ul. 24. Maggio 1) ali na strokovne in stanovske organizacije (Slovensko gospodarsko združenje in Kmečka zveza) v Trstu in Gorici.

Zakaj dež davčnih kartel

Davčni obvezanci se često z zaskrbljenostjo vprašujejo zakaj neki so v zadnjih časih prejeli davčna povelja, ki za ta letni čas niso običajna. Neobičajni so tudi roki za vplačila. Takoj bomo pojasnili, da gre za predujme na davke na dohodke fizičnih in juridičnih oseb, ki bi jih morali davkoplačevalci sicer poravnati šele v drugi polovici prihodnjega leta.

Reforma je odpravila vrsto neposrednih davkov, kot so državne davščine na nepremičnine in premičnine («imposta fabbricati, imposta sul reddito agrario e domenicale, ricchezza mobile»), ki se bodo s pričetkom 1. jan. 1974 združili, poleg občinskega družinskega davka, z davkom na dohodke fizičnih in juridičnih oseb in v davek, namenjen krajevnim ustanovam, znan pod kratico ILOR.

Reformatorji so v začetku pozabili na dejstvo, da bo ob prehodu iz starega na novo nastal enoletni davčni premor, saj niso predvidevali, da se stari davki ne bodo več pobirali in da se bodo novi davki začeli izterjevati v najboljšem primeru šele v drugi polovici l. 1974. Izjema je le področje mezd, plač in pokojnin, kjer se davek na dohodke fizičnih oseb pobira sproti, saj se v roku 15 dni steka v državne blagajne. Zaradi praznine, ki je nastala v državnih dohodkih je bila vlada prisiljena naložiti vsem davkoplačevalcem predujmovanje na davke, ki bi jih morali drugače odšteti, kakor rečeno, šele v prihodnjem letu.

Odmera predujma je bila določena na podlagi prijave, ki so jo položili davčni obvezanci do konca preteklega marca. Predujmovanje se tako nanaša na določene odstotke davčne osnove (imponibili), ki so jih navedli v prijavi za sedaj odpravljeno davščino. S tem seveda ni rečeno, da bo davčna uprava sprejela in odobrila že prijavljene davčne osnove, saj jih ima čas preverjati še nekaj let.

V vladnem dekretu (20. aprila 1974) je bilo določeno, da se bodo predujmi pobirali v treh obrokih: zadnji obrok naj bi zapadel aprila 1975. Ko je parlament potrdil vladni dekret je obenem določil, da bodo predujme terjali največ v dveh obrokih z zapadlostjo septembra in novembra tekočega leta. Prav zaradi tega so davkoplačevalci že prejeli zadevna davčna povelja in celotni predujem že vplačali. Ob približno enakih dohodkih med letom 1973 in letom 1974 in seveda, če je bila zadnja prijava kolikor toliko «merodostojna», so davkoplačevalci predujmovali približno tretjino davkov, ki jim jih bodo naložili z novimi davščinami (davek na fizične in na juridične osebe, ILOR) na dohodke letošnjega leta.

V naslednjem navajamo odstotke na davčne osnove raznih davkov, ki jih je davčna uprava izterjala v obliki predujmov:

— 15% na davčni osnovi premičninskega davka (RM) kat. B za davčne obvezance, ki morajo prijavljati dohodke na podlagi bilance (družbe, ustanove itd.);

— 10% na ostale dohodke premičninskega davka, kat. B (sem spadajo med drugim dohodki individualnih podjetnikov v trgovski in industrijski stroki);

— 10% na premičninski davek kat. C1 umetnikov in profesionistov.

— 7% na premičninski davek C1 vseh drugih kategorij, med katerimi so najštevilnejši obrtniki;

— 12% na nepremičninske davke in sicer na domenikalni davek na zemljišča (reddito domenicale dei terreni) in na zgradarinski davek (reddito sui fabbricati).

Predujme bodo odtegnili od davkov, ki jih bodo naložili l. 1975 po novih določbah na dohodke letošnjega leta. Vplačane zneske bodo prijavitelji morali seveda navesti v prijavi, skupaj s starimi davki, ki so jih začeli izterjevati v teku letošnjega leta, ne glede na njihovo morebitno kasnejšo obročno zapadlost.

TEGOBE OKOLI «UNA TANTUM»

Bralec nas je telefonsko vprašal za nasvet v zvezi z «una tantum» na motorna vozila: «Imam večji avtomobil, ki ni več za nobeno rabo. Stoji na dvorišču in služi otrokom za igro. Takse 'una tantum' nisem vplačal, saj z vozilom nisem in ne bom več mogel krožiti. Je res, da bodo tudi v mojem primeru zahtevali poravnavo takse?»

Kaže, da bo naš bralec takso prej ali slej moral poravnati z dodatkom nemajhne globe. Mnogi lastniki avtomobilov niso v dobri veri zadostili obvezi ker so menili, da bi morali davščino plačati podobno kot krožno takso le če avtomobil stoji na javnem prostoru, ali če kroži na javnih cestah. Na poziv se ni odzvalo nad 10 odst. motoriziranih kar znese okoli 25 milijard lir. Utaje bi lahko ugotovili na osnovi javnega registra avtomobilov (PRA - Pubblico registro automobili), ki ga hrani Automobile Club d'Italia. Ta ustanova zahteva milijardo in pol lir za preverjenje utaj z elektronskimi stroji. Finančno ministrstvo pa še doslej ni naročilo take operacije, saj ima 10 let časa za odkrivanje davčnih zamudnikov.

Našemu bralcu svetujemo naj počaka do morebitne uradne ugotovitve utaje. Globa bo ostala vsekakor neizpremenjena. Vsem tistim, ki imajo neuporabna in neuporabljiva vozila svetujemo, naj jih izbrišejo iz avtomobilskega registra. Skoraj gotovo bodo namreč takso v l. 1975 ponovili, kot je izrecno napovedal prejšnji poverjeni ministrski predsednik Fanfani in to za vse avtomobile brez izjeme. Ni potemtakem izključeno, da se bo «una tantum» preosnovala v «una semper».

Končno svetujemo vsem motoriziranim, da na odrezku poštnega urada, ki potrjuje vplačilo predpisanega davka, dodajo morebitno manjkajočo registrsko številko svojega vozila: potrdilo brez te številke je v nasprotnem primeru nično.

RIMSKO PRAVDNIŠTVO JE ŽE IZROČILO PARLAMENTU ZAJETEN SVEŽENJ DOKAZNEGA GRADIVA

Sedem ministrov na zatožni klopi zaradi predčasne upokojitve državnih funkcionarjev

Vsi obtoženi ministri so bili člani Andreottijeve vlade desnega centra - Visokim vladnim funkcionarjem naj bi omogočili bliskovito kariero in predčasno upokojitev s pravico do polne pokojnine

RIM, 10. — Parlamentarna preiskovalna komisija, ki je zadolžena za sodne postopke proti ministrom in bivšim ministrom, je začela preiskavo o delu sedmih ministrov bivše Andreottijeve desnosredinske vlade v okviru tako imenovanega škandala superbirokratov. Ministri so namreč obtoženi, da so v svojstvu predsednikov upravnih svetov raznih ministrstev ali javnih ustanov (ANAS in državni monopol) dovolili verižno napredovanje visokih državnih birokratov in jim s tem omogočili, da so prišli do odpravnin in pokojnin, do katerih bi po službeni starostni dobi ne imeli pravice.

Sodni akti, ki zadevajo domnevno goljufijo, so že v rokah parlamentarne preiskovalne komisije, ki bo morala preveriti, če so indici, na katerih je sodstvo osnovalo svojo obtožbo, verodostojni in tehtni. Sodstvo bo medtem nadaljevalo preiskavo o domnevnih odgovornostih nekaterih podtajnikov, ki v tem pogledu ne uživajo istih ugodnosti kot ministri, takoj ko bo od parlamenta dobilo dovoljenje za nadaljevanje preiskave.

Po poročanju tiskovne agencije ANSA so bili postavljeni na zatožno klop sledeči ministri: Antonio Gullotti (javna dela) Vittorio Badini Confalonieri (turizem in prireditve), Remo Gaspari (zdravstvo), Mateo Mateotti (zunanja trgovina), Dionigi Coppo (delo in socialno skrbstvo), Oscar Luigi Scalfaro (šolstvo) in Mauro Ferri (industrija). Poleg njih sta obtožena goljufije tudi bivša podtajnika Emilio Pernacchino (pravosodje) in Salvatore Lima (finance), ki naj bi nekajkrat predsedovala sejam upravnih svetov, ko so povišali javne funkcionarje, ki so nato šli na podlagi odloka 30. junija 1972 predčasno v pokoj.

Sklep, da postavi kar sedem ministrov na zatožno klop je sprejelo rimsko sodstvo in sicer eden od najbolj naprednih rimskih sodnikov: 43-letni namestnik državnega pravdnika Franco Marrone. Ta je dolge mesece vodil preiskavo, ne da bi se o njegovem delu zvedelo ničesar. Vest je prišla na dan šele včeraj ko je parlamentarna komisija imela v rokah vse dokazno gradivo.

Prvi dosje je dr. Marrone izročil parlamentu že februarja in sicer tistega, ki zadeva ministra Coppa, julija je poslal dosjeje o delovanju Gasparija, Gullottija, Scalfara, Badinija Confalonierija in Ferrija, novembra pa je oddal dosje o delovanju Mateottija. O delu prvih šest ministrov bo komisiji poročal komunistični poslanec Coccia, o Mateottiju pa demokrščanski predstavnik Dal Falco.

Preiskava bo po vsej verjetnosti zelo dolga in zapletena in bi lahko imela tudi nepredvidene posledice pravnega značaja: če bi namreč komisija ugotovila, da so omenjeni ministri prestopili mejo svojih pristojnosti, bi moralo na desetine, če že ne stotine superbirokratov vrniti denar, ki so ga dobili na protizakonit način. Ugotoviti to bo predvsem naloga računskega dvora, ki je najvišji sodni organ za nadzorstvo na javno upravo. Dvor je že pred časom začel preiskavo in sicer na pobudo enega od namestnikov javnega tožilca, ni pa znano, če je postopek še v teku, ali pa je že zaključen. Pogumni sodnik je bil dr. Angelo Lener, ki je že julija lani zahteval od vseh ministrstev utemeljitve za verižno povišanje visokih funkcionarjev, za katerega so se odločili upravni sveti zadnja dva tedna pred zapadom vladnega odloka o superbirokratih. Kot je znano je odlok določal, da so funkcionarji raznih ministrstev in javnih ustanov, ki so dosegli določeno kvalifikacijo, lahko šli predčasno v pokoj s pravico do polne odpravnine in pokojnine. Nesrečni ukrep je obremenil že itak prazno državno blagajno ter znatno ošibil organik javnih ustanov in državnega aparata.

S pretvezo, da so javni funkcionarji v nadštevilu, je odlok omogočal avtomatično povišanje birokratov v višjo kvalifikacijo in pripetilo se je, da so bili nekateri funkcionarji v nekaj dneh dvakrat ali trikrat povišani, tako da so lahko šli predčasno v pokoj.

Dr. Lener je zahteval od vseh pristojnih ministrstev zapisnike sej, na katerih so upravni sveti sklepali o karieri državnih funkcionarjev. Sodnik ima sedaj na razpolago vse to gradivo in bo lahko ukrepal neodvisno od sklepov kazenskega sodnika in parlamentarne preiskovalne komisije.

V zvezi z računskim dvorom ne gre pozabiti, da je to telo, ki je najvišji nadzorni organ za javno upravo, že dvajset mesecev brez generalnega državnega pravdnika. Spričo vseh škandalov, ki so v tem času prišli na dan je razumljivo, da vlada nima interesa imenovati šefa najvišjega preiskovalnega organa za zadeve javne uprave. Na podlagi zakona iz leta 1962 je imenovanje generalnega pravdnika računskega dvora v izključni pristojnosti vlade. Nobena od treh vlad, ki so si sledile v tem času, ni sprejela nase odgovornosti, da to stori, kljub odločni zahtevi sodnikov računskega dvora. Upati je, da si bo to odgovornost prevzela Morova vlada.

Da se povrnemo k sodni preiskavi: javni tožilec je prebral vse akte in zapisnike sej raznih upravnih svetov in jih sproti izročal parlamentu, ko je ugotovil, da bi bili v zadevo lahko vpleteni nekdanji ministri. Rekord števila povišanih funkcionarjev naj bi šel upravnemu svetu državnega monopola, ki naj bi v 32 minutah razprave odredil napredovanje kar 155 funkcionarjev, katerim je bila nato priznana pravica do znatne odpravnine in pokojnine.

Sklep dr. Marroneja je dvignil precej prahu v Rimu. Obtoženi ministri se branijo, da so ravnali povsem v skladu z zakonskimi določili. Badini Confalonieri pa je celo potarnal nad nepravičnim ravnanjem z ministri: vsi državljani naj bi namreč imeli pravico, da jih pravočasno obvestijo o sodnem postopku proti njim, z izjemo seveda ministrov.

Nadaljnje ukrepanje je sedaj v pristojnosti politične oblasti in sicer parlamenta, ki je pristojen za kazensko ukrepanje proti članom vlade. V 27 letih obstoja italijanske republike ni parlament še postavil na zatožno klop nobenega ministra. Predvidevanja o razpletu te preiskave so nemogoča, kot je tudi nemogoče presojati o krivdi ali nedolžnosti obtoženih ministrov na podlagi doslej znanih elementov. Ta razprava pa bo vsekakor pokazala, če je bilo razpravljanje o moralizaciji javnega življenja stvarna obveza ali pa le besedičenje v prazno in slepilo za preproste državljane.

MODNE MUHE

Po obdobju minikril in na pol oblečenih žena se nam v prihodnje obeta povsem nova doba modnih muh, ko bodo ženske trikrat preveč oblečene. Če nas je v prejšnjih letih kar streslo (da o drugih občutkih ne govorimo), ko so mlade dekleta migetala z na pol golimi ritkami tudi v najhujšem mrazu, le da bi bile po modi, nam bo odslej usojeno znojenje ob pogledu na dame, ki bodo prej podobne preobremenjenim obešalnikom kot pa normalno oblečenim človeškim bitjem.

Če v teh dneh vidite po mestu dekle ali žensko, ki ima na sebi poleg majice še tri srajce, široko krilo podobno nočni srajci, plašč in še dolgo volneno ruto, nikar se ne zbojte: domači termometer vas ni prevaral in temperatura ni padla nizko pod ničlo, srečali ste le predstražo nove mode.

Moški, kar pogum, nič ne gledajte prestrašeno v denarnico. Nova moda namreč ne predpisuje, da mora biti obleka kdo ve kako izbrana, dovolj je, da ženska obleče vse, kar lahko spravi nase. Pa tudi na hrani boste prihranili, saj bo vaša boljša polovica nadomestila normalne obroke hrane z enim ali dvema jabolkoma, da bo lahko kljub izobilju oblačil lahko še stopila v avto. Večja nevarnost je, da se pri tem naveliča kuharije in še vas pita po novi dieti. Kaj vač hočemo, le da smo po modi!

ZASLUŽEN POKOJ

V 114. letu starosti in po 105 letih dela je bil delavec kovinarske stroke Arthur Reed iz Berkleya prisiljen v pokoj zaradi majhnega kirurškega posega na trebuhu. Do lani se je možakar, ki je krepkega zdravja, vozil v službo s kolesom in delal od 12 do 20 ur na dan, čeprav so mu zaupali le manj naporna dela. Od kar se je z devetimi leti zaposlil, ga je delo tako prevzelo, da mu ni ostalo dovolj časa da bi se naučil branja in pisanja. V svojem življenju se je oženil trikrat in njegova sedanja družica je «mlada 79 let».

Zaključek: še sreča, da italijanski superbirokrati, ki so šli predčasno v pokoj niso tako trdoživi, sicer bi zadostovala le dva ali trije da spravijo državo na kant.

Atentat v Tokiu

TOKIO, 10. — Močan eksplozivni naboj je razdejal šestnadstropno poslopje v središču japonske prestolnice, kjer ima svoj sedež gradbeno podjetje Tajsej. V atentatu je bilo devet ljudi huje ranjenih. Teroristi so nekaj minut pred eksplozijo telefonsko obvestili ravnateljstvo družbe o atentatu. Tajsej je ena od največjih japonskih gradbenih družb.

Današnji je že tretji bombni atentat v zadnjih treh mesecih v Tokiu. Prvi je bil atentat na palačo Mitsubiši, v katerem je umrlo osem ljudi, 300 pa je bilo ranjenih, sredi oktobra pa je eksplodiral peklenski stroj na sedežu družbe Mitsujimusan, ki je terjal štirinajst ranjenih.

KO SO SKRIVAJ PRESTOPILI MEJO

Trije domnevni Lombardinijevi morilci aretirani v Švici

Italijansko sodstvo že začelo postopek, da bi doseglo izročitev banditov

BOLOGNA, 10. — Švicarski žandarji so danes ponoči aretirali v bližini italijansko - švicarske meje Stefana Cavina, Franca Franciosija in Ernesta Rinaldija, ki jih namestnik državnega pravdnika dr. Persico dolži umora karabinjerskega podčastnika Lombardinija. Vsi trije so se nekaj dni skrivali v apeninskih gozdovih, danes ponoči pa so sklenili, da zbežijo v tujino. Skupaj z njimi sta bila aretirana Claudio Bartolini in Domenico D'Orazio, Francesca Passera, tihotapca, ki jih je pospremil čez mejo, pa so žandarji zaslišali in ga nato osvobodili. Ob povratku v Italijo so ga priprli karabinjerji in ga odpeljali v Bologno, kjer bo na razpolago sodni oblasti. Kaže vsekakor, da Passera ni član roparske tolpe.

Za vseh pet prevratnikov, ki so bili aretirani v Švici je dr. Persico izdal zaporni nalog. Italijanska sekcija Interpola je medtem stopila v stik s švicarsko in prosila tamkajšnje oblasti, naj obdržijo aretirane v priporu, dokler ne bo italijansko sodstvo pripravilo vseh potrebnih dokumentov in zahtevalo izročitev domnevnih morilcev.

Dr. Persico je danes zaslišal v zaporu Stefana Bonora, 22-letnega študenta, ki je bil skupaj z Vello (ta si je včeraj vzel življenje) in Franciosijem na poltovornjaku fiat 238, iz katerega so streljali proti podčastniku Lombardiniju. Po govoricah iz sodnih krogov v Bologni kaže, da je Bonora priznal, da so pripravljali napad na poltovornjak tovarne sladkorja v Argelatu, ki naj bi pripeljal denar za plače uslužbencem. Čeprav banditi stalno ponavljajo to verzijo, so preiskovalci prepričani, da so imeli še kaj za bregom. Težko je verjeti, da bi za rop, ki bi nesel kvečjemu trideset milijonov lir, mobilizirali vsaj osem ljudi in štiri vozila.

Domnevnim morilcem, ki so bili aretirani v Švici, so žandarji zaplenili vrsto ponarejenih osebnih izkaznic in vozniških dovoljenj. Zato se bodo morali pred sodnikom zagovarjati tudi zaradi posesti lažnih dokumentov, poleg seveda umora podčastnika Andrea Lombardinija.

Edini član tolpe, ki je doslej ušel mreži preiskovalcev, je Marzia Lelli, mlada študentka, ki je izginila takoj po umoru. Preiskovalci menijo, da je Lellijeva ženska, ki so jo v četrtek zjutraj videli v avtu blizu pokopališča v Argelatu.

Končno v Italiji dokumenti, zaplenjeni v Ponzijevem uradu v Luganu

ŽENEVA, 10. — Švicarsko sodstvo je izročilo italijanskemu 12 zabojev gradiva in magnetofonskih posnetkov, ki ga je pred meseci zaplenilo v uradu detektiva Toma Ponzija v Luganu. Gre za pomembno gradivo, ki zadeva preiskavo o protizakonitem telefonskem prisluškovanju, zaradi katerega je rimski sodnik izdal zaporni nalog za Ponzija in vrsto drugih ljudi.

Izvedelo se je tudi, da so agenti rimskega letečega oddelka aretirali tako imenovanega «gospoda Pontedero», oziroma odvetnika Marina Fabbrija, ki naj bi bil vpleten v telefonsko prisluškovanje in škandal ANAS.

Aretirani domnevni morilci Marie Grazie Venturini

TURIN, 10. — Agenti turinske kriminalistične policije so danes aretirali domnevne roparje, ki so ubili 19-letno uradnico Mario Grazio Venturini. Gre za 17-letnega Angela Lo Fiega in 19-lentega Antonia Macrina. Skupaj z njima je policija ujela tudi tri domnevne pajdaše, med katerimi lo Fiegovo dekle, ki je med zasliševanjem izjavila, da so jo roparji prisilili k prostituciji.

Srditi spopadi v Južnem Vietnamu

SAIGON, 10. — Iz vseh predelov Južnega Vietnama poročajo o silovitih spopadih med Thieujevimi četami in enotami začasne revolucionarne vlade. Po podatkih iz saigonskih vojaških krogov naj bi spopadi v petih dneh terjali kar sedem tisoč žrtev.

Boji so izredno ostri predvsem v okolici Saigona kjer so partizani zasedli vladno vojaško postojanko in v delti reke Mekong.

NEW YORK, 10. — Ameriška revija «Harper's Magazine» objavlja v svoji zadnji številki z velikim poudarkom članek o ameriških zasebnih detektivskih agencijah. Nekatere od teh imajo že tako razpredeno mrežo sodelavcev, da je mogoče primerjati njihov proračun s proračunom vohunske službe CIA. Agencije naj bi tudi vohunile za ameriško obveščevalno službo.

TERORISTIČNI NAPAD NA PALESTINCE V BEJRUTU

Devetnajst raket na sedeže palestinskih organizacij

Atentati so zelo verjetno delo izraelskih obveščevalnih organov - Allon v Washingtonu

BEJRUT, 10. — Davi okoli 8.30 po srednjeevropskem času so neznanci izstrelili več raket na osrednji sedež Organizacije za osvoboditev Palestine in na dva druga urada te organizacije. Napadi so bili izvedeni z raketami, ki so jih neznanci namestili v lesenih zabojih na prtljažnikih avtomobilov, katere so parkirali v bližini objektov. Razen enega ranjenega, ni bilo drugih človeških žrtev, gmotna škoda pa je precejšnja.

Pomembno je, da so neznani atentatorji izstrelili na osrednji urad Organizacije za osvoboditev Palestine v predmestju Bejruta dve salvi, in sicer v presledku pol ure. Tako policija, kot pripadniki palestinskega osvobodilnega gibanja menijo, da so atentatorji izstrelili prvo salvo ter potem počakali 30 minut, da bi morebiti pobili voditelje palestinskega gibanja, ki bi prišli v poslopje po prvih eksplozijah.

Vsega skupaj je bilo izstreljenih proti raznim poslopjem in uradom PLO 19 raket: 10 proti generalnemu štabu organizacije, 5 proti središču za raziskave (ena raketa ni eksplodirala ter so jo pozneje uničili artilerijski strokovnjaki) in 4 proti uradu za zasedena področja (v tem uradu raziskujejo sedanji položaj v arabskih krajih, ki jih je zasedel Izrael).

Kdo je izvedel te atentate? Odgovor je popolnoma jasen: gre prav gotovo za izraelske organizacije in ne za oporečniške skupine v okviru palestinskega osvobodilnega gibanja. To potrjuje tudi izjava izraelskega ministrstva za obrambo, ki trdi, da izraelska vojska nima nobenega opravka z atentati. V izraelskem sporočilu pa ni omenjeno, kar je popolnoma razumljivo, da so te akcije pripravili morda izraelski obveščevalni organi.

Tu se postavlja novo vprašanje. Palestinsko osvobodilno gibanje je že pred časom izjavilo, da ne bo izvajalo napadov na Izrael z izhodišči v Libanonu, ali drugih arabskih državah. Gibanje izvaja vse akcije v notranjosti izraelskega ozemlja kjer imajo arabski gverilci svoja oporišča. Izraelci so večkrat bombardirali južna področja Libanona, kjer so nameščena taborišča palestinskih beguncev. Zelo verjetno te njihove akcije niso dosegle nobenega uspeha. Spričo tega so se Izraelci spet spravili nad osrednje sedeže organizacije PLO ter skušajo izvajati pravcat teror, ki naj bi učinkoval tako kot je bil primer vdora izraelskih komandosov v Bejrut, ko so Izraelci pobili nekaj vidnejših predstavnikov palestinskega osvobodilnega gibanja.

Pri današnjem napadu so atentatorji uporabili rakete kal. 80 mm ameriške proizvodnje. V nekaterih krogih domnevajo celo, da so izstrelke poveljevali po radiu.

V libanonskih vladnih krogih pravijo, da so atentatorji najeli avtomobile pri zasebnih družbah v Bejrutu. Šlo je za ljudi, ki niso bili arabske narodnosti. Zdi se, da so neznanci prišli v Libanon z angleškimi mehiškimi in zahodnonemškimi potnimi listi. Pozneje so libanonske oblasti izjavile, da so osebe, ki so osumljene, da so izstrelile rakete proti poslopjem PLO, že zapustile libanonsko državo.

Na kraju je treba še zabeležiti, da so sedaj v teku v ZDA razgovori med izraelskim zunanjim ministrom Allonom in Kissingerjem ter tudi predsednikom Fordom. Zdi pa se, da ti razgovori še niso privedli do zaključnega stališča obeh vlad glede problemov na Bližnjem vzhodu. Allon se je sicer pogovarjal s Kissingerjem 7 ur, toda glede teh vprašanj ni bil še sprejet noben sklep.

Tisoč mozambiških rodoljubov žrtev Caetanove represivne politike

NEW YORK, 10. — V Združenih narodih so včeraj objavili poročilo o zločinih portugalskih in rodezijskih vojakov v Mozambiku. Po izsledkih preiskovalne komisije so kolonialisti v zadnjih treh letih ubili v zahodnih predelih Mozambika vsaj tisoč Afričanov. Kot je znano je Caetanova vlada vedno trdila, da so poročila o pokolih le sad protiportugalske kampanje. Prve vesti o grozodejstvih portugalske vojske v Mozambiku so prišle na dan lani, ko je neki angleški duhovnik dal v objavo londonskemu listu «Times» pričevanja nekaterih očividcev pokolov.

PO PREKINITVI POGAJANJ V LUSAKI

JUŽNA AFRIKA SE ZAVZEMA ZA KOMPROMIS V RODEZIJI

Jan Smith pred dilemo: ali ustavna konferenca ali zaostritev gverile - Vorsterjevi odposlanci v Lusaki

SALISBURY, 10. — Pogajanja, ki so se začela prejšnjo sredo v Lusaki med štirimi črnskimi rodezijskimi nacionalističnimi gibanji in rodezijskimi belimi nacionalisti, pod pokroviteljstvom tanzanijskega predsednika Juliusa Njerereja ob sodelovanju zambijskega predsednika Kaunde in Hane iz Botswane, so se v soboto razbila. Rodezijski ministrski predsednik je v svojem televizijskem intervjuju zvrnil krivdo za neuspeh lusaške konference na tanzanijskega predsednika Njereja.

Lusaška konferenca je bila sklicana na pobudo Njerereja, toda nanjo so pristali tudi rodezijski belci, ker se je v zadnjem času položaj Jana Smitha zelo poslabšal. V severnih pokrajinah Rodezije je v teku že deset let osvobodilni boj črncev, ki zavračajo rasistično in nacionalistično poitiko Jana Smitha ter sploh vseh belcev v Rodeziji in ki je pred desetimi leti pripeljala do odcepitve Rodezije od Commonwealtha, do gospodarskih sankcij, obsodbe OZN itd.

Kar je napotilo Jana Smitha, da gre na pogajanja v Lusako z rodezijskimi črnskimi osvobodilnimi gibanji, je dejstvo, da so se nasprotja, ki so bila značilna za ta gibanja v zadnjem desetletju, močno ublažila. Naj omenimo na kratko črnske politične organizacije, ki se zavzemajo za napredek črnskega prebivalstva v Rodeziji. Te organizacije so: «Zimbabwe African Peoples Union» (ZAPU), «Zimbabwe African National Union» (ZANU) ter «Frolisi». Prišteti jim pa je treba še legalno afriško organizacijo ANC, ki je edina, ki jo priznava Smithova vlada. Prej omenjene organizacije so se v zadnjem času sporazumele, da bodo pooblastile ANC, da jih zastopa na politični ravni. Združitev vseh teh organizacij je prisilila Smitha na pogajanja.

Ta pogajanja pa so se v soboto razbila, ker so Smithovi predstavniki zahtevali v Lusaki, da je predpogoj za nadaljevanje pogajanj prekinitev oboroženih akcij gverilskih odredov v severni Rodeziji. Na drugi strani pa Smith ni pristal na zahteve črnskih predstavnikov, da bi prišlo v najkrajšem času do ustavne konference za ureditev razmer v Rodeziji, kjer bi morala priti v najkrajšem času na oblast večinska vlada.

Naj omenimo tu, da sta bila na pogajanjih v Lusaki tudi leaderja gibanj ZAPU in ZANU, Jošua Nkomo ter čast. Ndabaningi Sithole, ki sta priprta v zaporih v Rodeziji in katerima je rodezijska vlada dovolila, da gresta v Tanzanijo na pogajanja. Danes jima je potekel rok prostosti ter bi se morala že vrniti v Rodezijo. Sklenila pa sta, da bosta ostala v Lusaki do konca tega tedna, ker se morata še sporazumeti s svojimi somišljeniki, ki so v Tanzaniji v begunstvu. Potem se pa bosta vrnila, kot sta izjavila, nazaj v Rodezijo.

Že samo dejstvo političnih jetnikov, ki jim rodezijska oblast dovoli, da gredo v tujo državo na pogajanja s svojimi somišljeniki, s predstavniki treh afriških držav ter njihovimi samimi predstavniki, jasno dokazuje, v kakšnem položaju je sedaj režim belcev v Rodeziji. Položaj je še bolj napet, ker rodezijska gibanja napovedujejo zaostritev gverile.

Res je, da v tej državi desničarski belci mobilizirajo vse svoje sile ter bodo verjetno v najkrajšem času zahtevali od Jana Smitha, naj zaostri svoj boj proti črnskim osvobodilnim gibanjem. Te pobude pa so skoraj gotovo obsojene na popoln neuspeh. To potrjujejo tudi vesti, da se bodo že ta teden Smithovi predstavniki vrnili v Lusako, da bi nadaljevali pogajanja. Še bolj značilen pa je poseg predstavnikov Južne Afrike.

Kot je znano vlada v Južni Afriki najstrožji «apartheid», se pravi popolna izolacija črnskega in belega prebivalstva. Kljub temu pa je južnoafriški ministrski predsednik John Vorster sklenil, da pošlje svoje predstavnike v Lusako, kamor so ti prišli že včeraj zvečer. To pomeni, da je Južna Afrika zelo zaskrbljena zaradi dogodkov v Lusaki ter bo verjetno skušala vplivati pomirjevalno na Jana Smitha. Kaj bi se namreč zgodilo, če bi rodezijski režim belcev podlegel napadom večinskega črnskega prebivalstva? Tak poraz bi brez dvoma pomenil začetek konca tudi za Južno Afriko.

Rodezija se nahaja danes v zelo težkem položaju. Vse njene zveze z zunanjim svetom so prepadle. Glavne prometne žile so tekle posebno čez Mozambik, ki je danes na tem, da postane neodvisna država. Južnoafriška zaskrbljenost ter njeni poskusi da se pogajanja v Lusaki nadaljujejo, so značilni za današnje razmere.

Sporočajo, da bo Jan Smith sklical za danes in jutri zjutraj vladno sejo. Na sestanku bo verjetno poročal tudi o rezultatih Vosterjevih pobud v Lusaki.

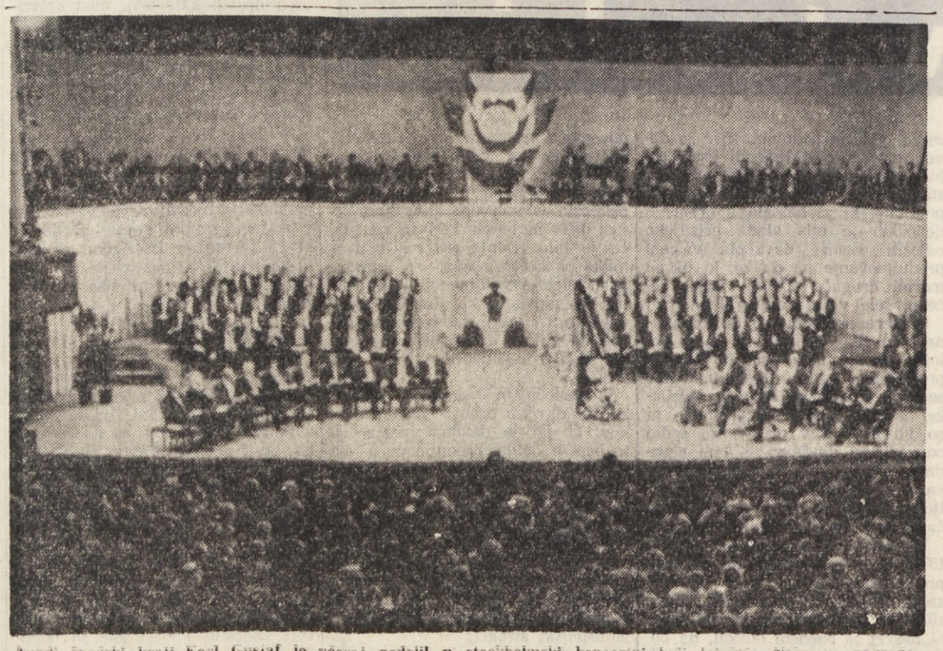

Mladi švedski kralj Karl Gustaf je včeraj podelil v stockholmski koncertni hali letošnje Nobelove nagrade. Na sliki: pogled v dvorano med slovesnostjo

RADIO TELEVIZIJA

SREDA, 11. DECEMBRA 1974

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

9.30 - 11.30 *Šola*
12.30 *Poljudna znanost:* DOKUMENTI SODOBNE ZGODOVINE
12.55 *Anketa o poklicih: Kmetijski tehnik in operater*
13.30 DNEVNIK
14.10 *Vzgojni problemi:*
Oddaja za šolnike: Struktura nekega jezika
15.00 - 17.00 *Šola*
17.00 DNEVNIK
17.15 *Program za najmlajše: Egoistični velikan*
17.45 *Program za mladino: Mafalda in glasba*
18.45 *Profili protagonistov:* DE GASPERI
Italijanska televizija je posvetila več oddaj voditelju italijanskega revolucionarnega gibanja Palmiru Togliattiju ob 10-letnici njegove smrti. Danes se začne druga serija oddaj, ki pa bodo posvečene voditelju italijanskih krščanskih demokratov in italijanskemu državniku De Gasperiju. Giuseppe Rossini je pripravil tri oddaje, ki bodo govorile o De Gasperiju, ko je bil pod fašističnim policijskim nadzorstvom in sicer od leta 1924 do 1929
19.15 *Italijanske kronike*
Kronike dela, Danes v parlamentu in Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.15 Prenos nogometne tekme AJAX — JUVENTUS
21.50 TU PLANET ZEMLJA, ODGOVORITE!
S sedeža radioteleskopa Arecibo v Portoriku, ki je najmočnejši na svetu, so znanstveniki poslali v vesolje morebitnim izvenzemeljskim omikanim družbam sporočilo. Elektromagnetskim valovom, ki omogočajo take stike je bila «zaupana» naloga stopiti v stik s katerokoli skupnostjo v vesolju. Če bi po enakih valovih prišel na Zemljo kakršen koli odgovor, bi s tem dobili dokaz, da v vesolju človek ni edino razumno bitje. Odkar je bil zrušen stari «nauk», da je človek, da je Zemlja središče vesolja, se je vedno govorilo o tem, da so v vesolju drugi svetovi z več ali manj razumnimi živimi bitji. Danes nam bo oddaja z gornjim naslovom skušala prikazati, kaj je bilo doslej na tem področju doseženo
22.45 DNEVNIK in *Vremenska slika*

DRUGI KANAL

18.00 *Oddaja o vzgojnih problemih*
18.45 ŠPORTNI DNEVNIK
19.00 *Ob 7. zvečer:* Glasbena prireditev
Vodi jo Christian De Sica ob sodelovanju Ingrid Schoeller in Anne Marie Rizzoli
20.00 *Večerni koncert*
Na sporedu je Felixa Mendelssohna Trio opus 49 za violino, violončelo in klavir. Izvaja ga Trio Beaux Arst, ki ga sestavljajo Izidore Cohen, Bernard Greenhouse in Menahem Pressler
20.30 DNEVNIK
21.00 V TREH NA DIVANU
Film je režiral Jerry Lewis, ki tudi igra v filmu glavno moško vlogo, ob njem pa nastopajo še Janet Leigh, Mary Ann Mobley, Gila Golan itd.

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

8.10, 10.50, 15.35 *TV šola:*
Afrika, Pripravljamo proslavo, Nove knjige, Lutkovni film, Najmračnejši meseci človeštva, Mehkužci, Glasbeni pouk, Ustava, itd.
15.55 NOGOMET: VELEŽ — DERBY COUNTRY, prenos iz Sarajeva
17.50 *Obzornik*
18.05 *Viking Viki,* lutkovni film
10.30 *Risanka*
18.40 PO SLEDEH NAPREDKA
V oddaji *Po sledeh napredka* so danes uvrstili filmski prispevek o gradnji termoelektrarne Šoštanj 3, ki so jo začeli graditi spomladi 1969. Potek zahtevnih del do trenutka, ko je elektrarna začela obratovati, bo gledalec spremljal na filmu, za katerega je tekst pripravil inženir Lomšek, sodelavec termične elektrarne Šoštanj.
Sledi drugi prispevek, ki bo gledalce popeljal na sneg, na smučanje. Govor bo o prenosni vlečnici, ki jo je napravila tovarna Tomos. Vlečnica je lahka, njena montaža enostavna, poraba goriva majhna. Oddajo si je zamislil inž. Rudi Robinik, ki je pripravil zanjo tekst.
Tem domačim prispevkom bodo sledili tudi tuji prispevki, med katerimi bo tudi govor o astronavtiki
19.10 *Risanka*
19.30 DNEVNIK
20.05 *Film tedna:* STEKLENA MENAŽERIJA
Film je star, izhaja iz 1950. leta, toda je zelo dober. Posnet je po istoimenskem delu Tennesseeja Williamsa. Po tej odlični predlogi je režiser Irving Rapper ustvaril pravo filmsko mojstrovino.
Laura je boječe dekle, ki je zaradi telesne hibe še polno kompleksov. Mati se boji, da se hči ne bo poročila in zato nagovarja sina Toma, naj pripelje domov kakega prijatelja, da bi se Laura kaj razživela in bi postala tudi bolj prijudna. Tom pripelje prijatelja Jima, ki Lauro takoj ogreje. Toda Jim ima že zaročenko in po njegovem odhodu mati očita sinu, da je pripeljal domov že oddanega prijatelja. Tom zapusti dom. Laura pa se ob tem srečanju osvesti in razvije v samostojno žensko
21.45 *Propagandna oddaja*
21.50 *Miniature: Ansambel Design*
22.10 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

15.55 NOGOMETNA TEKMA: VELEŽ — DERBY COUNTRY
Prenos iz Sarajeva
19.55 *Risanke za otroke*
20.15 DNEVNIK
20.30 *Pobratena mesta:* MODENA — NOVI SAD
22.30 *Folklorna oddaja TV Novi Sad*

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.40 Šola; 12.00 Opoldne z vami; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Šola; 18.50 Koncert; 19.10 Družinski obzornik; 19.30 Zbori in folklora; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; 21.40 Pesmi brez besed.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 16.00, 16.30, 17.30, 20.30 Poročila; 6.15 Glasba za dobro jutro; 7.40 Jutranja glasba; 9.00 Glasbeni kocktail; 10.10 Otroški kotiček; 11.15 Melodije; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Politične aktualnosti; 15.00 Iz znanstvenega sveta; 15.30 Polke in valčki; 16.45 Mladi glasbeniki; 17.15 Primorski kulturni ustvarjalci; 18.00 Progresivna glasba; 18.30 Pevci zabavne glasbe; 19.00 Prenos RL; 19.30 Glasba v večeru; 20.00 Zborovsko petje; 21.00 Literarna oddaja: «Puccini, eno življenje»; 21.15 Pisana glasba.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 7.25 Jutranja glasba; 8.30 Jutranje popevke; 10.00 Posebna reportaža; 11.10 Srečanja; 11.30 Izbran spored; 12.10 Četrti program; 14.05 Drugi zvok; 14.40 Radijska nadaljevanka; 15.10 Program za mladino; 16.00 Sončnica; 17.05 Simf. in operna glasba; 19.30 Pisan glasbeni spored; 20.20 Ponovno na sporedu z Mino; 21.15 Radijska drama «Perella, uomo di fumo».

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Poročila; 7.40 Pevci lahke glasbe; 8.40 Kako in zakaj?; 9.35 Radijska nadaljevanka; 9.55 Popevke; 10.35 Na vaši strani; 12.40 Oprav-ljivci; 13.50 Kako in zakaj?; 14.00 Plošče; 15.40 Glasbeno-govorni spored; 17.40 Posebna reportaža; 17.50 Telefonski pogovori; 20.00 Sestanek petih; 20.50 Plošče; 22.50 Človek v noči.

III. PROGRAM

8.30 Jutranji koncert; 10.00 Chopinove skladbe; 11.40 Paisiellova operna glasba; 13.00 Glasba skozi čas; 14.30 Rimski Korzakov, Massenet in Liszt; 16.20 Glasbeno-govorni spored; 17.10 Bachove skladbe; 18.25 Ping pong; 18.45 Kulturni pregled; 19.15 Večerni koncert; 20.15 Sv. Tomaž Akvinski; 21.30 Schoenberg.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 19.00 Poročila; 6.50 Rekreacija; 8.10 Glasbena matineja; 9.05 Nenavadni pogovori; 9.25 Glasba vam pripoveduje; 9.40 Temelji marksizma; 10.15 Urednikov dnevnik; 11.15 Z nami doma in na poti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vasi do vasi; 13.30 Priporočajo vam...; 15.45 «Loto vrtiljak»; 16.30 Sodobna oprema prostorov; 16.45 Zvoki in barve; 17.00 Aktualnosti; 17.20 Iz repertoarja Komornega zbora; 18.05 Naš razgovor; 18.35 Predstavljamo vam; 19.40 Ansambli; 19.50 Lahko noč, otroci!; 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana; 22.20 15. Mednarodni festival jazza Ljubljana-74; 23.05 Panorama sodobne črnske lirike; 23.15 Revija jug. pevcev zabavne glasbe.

NOGOMET

OSMINA FINALA POKALA UEFA

Jugoslovani in Italijani z minimalnimi možnostmi

Derby County (nasprotnik Veleža iz Mostarja) v izredni formi

POKAL UEFA
Osmina finala

	1. tekma	2. tekma
Ajax (Nizozemska) — JUVENTUS (Italija)	*0:1*	*danes*
Banik Ostrawa (ČSSR) — NAPOLI (Italija)	*2:0*	*danes*
Köln (ZRN) — PARTIZAN BG (Jugoslavija)	*0:1*	*danes*
VELEŽ (Jugoslavija) — Derby (Anglija)	*1:3*	*danes*
Twente (Nizozemska) — Dukla Praga (ČSSR)	*1:3*	*danes*
Fortuna (ZRN) — Amsterdam (Nizozemska)	*0:3*	*danes*
Dinamo Dresden (NDR) — Hamburg (ZRN)	*1:4*	*danes*
Real Saragozza (Španija) — Borussia (ZRN)	*0:5*	*danes*

Prvak: FEYENOORD (Nizozemska) — Finale 7. in 21.5.1975

Dosedanji prvaki: 1972 Tottenham (Anglija)
1973 Liverpool (Anglija)
1974 Feyenoord (Nizozemska)

Juventus in Napoli

Da italijanski nogomet ne preživlja uspešnega obdobja, smo lahko videli na zadnjem SP v Nemčiji, kjer je bila italijanska reprezentanca že v uvodnem delu izločena. Tudi letošnja pokalna tekmovanja so zgovorno pokazala, da je Italija izgubila svojo veljavo v evropski nogometni eliti. Minuli so časi, ko sta Inter in Milan osvajala naslove, ko je Juventus igral finalna srečanja z Ajaxom itd.

Za Italijo je torej ostalo le eno tekmovanje: pokal UEFA. Italijanska zastopnika bosta danes igrala v gosteh. Juventus bo skušal braniti edini gol, ki ga je v prvi tekmi dosegel v Turinu proti Ajaxu, ki ni več tista slavna ekipa, ko sta nastopala Cruyff in Neeskens. Nizozemci pa bodo danes dali vse od sebe, da bi tako upravičili sloves, ki si ga je v teh letih pridobil nizozemski nogomet.

Kaže, da je Napoli že opustil vsako upanje na nadaljnji del tekmovanja. Varovanci trenerja Vinicia so proti Baniku na lastnih tleh izgubili z 0:2. Res ne vidimo, kako bi lahko Napoli nadoknadil dva gola, še posebno ker je napadalna vrsta te ekipe dokaj skromna. Težki časi za italijanski nogomet: zgodilo bi se lahko že danes namreč, da bi Italija ostala brez svojih zastopnikov v evropskih pokalnih tekmovanjih.

Partizan in Velež

Po nepričakovanem izločenju Hajduka v evropskem pokalu prvakov v tekmi z ekipo St. Etienne se tudi v pokalu UEFA obetajo težki časi za obe jugoslovanski enajsterici: Velež in Partizan.

Velež iz Mostarja bo sprejel v goste angleško enajsterico Derby County, ki je v prvem srečanju premagala Velež s 3:1. Angleži so trenutno v izredni formi. Derby je v zadnjih sedmih tekmah angleškega prvenstva osvojil pet zmag in izbojeval dva remija. Razen tega je bil član tega moštva Frannie Lee proglašen za najboljšega nogometaša meseca decembra, trener Derbyja Dave Mackay pa kot najsposobnejši trener lige.

Partizan pa bo gostoval v Kölnu, kjer bo skušal ohraniti gol prednosti, ki si ga je pridobil na prvi tekmi v Beogradu.

«Zlata lisica» starta januarja

MARIBOR, 10. — Mednarodno žensko smučarsko tekmovanje za «Zlato lisico», ki bo veljavna za SP, zaradi pomanjkanja snega na Pohorju ne bo v decembru, ampak 19. januarja.

BERN, 10. — Švicar Roland Colombin, zmagovalec svetovnega pokala 1974 za smuk, si je v nedeljo pri padcu zlomil rebro. Zaradi te poškodbe gotovo ne bo nastopil na tekmovanjih za SP v St. Moritzu, Garmisch - Partenkirchnu, Wengnu in Kitzbüchlu, verjetno pa se bo spet pojavil na smučeh 26. januarja v Innsbrucku ali pa 1. februarja v Megevu.

BUENOS AIRES, 10. — Mirtha Isabel Estevez, 19-letna argentinska tekmovalka, ki se je potegovala za mesto jockeya, je med treningom tako nerodno padla s konja, da si je zlomila vrat in je bila na mestu mrtva.

ATLETIKA

Na stadionu «1. maj» v Trstu

V soboto kros za srednješolce

V soboto, 14. t.m. ob 14.45 bo Športno združenje Bor priredilo na stadionu «1. maj» pri Sv. Ivanu drugo tekmovanje v teku čez drn in strn za dijake srednjih šol.

Glede udeležbe bi moralo biti to tekmovanje bolje obiskano od prvega, ki je bilo pred dvema tednoma na Kolonji, ker se ga bo skoraj gotovo udeležila tudi dolinska šola.

Tekmovalci bodo razdeljeni v tri starostne kategorije: rojeni v letih 1961, 1962 in 1963.

K. B.

Svetovnega boksarskega prvaka težke kategorije Cassiusa Claya je v Beli hiši sprejel predsednik Združenih držav, Ford, ki je bil sam v mladih letih zelo uspešen športnik

ODBOJKA

NA STADIONU «1. MAJ»

Jutri prve tekme turnirja za TBŽ

Na turnirju bo nastopilo šest ženskih ekip

Od jutri do sobote bo na sporedu na stadionu «1. maj» peti ženski odbojkarski turnir za «Trofejo bazoviških žrtev». Tudi letošnjega tekmovanja se bo udeležilo šest ekip. Prvi in drugi dan bodo na vrsti izločilne tekme, v soboto pa bosta sklepni srečanji za tretje in prvo mesto.

V prvi izločilni skupini bosta igrala Bor A in B ter Kontovel. V drugi pa Breg, Sokol in Sloga. Favorita za končno zmago sta Breg in Bor, ki sta doslej zmagala po dvakrat in zmagovalec petega turnirja bo dobil trofejo v trajno last.

Vsekakor pa ne gre podcenjevati Kontovelke in Nabrežinke, ki se bodo po vsej verjetnosti spoprijele za tretje mesto. Druga postava Bora in (letos nekoliko oslabljena) Sloga ne bi smela biti nevarna tekmeca.

Končni zmagovalec lanskega turnirja je bil Breg.

Izredno dobrodošle bodo te tekme za tretjeligaša Breg in Bor, ki prav v tem času prihajata v zaključne priprave pred pričetkom prvenstva. Pri obeh naših ekipah je prišlo do zamenjave trenerjev. Pri Bregu je zamenjal Uča Jurkiča prof. Ivan Peterlin, prof. Franka Drasiča pri Boru pa Franko Vitez. To je torej še dodatni motiv, da si oba trenerja želita v tem prvem neposrednem obračunu zmago, ki bo poleg športnega tudi prestižnega pomena.

Urnik posameznih srečanj:

Četrtek, 12. dec.
ob 19.30 Bor B — Bor A
ob 20.00 Kontovel — Bor B
ob 20.30 Bor A — Kontovel

Petek, 13. dec.
ob 20.00 Breg — Sloga
ob 20.45 Sloga — Sokol
ob 21.30 Sokol — Breg

Sobota, 14. dec.
ob 20.00 mali finale za 3. mesto
ob 21.00 veliki finale za 1. mesto

Vse tekme, razen sklepne za 1. mesto, ki bo potekala na tri dobljene sete, bodo igrali na dva dobljena niza.

G. F.

ZMAGA BORA V VIDNU

Bor — Fiume Veneto 3:1 (11, 12, —11, 6)

BOR: Vodopivec, Kralj, Kodrič, Može, Nadlišek, Neubauer, Požar, Žerjal.

FV: Da Ros, Beluz, Zanin, Pezzutti, Sellan, Schober, Pellacani, Biasin, Facca, Gabbana.

SODNIKA: Paulini in Rancesetti.

V prvi tekmi turnirja za «Pokal Lambertin Sportivo» je Bor slavil v Vidnu gladko zmago nad šesterko Fiume Veneto (bivši Noncello). Uspeh «plavih» je bil mnogo bolj prepričljiv, kot kaže rezultat, saj so bili nasprotniki tehnično dokaj skromna ekipa. Borovcem je srečanje služilo v glavnem za uigravanje, v pričakovanju prvenstvenih nastopov. Vse sicer ni steklo najbolje, vendar so bile to v glavnem pomanjkljivosti, ki jih ne bo težko odpraviti.

Drugo kolo tega turnirja bo na sporedu 14. decembra, ko bo Bor igral proti Volleyu (Viden).

Mig

PRIJATELJSKO SREČANJE

Bor — Volley 3:0 (6, 15, 2)

V okviru priprav na prvenstvo C lige so imele borovke v soboto v gosteh ekipo Volley iz Pordenona. Ta šesterka nastopa v 1. diviziji, njena igra pa je še precej pomanjkljiva. Igralke so bile nazenesljive pri sprejemanju servisov, akcije ob mreži pa niso bile nevarne. Občasno so zaigrale požrtvovalno in so v drugem nizu celo zbrale 15 točk.

Borovke so tudi tokrat nastopile z nepopolno postavo: odsotni sta bili Loredana Kralj in Sonja Jazbec. Ekipa Bora je bila stalno v premoči ter je dokazala, da zna zaigrati dobro, kar je potrdil tudi končni izid.

Šada

ATLETIKA

V PRIČAKOVANJU LETA 1976

Za jugoslovanske olimpijce so določeni strogi pogoji

Na spisku kandidatov je že enajst imen - Prednost mladim - 16. mesto najslabša možnost

Da bi se znebila vsakega povoda za polemiko je Atletska zveza Jugoslavije svojim atletom že med letošnjo sezono sestavila dokaj točen seznam pogojev za uvrstitev v olimpijsko ekipo za leto 1976.

Pogoji so, kot vedno v zadnjih letih, zelo ostri in ne dopuščajo nobene vrste «turizma». Izkušnje iz letošnjega evropskega prvenstva kažejo, da se AZJ svojih pogojev tudi drži, morda celo prestrogo.

V Montreal naj bi potovali atleti in atletinje, ki bi imeli realne možnosti za naslednje uvrstitve:

— do 12. mesta (najmanjše število za napredovanje iz kvalifikacij) za vse skoke in mete ter oba mnogoboja,
— do 16. mesta (polfinale) za vse teke,
— do 8. mesta (finale) za vse štafete.

Na osnovi analize rezultatov prejšnjih OI in nadaljnjega razvoja bi bili za take uvrstitve leta 1976 potrebni naslednji rezultati:

	moški	ženske
100 m	10"2	11"3
200 m	20"7	23"2
400 m	46"0	52"2
800 m	1'46"5	2'01"0
1500 m	3'39"0	4'10"0
3000 m		9'05"0
5000 m	13'33"0	
10000 m	28'20"0	
maraton	2.18'00"0	
100 m ovire		13"1
110 m ovire	13"8	
400 m ovire	50"2	
3000 m steeple	8'27"0	
4x100 m	29"2	44"0
4x400 m	3'02"0	3'30"0
višina	217 cm	183 cm
daljina	785 cm	640 cm
palica	510 cm	
troskok	16,40 m	
krogla	19,50 m	17,00 m
disk	60,00 m	56,00 m
kopje	81,00 m	57,00 m
kladivo	68,00 m	
10-boj, 5-boj	7600 t.	4500 t.

Številke same niso za olimpijski izbor odločilne, če nastanejo kakovostne spremembe v določenih panogah. Za skoke in mete se bo upoštevala tudi sposobnost tekmovalcev za doseganje kvalifikacijskih norm v jutranjih urah, ki so za tekmovanje manj pripravne. Posebno važnost bodo selektorji polagali tudi na tekmovalno zrelost posameznika in na njegovo sposobnost prilagoditve vzdušju velikih mednarodnih tekmovanj.

Načelno se AZJ zavzema tudi za mlado ekipo, ki naj bi vsebovala (v letu 1976):

— največ 24-letnice za sprint in za skoke,
— največ 27-letnice za srednje proge, peteroboj in mete,
— največ 25-letnike za sprint in za skoke,
— največ 28-letnike za vse ostale panoge.

AZJ je začela jemati v poštev že dosežke iz leta 1973 in ob koncu letošnje sezone objavila prvi spisek olimpijskih kandidatov, ki so: Pavličić Jelica (100, 200, 400), Urbančič Nataša (kopje), Fočic Djurdja (peteroboj, daljina), Sušanj Luciano (400, 800, 4x400), Alebić Josip (400, 4x400), Ćikić Milorad (4x400), Stekić Nenad (daljina), Svet Peter (300 steeple), Pečar Zdravko (disk), Makarovič Ivo (deseteroboj), Spasojević Milan (troskok). Od teh bo skoraj gotovo odpadla Urbančičeva, katere umik je za sedaj dokončen.

Priprave za OI naj bi se v letih 1975 in 1976 odvijale 75-odstotno po klubih, ostalo pa pod neposrednim nadzorstvom zveznih trenerjev. Točen program treningov, tehnične in zdravniške pomoči ter tekmovanj naj bi sestavili zainteresirani skupno z zvezo.

k. b.

OBVESTILO

SPDT obvešča, da je za nedeljski izlet na Nevejsko sedlo še nekaj prostih mest.

Izletniki, ki nimajo abonmajev, morajo potrditi svojo udeležbo.

Krasov blok je bil tokrat uspešen, toda Libertas je bil v celoti le premočan nasprotnik za naše odbojkarje

KOŠARKA

TEDENSKI KOMENTAR

BOROVI ČLANI NA TRETJEM MESTU

Popolno slavje slovenskih peterk v tem kolu - Mladinci drugi

PROMOCIJSKO PRVENSTVO

V prvem kolu povratnega dela promocijskega prvenstva je prišlo do velikega presenečenja. Grado, ki je bil do nedelje brez točk, je povsem nepričakovano doma premagal Libertas iz Barkovelj, ki je tako ostal z osmimi točkami na lestvici in se mu je sedaj pridružil Bor.

«Plavi» so v tem kolu brez težav v gosteh odpravili Villesse. Glavno orožje borovcev je bil tokrat met. «Plavi» so s točnimi meti od daleč povsem razbili nasprotnikovo cono, tako da je sam kapetan ekipe Villesse dejal, da je bila proti taki točnosti meta vsaka obramba zaman.

Na vrhu lestvice je še vedno Radici Arte iz Gorice, ki je brez težav odpravil Umanitè.

Izidi 7. kola

Villesse — Bor	67:97
Radici Arte — Umanità	86:70
Grado — Lib. Barkovlje	70:68

Počitek: Libertas Trst.

Lestvica

Radichi Arte GO	7	7	0	504	387	14
Libertas TS	6	5	1	430	345	10
Bor	7	4	3	587	466	8
L. Barkovlje	7	4	3	471	454	8
Villesse	7	2	5	432	529	4
Grado	7	1	6	407	504	2
Umanità GO	7	1	6	400	537	2

Prihodnje kolo (15. 12.)

Umanità Gorica — Villesse, Libertas Barkovlje — Radici Arte Gorica, Libertas Trst — Grado. Počitek: Bor.

Borovi strelci

Klobas 131, Sosič 112, Ambrožič 93, Fabjan 59, Sirk 51, Kraus 37, Guštin 34, Barazzutti 25, Koren 15, Vatovec 13, Kralj 12, Pertot 4 in Francia 2.

MLADINCI

V zadnjem kolu prvega dela prvenstva so se Borovi mladinci z zmago nad Italcantierijem povzpeli na odlično drugo mesto na lestvici. Po tekmi je trener Branko Lakovič dejal: «Zadovoljen sem bil z igro, čeprav smo nastopili z okrnjeno postavo. Fantje so skozi vso tekmo pametno igrali in predvsem na koncu, ko so ohranili mirne živce.» Lloyd Adratico A je v ključnem srečanju tega kola po slabi igri odpravil Italsider, ki se ni še opomogel po pekočem porazu proti Boru. Končno pa je tudi Inter 1904 osvojil drugi par točk na račun Servolane.

Izidi 6. kola

Bor — Italcantieri	78:77
L. Adriatico A — Italsider	52:46
Inter 1904 — Servolana	70:39

Počitek: Lloyd B.

Lestvica

L. Adriatico A	6	6	0	437	320	12
Bor	6	4	2	458	388	8
Italsider	6	4	2	387	340	8
Italcantieri	6	3	3	470	423	6
Inter 1904	6	2	4	346	354	4
L. Adriatico B	6	1	5	358	443	2
Servolana	6	1	5	287	474	2

Borovi strelci

Klobas 136, Vatovec 79, Kraus 55, Koren 44, Guštin 44, Francia 36, Košuta 23, Ražem 16, Lisjak 15, Žerjal 8, Mazzucca 2.

Prosti meti: 52:86.

edko

NARAŠČAJNIKI

V četrtem kolu naraščajniškega prvenstva je v slovenskem derbiju Borova peterka visoko odpravila Polet. Košarkar «plavih» Bruno Furlan se je o tekmi tako izrazil: «Zasluženo smo zmagali v tem srečanju, čeprav niso poletovci igrali podrejene vloge. Poznalo se jim je, da ne razpolagajo z visokimi igralci za odbite žoge, kar je nemalo olajšalo našo nalogo.» Kontovel je v gosteh premagal ekipo Don Bosco in tako ostal sam na vrhu lestvice z 8 točkami. Kontovelov igralec Ivo Starc je o tekmi dejal: «Bila je vseskozi privlačna, čeprav, kot kaže končni rezultat, se je odvijala predvsem v obrambi. Za naslednje nastope bo treba popraviti še met od daleč, če bomo hoteli obdržati prvo mesto na lestvici.»

Izidi 4. kola

Bor — Polet	87:59
Don Bosco — Kontovel	32:47
Ricreatori — Libertas TS	133:11
Italsider — L. Adriatico	46:52

Prihodnje kolo (15. 12.)

Libertas TS — Bor (10.00), Polet — Ricreatori (10.30), Kontovel — Italsider (10.30), Lloyd Adriatico — Don Bosco.

Lestvica

Kontovel	4	4	0	249	176	8
Don Bosco	4	3	1	229	133	6
Bor	4	3	1	249	214	6
Ricreatori	4	2	2	256	167	4
Polet	4	2	2	221	208	4
Italsider	4	1	3	247	171	2
Lloyd	4	1	3	211	249	2
Libertas	4	0	4	65	417	0

Najboljši strelci

Bor: Furlan 98, Udovič 53, Race 43, Dovgan 21, Trevisan 12, Mesesnel 10, Mazzucca 8.

Kontovel: Ivo Starc 71, Čuk 56, Perini 52, Klavdij Starc 32, Ban 28, Nabergoj 9, Regent 2, Bukavec 1.

Polet: Sosič 109, Daneu 43, Malalan 23, Ferluga 21, Leniša 13, Petje 8, A. Piccini 2.

edko

Na sinočnji prijateljski tekmi, ki je bila v Trstu, je ženska ekipa Olimpije iz Ljubljane premagala tržaški Darwil s 64:40 (27:23).

NAMIZNI TENIS

V GORIŠKEM DIJAŠKEM DOMU

Zanimiv turnir med gojenci

V slovenskem dijaškem domu «Simon Gregorčič» v Gorici se je te dni pričel namiznoteniški turnir, katerega se udeležuje 28 tekmovalcev, razdeljenih v žensko in moško skupino, vsaka skupina pa še na začetnike in člane.

Turnir igrajo po načinu, da se vsak tekmovalec sreča z ostalimi in bo, seveda, preteklo precej časa, preden se bo turnir zaključil. Kljub temu so gojenci zelo navdušeni in to dopušča upe, da bodo nekateri izmed njih tudi v bodoče nadaljevali s to panogo, ki v zadnjih časih nima svojih slovenskih predstavnikov v Gorici. Vsekakor bo to spodbuda za mlade in še neizkušene igralce, da bodo nadaljevali s tem športom ter tako postavili nove temelje namiznega tenisa na Goriškem.

NOGOMET

V PRVENSTVU MLADINCEV

Nepravičen poraz mladih Prosečanov

Primorje — CMM 2:4 (1:3)

PRIMORJE: Purič, Trobec, Bezin, Verša, Rupel, Persi, Claudio, Albi, Milič, Schilleo, Terčič, 12 Bresciani.

CMM: Piccini, Dionis, Feroglio, Zugolin, Bazec, Buffa, Husu, Cauzer, Pison, Bertocchi, Fanigliolo.

STRELCI: v p.p. Cauzer (15. in 35.), Buffa (20.), Milič (27. iz 11-metrovke), v d.p. Cauzer (10.) in Milič (22.).

Čeprav so Prosečani nastopili okrnjeni (manjkali so Čok, Kralj in Maestrotti) so s prikazano igro povsem zadovoljili in bi vsekakor zaslužili remi.

Gostje so prišli v vodstvo iz zelo dvomljivega offsida. Domačini so nato začeli napadati tudi s svojimi obrambnimi igralci, nasprotniki pa so zaradi napake domače obrambe v protinapadu podvojili. «Rdečerumeni» so izid znižali iz dvomljive 11-metrovke, katero je sodnik dosodil zaradi prekrška nad Miličem.

Naši fantje so po tem zadetku računali na remi, toda gostje so spet izkoristili napako domače obrambe in padel je še tretji gol.

V nadaljevanju tekme so gostje dosegli še en gol, za domačine pa je izid znižal njihov najboljši igralec na igrišču Milič.

H. V.

Janko Perat

UMIRAJOČI ČAS

47.

«Ni res! Z nobeno nisem bil nikjer, odkar se gibljem v krogu, ki ga oba poznava. Z nobeno! Z Lojzko pa še sploh ne. Nekaj spoštovanja imam pač do samega sebe.»

Toda bila sem zlobna.

«No, saj ni tako slaba. Mlada je in lepo postavo ima, predvsem pa je mlada. Res je sicer, da rada pogosto menja. To pa samo dokazuje, da je privlačna.»

«Ni res. Prosim te, verjemi!»

Čutila sem, kako mu je avtomobil ušel za trenutek iz oblasti. V obraz je postal še bolj mrk in ostra poteza okrog ustnic se mu je še bolj poglobila. Nemirno je pogledoval naokoli, kakor da išče izhoda, kakor da hoče pobegniti iz drvečega avtomobila.

Toda škrat me še ni hotel izpustiti.

«No ja, saj ni tako hudo! Mlada je pač.»

Nekaj časa je molčal, kajti neki avtomobil, ki nam je prihajal naproti, je medtem nepreviden prehiteval drugega. France ni zmanjšal brzine, kot se mi je zdelo, da bi bilo prav, ampak je pognal še hitreje. Glavo je sklonil prav nad krmilo. Zavozil je čisto na rob cestišča, ki se je prav tam razširilo, in že je bila nevarnost, da bi prišla v škarje, mimo. Potem je še nekaj časa tiho vozil. Spregovoril je, ne da bi obrnil glavo.

«Zame je hudo. Dosti mi je do tega, da bi mi verjela. Prav nič mi ni do pustolovščin. Če se človek enkrat v življenju opeče, se samo enkrat, če je pameten.»

Vrag mi ni dal miru.

«Se pravi, da si se v življenju hudo opekel?»

Ni mi takoj odgovoril. Kolesa so nezadržano drvela proti koncu najine poti. Oglasil se je šele čez nekaj trenutkov, ki so se mi zdeli neskončno dolgi.

«Morda sem se res. Kakor se vzame. Še nikoli nisem nikomur pripovedoval o svojih tegobah. Te res zanima? No, včasih je takšno pripovedovanje tudi olajšanje. Če ti je prav, pa poslušaj in sama presodi!»

Ni počakal na moj odgovor, temveč je kar nadaljeval:

«V bistvu je moja zgodba precej vsakdanja. Sicer pa je tudi sreča ali nesreča, zadovoljstvo ali nezadovoljstvo sestavljeno iz drobnih vsakdanjosti, ki pa seveda lahko rodijo težke posledice.

Bilo je štiriinštirideset ega, med vojno. Tedaj sem bil v prekomorski brigadi četni komisar in sekretar bataljonskega biroja SKOJ. V tem svojstvu sem bil kot zastopnik vojske poslan na skojevsko konferenco na teren. Tam sem naletel na skoro sama dekleta, kajti fantje so bili v vojski. Le nekaj zelo mladih dečkov in dva pohabljenca so bili med njimi.

Ne spominjam se več, kako je prišlo do tega, da sem po konferenci spremljal sekretarko na njen dom. Nič posebnega ni bilo. Toda čez nekaj dni sem dobil vabilo na miting, kot se je temu reklo. Priredila ga je mladina, v resnici pa je bil ples, če izvzamem uvodni politični govor in obvezno deklamacijo ene od borbenih pesnitev.

Na plesu smo popili tudi nekaj vina. Potem so začeli s tisto: 'Sad se vidi, sad se zna, ko je koga izabrao!' Sekretarka me je trikrat zaporedoma izbrala, zato sem se čutil dolžnega, da sem z njo plesal več kot z drugimi dekleti. Ne morem reči, da mi je bilo zaradi tega nerodno, saj je bila mlada in kar privlačna. No, potem sva šla ven, na sprehod v noč. Poljubil sem jo. Ni se branila.

Potem — no, saj veš, kako gredo te reči. Že naslednji dan me je obiskala sama. Vprašala me je, ali vem, kakšna je dolžnost komunista. Nisem takoj razumel, kam meri, toda kmalu mi je postalo jasno. Ugovarjal sem, da tako pač ne gre, saj to, kar je med nama, ni ljubezen. Vprašal sem jo tudi, ali je enako ravnala tudi s tistim, ki je bil pred menoj. Nad mojimi besedami se je zgrozila in izjecljala, da sem njen prvi.

No ja, čez dober teden je pritisnila name z nosečnostjo. To je seveda bila resna zadeva, ne za komunista, pač pa za komunista človeka, za kakršnega sem se imel. Verjel sem ji, se pravi nasedel. Poročila sva se, preden sem zapustil otok. Otrok pa se nama je rodil šele pet let kasneje.

Ko se je vojna končala in sem si za silo uredil življenje, sem jo povabil k sebi. Medtem je bila namreč pri svojih starših. Dve leti zatem, ko se je preselila k meni, se nama je rodila hčerka. Ljubka je, veš, in v veliko veselje mi je.

Naj ti povem še to, da je bila žena pred tremi leti operirana na možganskem tumorju. Operacija je sicer uspela, vendar je zapustila posledice, kot so melanholija, apatičnost, slab spomin in govorne motnje.»

Nisem vedela, kaj naj mu rečem. Nič pametnega mi ni prišlo na misel. Da bi prekinila mučno tišino, sem vprašala:

«In kje je zdaj tvoja — žena?»

«Predlanskim se je vrnila k staršem. Morda jo je tudi pekla vest. Naj bo kakorkoli, ne bom je še bolj mučil. Vsak človek je dolžan nositi posledice svojih dejanj. Poročil sem se z njo, ko je bila zdrava. Vem, da je bil najin zakon bolj ali manj zgrešen. Najbrž bi v takem zakonu nihče ne vzdržal, dandanes že ne. Ampak zdaj je zame prepozno. Ona je brez moči, sama in nezmožna skrbeti zase. Zato se zavedam, da ne smem biti nečloveški. Ne morem s silo podreti nečesa, kar sem s težavo vzdrževal toliko let. Rešitve pa ni. S silo ne moreš ničesar uničiti, razen samega sebe.»

Predober je, sem pomislila. Pa ni prav. Življenje je nekam lažje, če nisi zmeraj dober. ‚S silo ne moreš ničesar uničiti, razen samega sebe' . . .

Avtomobil je drvel dalje. Francetov profil je bil še ostreje izklesan. Molčala sem. Oba sva molčala. Njegovo pripovedovanje me je pretreslo. Toda zakaj je s takšnim poudarkom povedal, da bo njen mož do smrti? Mar ga ne veže le oblika, navada? Mar ni to nepošteno? V zakonu naj bi ljudi vezala le ljubezen. Najbrž nima toliko poguma, ali pa ni tako surov, da bi vse skupaj pretrgal. Zakaj je življenje tako neumno in tako kruto? S silo ne moreš ničesar rešiti. Ali res ne?

Molk je trajal že predolgo. Vprašala sem, samo da bi nekaj rekla:

«In hčerka? Kje je zdaj?»

«Pri ženi, na otoku. Poletje preživita vedno tam doli.»

Spet je umolknil. Le bežno me je pogledal, toda v njegovih očeh sem brala izpoved.

Odmaknila sem se, da bi na obrazu, ki sem ga zdaj že dobro poznala, poiskala potrditev, ali ta izpoved pomeni tudi zagotovilo. Toda videla sem samo goste, na sencih nekoliko posivele kostanjeve lase, ki so se v rahlem grebenu poganjali kvišku, kot bi jih nakodral veter, in obraz, v katerem so bile začrtane ostre poteze trdo preizkušenega moža. Stiskal je ustnice, in nad globokimi očmi, ki so spet strmo zrle le na cesto, so se mu bočile goste obrvi.

Opazovala sem ga, toda bolj kot šibkost, ki jo je izdal, sem občutila življenjsko moč, ki je izžarela v njegovem pogledu. Čutila sem jo z vsem telesom, kot toploto njegovega živalskega bitja, prežetega z energijo in bojevitostjo. Sem si to morda le domišljala? Domišljala zato, ker sem ga ljubila? To spoznanje me je obšlo hipoma. V tem, kar sem čutila, je bila želja po smrti, hkrati pa protisloven, čudovit drget srca, ki je hlepelo po življenju, po ljubezni.

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica GORICA, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82
Naročnina
Mesečno 1.350 lir — vnaprej: polletna 7.500 lir, celoletna 13.500 lir.
Letna naročnina za inozemstvo 19.500 lir, za naročnike brezplačno revija «Dan»
V SFRJ številka 1 50 din, ob nedeljah 2.— din, za zasebnike mesečno 18.— letno 180.— din za organizacije in podjetja mesečno 22.— letno 220.— din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8 11. decembra 1974

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana, Gradišče 10/II nad. telefon 22207
Oglasi Za vsak mm v višini enega stolpca: trgovski 200, finančno - upravni 300, legalni 400, osmrtnice in sožalja 200 lir «Mali oglasi» 80 lir beseda. Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih pokrajin Italije pri S.P.I.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel Izdaja in tiska ZTT - Trst

JUBILEJNO SLAVJE KRIŠKE «VESNE»

V nedeljo je bila v dvorani Ljudskega doma v Križu proslava 25-letnice ustanovitve moškega pevskega zbora «Vesna», ki ga neprekinjeno že vseh 25 let vestno vodi domači pevovodja Frančko Žerjav. Zato je bila proslava namenjena tudi njemu. Za to priložnost so zboru in njegovemu pevovodji izrekli čestitke predstavniki SPZ, zborov «Igo Gruden», «Vasilij Mirk», «Primorec», Tržaški partizanski zbor, «Rdeča zvezda» in «Franc Zgonik» iz Branika. Med izredno številnim občinstvom so bili tudi predstavniki slovenskega političnega in javnega življenja ter jugoslovanski konzul Dušan Tepavac. Proslava je izzvenela v spodbudo kriškim prosvetarjem, da združeno gojijo slovensko kulturo in prosveto. Daljše poročilo o prosveti bo objavljeno v nedeljo

V TOREK V SLOVENSKEM KLUBU

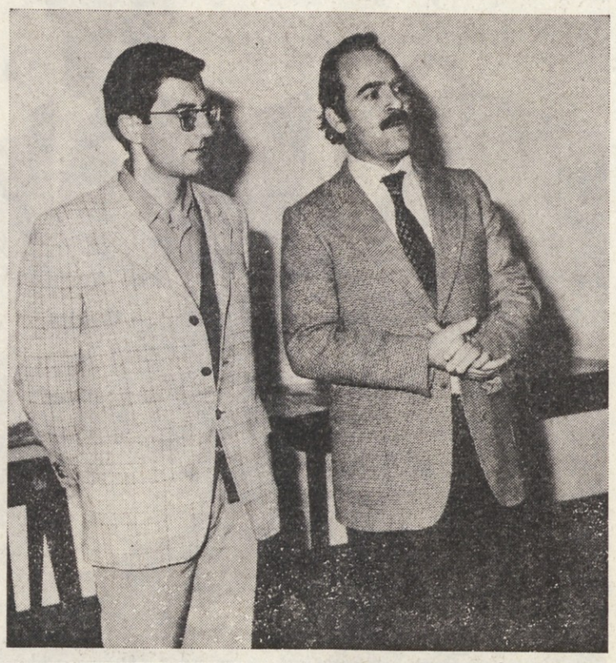

Bruno Križman je znan svetovni potnik. Tokrat je prinesel svoje vtise v besedah in slikah s Kube in jih posredoval obiskovalcem Slovenskega kluba. Na sliki B. Križman s predsednikom kluba M. Košuto

Razstave slovenskih knjig po društvih

Po slovenskih prosvetnih društvih se vrstijo tradicionalne predpraznične razstave slovenskih knjig in slovenskih folklornih predmetov. Prirejajo jih v sodelovanju s Tržaško knjigarno. Zgoraj: razstava pri PD «Vodnik» v Dolini, spodaj pri PD «Tabor» na Opčinah

30-LETNICA «TRŽAŠKE BRIGADE»

Partizanska «Tržaška brigada», ki se je borila v sklopu IX. korpusa, je slavila 30-letnico svoje ustanovitve. Za to priložnost je bila v tržaškem Avditoriju svečana proslava, katere so se udeležili številni bivši borci in mnogi ugledni antifašistični borci slovenske in italijanske narodnosti. Zgoraj: pogled na oder in del občinstva; spodaj: gostje in predstavniki borčevske organizacije iz Kopra. Desno: spominski kamen, ki so ga v soboto odkrili pri Sv. Justu uslužbencem TELVE, ki so umrli v nacističnih taboriščih.

V SPOMIN USLUŽBENCEM TELVE

Posvetovanje prosvetnih društev SPZ

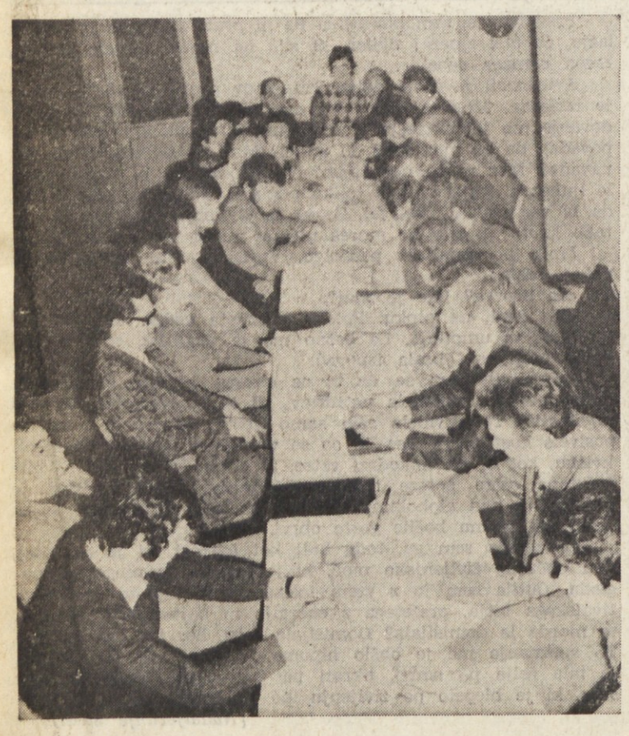

V sredo zvečer je bilo v prosvetnem domu «Albert Sirk» v Križu posvetovanje predstavnikov prosvetnih društev SPZ na Tržaškem in Goriškem. Udeležila so se ga skoraj vsa društva, kar dokazuje, kako se naši prosvetarji zavedajo pomena prosvetnega delovanja v našem zamejstvu. Ena izmed glavnih tem razprave je bila potreba po večji povezanosti med prosvetnim in športnim življenjem v naših krajih, saj gre za dve vzporedni komponenti delovanja za isto stvar, to je za dviganje narodnostne zavesti in plemenitenje duha naših ljudi, zlasti mladine. Precej časa so posvetili tudi pripravam za bližajoče se proslave 30-letnice osvoboditve, na katere se morajo naša društva pripraviti. Važno je, da se tem proslavam da tistega duha, ki je preveval naše ljudi v boju za svobodo. Zgoraj: predsednik SPZ Klavdij Palčič s podpredsednikom Saverijem Rožičem in tajnikom Dušanom Kalcem; levo: pogled na dvorano med posvetovanjem

ZADNJA VEČERJA (LETOŠNJA) ČLANOV ZADRUGE «NAŠ KRAS»

V soboto je zadruga «Naš Kras» priredila zadnjo letošnjo društveno večerjo v znanem gostišču pri Fernetičih. Zbrane sta obiskala tudi Miklavž in hudič (Kobal in Rustja) v nekoliko drugačni varianti od tradicionalne in tudi marsikatero duhovito povedala na račun tega in onega. Zadruga «Naš Kras» priredi v soboto, 14. t. m. svoj zadnji letošnji koncert z nastopom mešanega zbora iz Postojne v dvorani openskega Prosvetnega doma